

**Pandemi Sürecinde Uygulanan İlkokul Uzaktan Eğitim
Programı İçeriklerinin Mizahi Açıdan İncelenmesi ve
Zenginleştirilmesi**

Program Kodu: 1001

Proje No: 120K271

Proje Yürütücüsü:

Dr. Öğr. Üyesi Burcu GÜRKAN

Araştırmacı(lar):

**Doç. Dr. Şermin Metin, Doç. Dr. Gülfem Muşlu Kaygısız, Dr.
Öğr. Üyesi Nuri Can Aksoy, Dr. Öğr. Üyesi Neşe Uygun, Dr.
Öğr. Üyesi Özge Kelleci, Dr. Öğr. Üyesi Özlem Üzümcü**

Danışman(lar):

Prof. Dr. Yaşar Özbay, Prof. Dr. Bülent Bahri Küçükeroğan

Bursiyer(ler):

**Ar. Gör. Fatma Melike Uçar, Ar. Gör. Nurgül Erbağcı, Ar. Gör.
Büşra Bilir, Ar. Gör. Mihriban Özcan, Ar. Gör. Mehmet Göktaş,
Ar. Gör. Mehmet Emirhan Alan**

ARALIK 2020

ANKARA

ÖNSÖZ

Bu proje "*COVID-19 ve Toplum: Salgının Sosyal, Beseri ve Ekonomik Etkileri, Sorunlar ve Çözümler*" başlıklı çağrı kapsamında TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI tarafından desteklenmiştir. Projenin amacı, Covid-19 salgını süresince uygulanmakta olan ilkokul uzaktan eğitim programı ders içeriklerinin mizahi açıdan incelenmesi, mizahla zenginleştirilmiş öğretim videolarının ve e-içeriklerin oluşturulmasıdır. Ayrıca, yüz yüze eğitim yapan öğretmenlerin tasarlanan e-içerikleri kullanarak kendi öğretimlerini mizahla zenginleştirmeleri ve deneyimlerini paylaşmalarıdır.

Araştırma kapsamında geliştirilecek e-içeriklerin kullanılmakta olan ilkokul uzaktan eğitim dersleri için örnek teşkil etmesi ve yüz yüze eğitime başladığında okuluna, arkadaşlarına, öğretmenlerine, derslerine çok uzak kalan çocukların kaybettikleri duygusal, sosyal, bilişsel ihtiyaçlarının mizahla telafi edilmesi projenin özgün değeri olarak görülmektedir. Projeye hazırlanan mizah ile zenginleştirilmiş örnek ders videolarının MEB tarafından yaygınlaştırılmasına öncülük edilebileceğine, özellikle pandemi, kriz, doğal afet vb. durumların devam etmesi durumunda asenkron (eş zamansız) yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarında çocukları öğretim sürecine çekecek ve onların iyi olma hallerini yükseltecek uygulamaların yapılabileceğine, hizmet içi ve hizmet öncesi öğretmen eğitiminde eğitim fakültesi öğrencilerine, öğretim üyelerine ve öğretmenlere katkılar sağlayacağına inanılmaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Burcu GÜRKAN
Proje Yürütücüsü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
TABLolar LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
1. GİRİŞ	1
2. AMAÇ VE HEDEFLER	5
2.1. Hedef 1: Durum Tespiti	5
2.2. Hedef 2: Mizahla Zenginleştirilmiş Ders Videosu Modüllerinin Tasarlanması ve Geliştirilmesi	5
2.3. Hedef 3: Mizahla Zenginleştirilmiş Yüz Yüze Öğretim Deneyimleri	6
2.4. Hedef 4: Mizahla Zenginleştirilmiş Ders İçeriklerinin Yaygınlaştırılması	7
2.5. Sınırlılıklar	7
3. KURAMSAL ÇERÇEVE	8
3.1. Mizah	8
3.2. Mizah ve Gülme Kuramları	9
3.2.1. Üstünlük Teorisi	9
3.2.2. Uyuşmazlık Teorisi	10
3.2.3. Rahatlama Teorisi	11
3.3. Mizah Tarzları	12
3.3.1. Katılımcı Mizah Tarzı (Affiliative Humor)	12
3.3.2. Kendini Geliştirici Mizah Tarzı (Self-enhancing Humor)	12
3.3.3. Saldırgan Mizah Tarzı (Aggressive Humor)	13
3.3.4. Kendini Yıkıcı Mizah Tarzı (Self-defeating Humor)	13
3.4. Mizah Çeşitleri ve Türleri	13
3.4.1. Mizah Çeşitleri	14
3.4.2. Mizah Türleri	15
3.5. Mizahın Yararları ve İşlevleri	17
3.6. Eğitim ve Mizah	18
3.7. Uzaktan Eğitim ve Mizah	19
4. YÖNTEM	21
4.1. Yöntemin Aşamaları	22
4.2. Çalışma Grubu	34
4.2.1. Çalışma Grubu I: Uzaktan Eğitim Ders Videolarının İncelenmesine Yönelik Doküman Seçimi	34

4.2.2. Çalışma Grubu II: Mizahla Zenginleştirilmiş Yüz Yüze Eğitim Yapacak Öğretmenlerin Seçimi	35
4.2.3. Çalışma Grubu III: Görüşme Yapılacak Öğrencilerin Seçimi	36
4.3. Veri Toplama Araçları.....	36
4.3.1. Doküman İnceleme.....	36
4.3.2. Kontrol Listesi	37
4.3.3. Odak Grup Görüşmeleri.....	38
4.3.4. Yazılı Görüş Formu ve Yansıtıcı Yazılar	39
5. BULGULAR.....	41
5.1. Durum Tespitine İlişkin Bulgular	41
5.1.1. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular	41
5.1.2. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Matematik Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular	42
5.1.3. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Fen Bilimleri Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular	43
5.1.4. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular	43
5.1.5. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular	44
5.2. Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular	44
5.2.1. Öğretmenlerin Uygulama Öncesi Görüşlerine İlişkin Bulgular	44
5.2.1.1. Öğretmenlerin Mizah Algılarına İlişkin Bulgular	45
5.2.1.2. Öğretmenlerin Sınıfta Mizah Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular	46
5.2.1.3. Öğretmenlerin Mizahı Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular	47
5.2.1.4. Öğrencilerin Derslerde Yaptığı Mizaha İlişkin Bulgular	48
5.2.1.5. Öğretmenlerin Öğrencileri Mizah Yaptıklarında Verdikleri Tepkilerine İlişkin Bulgular	48
5.2.1.6. Öğretimde Mizahın Öğrenciye Sağladığı Katkılara İlişkin Bulgular	49
5.2.1.7. Öğretmenlerin Canlı Derslerde (Çevrim İçi) Mizaha Yer Verme Durumları	51
5.2.2. Öğretmenlerin Uygulama Sonrası Görüşlerine İlişkin Bulgular	51
5.2.2.1. Öğretmenlerin Öğretimde Kullandıkları Mizah Türlerine İlişkin Bulgular	51
5.2.2.2. Öğretmenlerin Öğretimde Mizahı Kullanma Amaçlarına İlişkin Bulgular	52
5.2.2.3. Öğrencilerin Öğretimde Mizah Kullanımına Verdikleri Tepkilere İlişkin Öğretmen Gözlemlerine Ait Bulgular	52
5.2.2.4. Öğrencilerin Öğretimde Mizah Kullanımının Öğrenciye Katkılarına İlişkin Bulgular	53
5.2.3. Öğrencilerin Görüşlerine İlişkin Bulgular	54
5.2.3.1. Derste Mizah Kullanma Durumuna İlişkin Bulgular	54

5.2.3.2. Derste Öğretmenlerin Kullandıkları Mizah Unsurlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular	54
5.2.3.3. Derste Mizah Kullanımının Öğrencilere Etkilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular	55
5.2.3.4. Öğrencilerin Derste Kullanılmasını İstedikleri Mizah Unsurlarına İlişkin Bulgular	55
6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
KAYNAKLAR.....	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Mizah kullanımında kullanılan değişkenler ve etkisi	18
Şekil 2. Araştırma sürecinin akışı.....	22
Şekil 3. Tasarımın tanıtılması	29

TABLOR LİSTESİ

Tablo 1. Video çekimi yapılan dersler ve detayları	26
Tablo 2. Türkçe dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı	41
Tablo 3. Matematik dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı	42
Tablo 4. Fen bilimleri dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı	43
Tablo 5. Hayat bilgisi dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı	43
Tablo 6. Sosyal bilgiler dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı	44
Tablo 7. Öğretmenlerin mizah algılarına ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar	45
Tablo 8. Öğretmenlerin sınıfta mizah kullanım durumlarına ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar	46
Tablo 9. Öğretmenlerin mizahi kullanım amaçlarına ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar.....	47
Tablo 10. Öğrencilerin derslerde yaptığı mizaha ilişkin alt tema, kod ve frekanslar	48
Tablo 11. Öğretmenlerin öğrencileri mizah yaptıklarında verdikleri tepkilerine ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar	49
Tablo 12. Öğretimde mizahın öğrenciye sağladığı katkılara ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar	50
Tablo 13. Öğretimde kullanılan mizahi unsurlarına ilişkin bulgular	51
Tablo 14. Öğretimde kullanılan mizahi unsurların amaçlarına ilişkin bulgular	52
Tablo 15. Öğretimde mizah kullanıldığında öğrenci tepkilerine ilişkin bulgular.....	52
Tablo 16. Öğretimde mizah kullanımının öğrencilere katkılarına ilişkin bulgular	53

ÖZET

Bu projenin amacı, pandemi süresince uygulanmakta olan ilkökul uzaktan eğitim derslerinin **mizah unsurları açısından incelenmesi ve mizahla zenginleştirilmiş öğretim** videolarını içeren e-içeriklerin oluşturulmasıdır. Ayrıca, yüz yüze eğitim yapan öğretmenlerin tasarlanan e-içerikleri kullanarak kendi öğretimlerini mizahla zenginleştirmeleri ve deneyimlerini paylaşmaları hedeflenmiştir. Söz konusu e-içerikler EBA TV ya da EBA'ya entegre edilebilecektir. Böylece araştırma kapsamında geliştirilen e-içeriklerin kullanılmakta olan ilkökul uzaktan eğitim dersleri için örnek teşkil edeceğine ve salgın vb. durumların tekrar yaşanması halinde çocukların iyi olma hallerine olumlu etkiler sağlayacağına inanılmaktadır. Bu çalışma araştırma yöntemlerinden **tasarım ve geliştirme** yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Öncelikle mevcut durumun tespit edilmesi amacıyla pandemi sürecinde ilkökullara yönelik uygulanan 36 adet uzaktan eğitim ders videosu mizah unsurları açısından incelenerek eksiklikleri belirlenmiştir. Sonrasında her sınıf düzeyi için sınıf öğretmenleri ve alan uzmanlarının işbirliğiyle mizahla zenginleştirilmiş toplam 8 ders videosu içeriği hazırlanarak sanal sınıf ortamlarında çekimleri yapılmıştır. Çekimleri yapılan ders içerikleri Gaziantep ilindeki Şahinbey, Şehitkamil ilçelerinde bulunan farklı sosyo-ekonomik durumdaki ilkökullar ve bu okullarda görev yapan her sınıf seviyesinden sınıf öğretmenleri tarafından incelenmiş ve kendi ders içeriklerini oluşturmaları ve uygulamaları sağlanmıştır. Öğretmenlerden uygulama süreci ve sonrasında yansıtıcı yazılar, odak grup görüşmeleri aracılığıyla mizahla zenginleştirilmiş öğretim içeriğinin etkilerine yönelik görüşleri alınmıştır. Ayrıca uygulama yapılan sınıflardaki öğrencilerle odak grup görüşmeleri yapılarak öğretim sürecinin etkilerine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Böylece mizahla zenginleştirilmiş öğretim etkinliklerinin çocukların duygusal, sosyal, bilişsel ihtiyaçları üzerindeki etkileri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mizah, Eğitimde Mizah, Öğretim Tasarımı

ABSTRACT

The aim of this project is to examine the primary school distance education courses that are being implemented during the pandemic in terms of humor elements and to design e-content including instructional videos enriched with humor. In addition, it is aimed that teachers who teach face-to-face enrich their own teaching with humor by using the designed e-content and share their experiences. These e-contents can be integrated into EBA TV or EBA. Thus, it is believed that the e-contents developed within the scope of the research will set an example for the primary school distance education courses in use and will have positive effects on the well-being of children if situations such as epidemics etc. occur again. This study was carried out with the method of design and development research. Firstly, in order to determine the current situation, 36 distance education videos used for primary school students during the pandemic process were examined in terms of humor elements, and thus their deficiencies were detected. Afterwards, a total of 8 lesson video content enriched with humor were prepared for each grade level with the cooperation of classroom teachers and field experts and shootings of these lesson videos were made in virtual classroom environments. The lessons which their shootings were completed were examined by classroom teachers who teach different grade levels and work in different schools which are at different (lower-middle-upper) socio-economic status in Şahinbey and Şehitkamil districts of Gaziantep. These teachers were provided to create their own course contents and apply them in their classes. During and after the implementation process, teachers' opinions about the effects of teaching content enriched with humor were taken through reflective papers and focus group interviews. In addition, assessments of the effects of the teaching process were made by conducting focus group interviews with the students in the classrooms where the implementation is carried out. Thus, the effects of teaching activities enriched with humor on children's emotional, social and cognitive needs were determined.

Key Words: Humor, Humor in education, Instructional design

1. GİRİŞ

Bir grup aidiyeti oluşturulurken, karşılaşılan problemlerin olumsuz etkisi azaltılmaya çalışılırken ya da eğlenirken mizahın gücünden yararlanılır. Taşıdığı bilişsel, duyuşsal ve psikomotor tüm özellikler mizah kavramının anlamını kapsamlı hale getirir. Mizah komik ve absürt olmayla ilgilidir. Mizah gülünç olanın takdir edilmesini ve ifade edilmesini sağlayan, hayret ve sürpriz duygularını uyandıran, zihinsel olarak farklı bir mental duruma işaret eden tüm söylem ve eylemlerdir (Jonas, 2012; Loizou, 2005, Yardımcı, 2010). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere mizah doğrudan zihinsel süreçlerle ilişkili olup mental aktivitenin esnekliğini, yaratıcılığını, öğrenme ve eğlenme kapasitesinin niteliğini ifade etmektedir. Öğrenme içeriğinin mizahla eğlenceli hale getirilmesiyle zihinsel esnekliğin ve yaratıcılığın gelişimi desteklenmekte ve öğrenme daha kalıcı hale gelmektedir (Bayülgen, 2011; Gürkan ve Dolapçioğlu, 2020).

Mizah fiziksel ve ruhsal olarak iyi olmaya, doyuma ve rahatlamaya odaklanır. Mizah mutlu olma haline ve zihinsel olarak o akışta kalabilmeye de işaret eder. Bu fazda kalabilmeyi sağlayan her türlü yol mizahın aracıdır. Genelde sosyal ilişkiler bağlamında yaygın olarak incelenmiş olan mizah, aynı zamanda eğitim ve öğretim süreçlerinde, psikoterapide, sanat ve edebiyatta da yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yönleriyle mizah aynı zamanda bir yöntem ve iletişim dilidir. Mizah doğası gereği öğrenme ortamlarında da daha yoğun kullanılmayı gerektirmektedir. Öğrenme süreçlerinde mizah ve mizah ile ilişkili materyallere yer verilmesi bilginin kodlanması, depolanması ve geri çağırılmasında yardımcı olmaktadır (Carlson, 2011; Smith ve Wortley, 2017).

Mizah özellikle öğrenmeye direncin azaltılmasında kullanılması gereken bir araçtır. Gündelik stres ile karşı karşıya kalındığında mizah bir başa çıkma stili olarak da değerlendirilmektedir. Mizah duygusu gelişmiş insanlar karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik başa çıkma yöntemlerini daha etkili kullanmakta, yeniden yapılandırmaya daha yatkın olmakta ve problem çözme öz yeterlilikleri daha yüksek olmaktadır (Korovkin ve Nikiforova, 2015; Kozbelt ve Nishioka, 2010). Bütün bunların ışığında önemli yaşam olaylarıyla stres düzeylerinin arttığı, öğrencilerden sosyal ve duygusal problem çözme beklentisinin yüksek olduğu zor zamanlarda eğitim programlarında mizah duygusuna yer verilmesi öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal uyumlarını sağlayıcı, iyi oluşlarını artıran bir etkiye sahiptir (Anderson, 2011; Bolkan, Griffin ve Goodbay, 2018; Chiasson, 2002; Senior, 2001; Shatz ve Coil, 2008; Wanzer, Frymier ve Irwin, 2010). Eğitim programları öğrenenlerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerini destekleyici şekilde düzenlenerek bütünlüğe odaklanır. Biliş ve duyuş birlikte beslenerek gelişim gösterir. Bilgiden bağımsız bir duyuş, duyuştan bağımsız bir biliş yeterli değildir. Bu nedenle biliş ve duyuş arasında ilişkinin olduğunu söylemek mümkündür (Pessoa, 2008; Summak ve Özgan, 2007). Öğrenenlerin zihinsel yapılarını

oluşturmalarına yardımcı olmak kadar o yapıları hangi tat, renk, doku ve ritimle kurdukları da önemlidir. Öğrenme sürecinde ne hissedildiği üzerinde durmak ve düşünmek en az ne öğrenildiğini ortaya çıkarmak kadar anlamlıdır. Sağlıklı zihinsel yapılar sağlıklı bedenlere ve duygulara işaret eder. Biliş, beceri ve duygu birlikte güçlenmeyi bekler ve bu beklenti dengede kalabilmenin yoludur. Bu nedenle tutum, empati, ilgi, motivasyon, estetik, mizah, değer vb. özellikleri içeren duyuşsal alan öğrenmenin gerçekleşmesinde önemli bir parçayı tamamlar. Duyuşsal alanla ilgili tüm bu davranışlar insanın kişiliğini de etkilediğinden istisnasız desteklenmeyi bekler. Bu bağlamda öğrenenlerin dengeye ulaşabilmeleri için duyuşsal alanla da ilgili olan eğitim içeriklerinin öğretim programlarının ayrılmaz bir parçası olarak yerini alması gerekir.

Erken yaşlarda kazandırılan mizah duygusu çocuklarda duygusal, sosyal ve bilişsel gelişim ile ilişkilendirilmiştir (Chaney, 1993; McGhee, 1971; Sroufe ve Wunsch, 1972). Mizah duygusu aynı zamanda güçlü karakter özelliği olarak da değerlendirilmiştir (Stokenberga, 2008). Güçlü karakter özellikleri pozitif psikolojide doğrudan iyi oluş ve sağlıklı kişilik gelişimi ile açıklanır. Öğrencilere verilen mesajların düşündürücü, öğretici olması beklendiği bir durumdur. Ayrıca eğitim içerikleri esprili ve eğlendirici de olmalıdır. Çocuklar eğitim süreçlerinde gülebilmeli, neşe üretebilmeli ve yeni davranışlar kazanabilmelidir. Her sınıfın kendine ait bir atmosferi vardır. Bu atmosfer örtük birçok iyi olma durumlarını içerir ve bu durumlar sınıf ikliminin kendisidir. Öğretmenlerden öğrencilere aktarılan, öğrenciler arasında kurulan bir iletişim dinamiği vardır ve bu dinamik grup enerjisini, sınıf aidiyetini oluşturmaktadır. Sınıfta dersler işlenirken esprilere yer verilir, gülünür ve komiklikler yapılır. Böylece zihinsel esneklikler yaşanır ve öğrenme için içsel motivasyon pekiştirilir. Mizahın tüm bu parçaları sınıfta mutlu ve iyi olmanın anahtarlarıdır. Artık duygular beslendiği için bilişin, becerinin kazanımına yer açılır ya da bilişsel rahatlamayla birlikte algılanan sorunlar küçülür ve hissedilen her şey değer kazanır. Böylece mizah öğrenmeyi sağlamak adına öğrencilerin hazır oluşunu tamamlar.

Yüz yüze eğitimde öğretmenler problemlerle ve kaygılarla baş edebilme eğitimine yer verebilirler ve çocukların tüm öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olurlar. Ancak uzaktan eğitim uygulamalarında çocuklar bu fırsatları bulamayabilir. Uzaktan eğitimle çocuklar yeni bir sistemi anlamak ve ona uyum sağlamak, iletişimsiz öğrenmeye çalışmak, tanımadığı bir öğretmenden ders dinlemek gibi yeni birçok durumla karşı karşıya gelebilir. Çocuk sınıfından, sırasından, öğretmeninden ve en önemlisi zaman içinde kurduğu öğrenme bağlamından ayırır. Aynı zamanda çocuklar bir yandan öğrenmeye çalışırken diğer yandan bu durumların oluşturduğu stresle mücadele etme, kaygıyı azaltma, aidiyetliklerini tanımlama gibi zorluklarla da baş etmeye uğraşırlar. Önce sistemi anlama, onu kabul etme çabasındaki çocuklar öğrenmeye direnç de geliştirebilirler. Bu direncin güçlenmemesi, öğrenme

gerçeğinden kopulmaması ve öğrenmenin anlamını yitirmemesi için çocukları sistemde tutacak ve onların hali hazırda doğalarına da hitap edecek dokunuşlara gereksinim vardır. Dolayısıyla her ne kadar görülüyor olsa da öğrenci ve öğretmen arasında bir bağın kurulması acildir. Bu bağın özelde bir dersle genelde uzaktan eğitim sistemine genellenmesi yoluna gidilmelidir. Çocuğun öğrenme anında kalabilmesi ve bu yöndeki ihtiyacını giderebilmesi onun mutlu olmasıyla, zihinsel olarak rahatlamasıyla sağlanabilir. Mutluluk ya da zihinsel esneklikler küçük ama çok etkili eğlencelerle, esprilerle, şakalarla, komikliklerle, duyguların önemsendiği sorularla gerçekleştirilebilir. Mizah, öğrenciler için rahat bir öğrenme ortamı yaratmaya yardımcı olabilir ve eğitmen ile öğrenciler arasında karşılıklı sevgi, saygı ve açıklık yaratabilir (Bolkan ve Goodboy, 2015; McCabe, Sprute ve Underdown, 2017). Mizahı yaşadıkları stresle başa çıkmak için kullanan bireylerin kaygı ve depresyon düzeyleri daha düşük olur (Nezlek ve Derks, 2001). Bu bağlamda çocukların akademik ve gelişimsel sağlıklarının güvence altına alınmasının yollarından biri de uzaktan eğitim programlarında açık veya örtük mizah duygusunun işlenmesi gerçeğidir.

Uzaktan eğitim, öğrencilerin okuldaki eğitimlerini destekler nitelikte kullanılabilir olmasının yanında, okulda eğitimin mümkün olmadığı durumlarda da kullanılabilir. Tüm dünyada hızla yayılarak Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilmesine neden olan ve ülkemizde de kendisini gösteren Covid-19 virüsü sosyal, ekonomik, sağlık, eğitim vb. birçok anlamda engeller yaratmıştır. Günlük yaşamda hayata geçirilen sosyal mesafe kuralının ilk yansıdığı kurumlar okullar olmuştur. Okullaşma oranının yükseltilmeye çalışılırken aniden okuldan uzaklaşmaya gidilmiştir. Türkiye’de MEB’e bağlı ilk, orta ve lise eğitimlerine 16.03.2020 tarihi itibariyle bir hafta ara verilmiştir ancak çocukların ve gençlerin eğitim hakları ihmal edilmemiştir. Yüz yüze gerçekleşmesi kısa vadede mümkün olmayan eğitimlere evlerde devam edilmesi kararı alınmıştır. Eğitime çok daha önceleri geliştirilmiş olan EBA [Eğitim Bilişim Ağı] uzaktan eğitim platformu üzerinden 23.03.2020 tarihinde yeniden başlanmıştır. Türkiye eğitim açısından böylesi bir duruma hazırlıksız kalmamıştır. İlkokul eğitim kademesine devam eden çocuklar EBA web sitesi (www.eba.gov.tr) ve televizyon (TRT EBA TV İlkokul) aracılığıyla derslerini almaya devam etmektedir. Yüz yüze eğitim alma imkanının olmadığı bu zor zamanlarda çocuklar evlerinde öğrenme ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktadırlar. Elbette uzaktan eğitimle de olsa öğrenmeye devam edebiliyor olmak büyük bir şanstır. Ancak çocukların okula gitmeden öğrenmeyi nasıl algıladıklarının ve ne hissettiklerinin, üzerinde düşünülmesi gerekir. Çocuklar yeni olan bu öğrenme sürecinde kendilerini stresli hissediyor, aidiyet yaşayamıyor, kaygı duyuyor, konsantre olamıyor, öğrenmeye karşı yabancılaşıyor, sınıflarına özlem duyuyor, tanımadıkları öğretmenlere alışmaya çalışıyor olabilirler. Çocuklar alışkanlıklarını, rutinlerini değiştirmek zorunda olduklarından iyi oluş hallerinde kayıplar yaşayabilirler. Öyleyse bu tür zorluklarla mücadele etmelerini sağlayacak, psikolojik

sağlıklarını güçlendirecek, akademik gelişmelerini destekleyecek, her yerde ve her zaman eğitimi onlar için anlamlı kılacak güçlü bir değişkene ve bu değişkenin unsurlarıyla zenginleştirilmiş etkinliklere ihtiyaç vardır. Etkinliklerin formülü çok açık olmalıdır. Televizyondan çocuklara mutluluk bulaşmalıdır.

United Nations International Children's Emergency Fund [UNICEF] (2020), öğretmenlerin Covid-19 sürecinde çocukları çok fazla bilgi ile boğmamalarını, onların duygularını ifade etmelerine ve tartışmalarına teşvik etmelerini belirtmektedir. Yüz yüze eğitim için beklentilerin uzaktan eğitim için de sürdürülebilir olması gereklidir. Süreçler öğretime değil öğrenmeye odaklanmalıdır. Çocukların öğrenmelerine sahip çıkabilmeleri de kendilerini o süreçlerin içinde bulmalarına ve akışta olmalarına bağlıdır. Bunun için öğrenme sürecinde zihinsel esnekliği sağlayarak iyi olma halini yaratan mesajlar sunulmaya odaklanmalıdır. Böylece öğretmenler öğrenenlerin mutlu olmasında pay sahibi olacaklardır ve öğretmenlerle öğrenenler aralarında görünmese de ortak bir bağ kurulacaktır. Duyguların beslenmesi durumunda çocukların yeni öğrenme sürecine uyumlarının kolaylaşacağı, öğrenmeyi sorun olarak görmeyecekleri, öğrenme sürecini ve ihtiyaçlarını yönetme başarılarının artacağı düşünülmektedir. Ayrıca eğlenme, gülme, komiklik, sorgulama, ilginç vb. mizah unsurlarıyla donanmış uzaktan eğitim programlarıyla çocukların akademik ve gelişimsel iyi oluşlarının güçlendirileceğine de inanılmaktadır. Zihinsel iyi oluş duyuşsal iyi oluşla güçlenir. Bu nedenle bu öğrenme birlikteliği sadece uzaktan eğitim programları için değil yüz yüze eğitim programlarına da yansımış olmalıdır. Her iki eğitim türünün de duygulara değer verici, zihinsel esnekliği sağlayıcı ve onları zenginleştirici yeterlikte olmasına özellikle salgın gibi panik ve belirsizlik yaratan bir ortamda daha fazla ihtiyaç vardır.

Uzaktan eğitim de yüz yüze eğitim de öğretmenlerin elinde can bulurlar. Öğretmenler, öğrencilerin bilişleri kadar duygularını da geliştirmek için rehberlere ihtiyaç duyarlar. Öğretmenlerin öğretim sürecindeki rehberleri mesleki deneyimleri ve öğretim programlarıdır. Öğretim programlarının iyi oluş halini yaratabilmeleri bilişi, duyuşu ve beceriyi beslemesi açısından önemlidir. Bu bağlamda erken çocukluk döneminde ve ilköğretim yıllarında eğitim programlarına mizah duygusunun açık ve örtük olarak yeterli düzeyde yerleştirilmesi gerekmektedir. Bu araştırmayla da öncelikle pandemi süresince uygulanmakta olan ilkökul uzaktan eğitim dersleri mizah unsurları açısından incelenmiş, mizahla zenginleştirilmiş öğretim videoları ve e-içerikler oluşturulmuştur. Söz konusu e-içerikler EBA uygulamalarına (TV, WEB) entegre edilebilecek özelliktedirler. Böylece araştırma kapsamında geliştirilen e-içeriklerin kullanılmakta olan ilkökul uzaktan eğitim dersleri için örnek teşkil edeceğine ve salgın vb. durumların tekrar yaşanması halinde çocukların iyi olma hallerine olumlu etki sağlanılabacağına inanılmaktadır. Ayrıca araştırma kapsamında geliştirilen örnek e-içerikleri izleyen öğretmenlerden kendi ders etkinliklerini mizahla zenginleştirerek hazırlamaları ve uygulamaları

yoluna gidilmiştir. Böylece, yüz yüze eğitime başlayan ve okuluna, arkadaşlarına, öğretmenlerine, derslerine çok uzak kalan çocukların kaybettikleri duygusal, sosyal, bilişsel ihtiyaçlarının mizahla telafi edilmesine katkı sağlanacaktır. Öğretmenlerin mizah yoluyla derslerinde öğrencilerine aşıladıkları mutluluk ailelere ve ailelerden tüm topluma bulaşan en güçlü duygu olacaktır.

2. AMAÇ VE HEDEFLER

Bu projenin amacı, Covid-19 salgını süresince uygulanmakta olan ilkokul uzaktan eğitim programı ders içeriklerinin mizahi açıdan incelenmesi, mizahla zenginleştirilmiş öğretim videolarının ve e-içeriklerin oluşturulmasıdır. Ayrıca, yüz yüze eğitim yapan öğretmenlerin tasarlanan e-içerikleri kullanarak kendi öğretimlerini mizahla zenginleştirmeleri ve deneyimlerini paylaşımları hedeflenmektedir. Böylece salgın gibi süreçlerin tekrar yaşanması durumunda uzaktan eğitim derslerinin güçlendirilmesi ve okulda yüz yüze alınan eğitimin desteklenmesi yoluna gidilecektir. Aşağıda yer alan üç aşamalı süreç takip edilerek projenin genel amacına ulaşılması planlanmaktadır:

2.1. Hedef 1: Durum Tespiti

Bu aşamada pandemi süresince uygulanan ilkokul uzaktan eğitim derslerinin mizah unsurlarına yer verme durumları tespit edilmiştir. Bu bağlamda, "Covid-19 salgını süresince uygulanan ilkokul uzaktan eğitimle yürütülen her sınıf düzeyindeki mihver derslerden (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler) rastgele seçilen üçer tane video içeriğinin mizah unsurları açısından incelenerek analiz edilmesi." hedeflenmiştir.

2.2. Hedef 2: Mizahla Zenginleştirilmiş Ders Videosu Modüllerinin Tasarlanması ve Geliştirilmesi

Bu aşamada mizahla zenginleştirilmiş ders videoları tasarlanmış ve geliştirilmiştir. Bu bağlamda "Durum analizi sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak, her sınıf düzeyindeki mihver derslere (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler) yönelik mizah unsurlarıyla zenginleştirilmiş ders videolarının geliştirilmesi." Hedeflenmiştir. Ders videolarının tasarlanması ve geliştirilmesi aşağıda yer alan 4 aşamanın takip edilmesiyle sağlanmıştır:

i. Her sınıf düzeyi için iki mihver dersin (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler) belirlenmesi ve seçilen dersler için mizahla zenginleştirilmiş örnek birer ders senaryosunun hazırlanması,

ii. Hazırlanan örnek ders senaryolarının her sınıf düzeyinden sınıf öğretmenleri ve alan uzmanlarının (Eğitim Teknolojisi, İletişim, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Çocuk Gelişim Uzmanı, Eğitim Programları ve Öğretimi, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği) görüşlerine sunulması,

iii. Uzmanlardan alınan geribildirimler doğrultusunda ders senaryolarının iyileştirilmesi ve toplamda her biri 20 dakika süren 8 ders video kaydının çekilmesi,

iv. Hazırlanan ders videolarının ilgili kazanım çerçevesinde öğretim sürecine nasıl entegre edilebileceğine ilişkin yönerge ve örnek ders etkinliklerini içeren e-içeriklerin oluşturulması

Mizahla zenginleştirilmiş ders videolarının çekiminde Hasan Kalyoncu Üniversitesi İletişim Fakültesi çekim stüdyoları ve Green Box çekim odası kullanılmıştır. Çekimler sırasında sanal sınıf ortamları oluşturulmuştur. Ayrıca ders senaryolarının içeriğine göre çeşitli animasyonlar tasarlanarak videolar zenginleştirilmiştir. Ders videoları öğretmenlik bilgisi alan uzmanları ve Gaziantep ilinde görev yapan deneyimli sınıf öğretmenleri tarafından çekilmiştir. Kayıtlar için önceden denemeler yapılmıştır. Çekim sırasında öğretmenler hazırlanmış ve denemesi yapılmış senaryolara dayalı olarak dersleri işlemişlerdir.

2.3. Hedef 3: Mizahla Zenginleştirilmiş Yüz Yüze Öğretim Deneyimleri

Bu aşamada yüz yüze eğitim veren öğretmenlerin öğretim etkinliklerinin mizahla zenginleştirmeleri sağlanmıştır. Bu bağlamda, “Yüz yüze eğitim veren öğretmenlerin mizahla zenginleştirilmiş ders videolarından yararlanarak kendi öğretim etkinliklerini zenginleştirmelerine katkı sağlanması” hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşılabilmesi için aşağıda yer alan adımlar takip edilmiştir:

i. Mizahın öğrenme sürecindeki önemini ve kullanım örneklerini içeren “Güle Güle Katıldım, Öğrendim: Öğretmen El Kitapçığı”nın hazırlanması

Bu kitapçık karekod uygulaması içeren pdf uzantılı e-kitap ve basılı kitapçık türünde olacaktır. Mizahın öğrenme sürecindeki önemi ve örnek ders videoları karekodlara gömülmüştür. QR Kod Okuyucu bir sistem veya mobil araçlardaki QR okutma özelliği üzerinden içeriğe ulaşılacaktır. İlgili kurumlardan etik kurul onayı ve yasal izinler alındıktan sonra karekod içeren basılı kitapçıkların Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından seçilen okullara posta yoluyla dağıtılması ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi.

ii. “Güle Güle Katıldım, Öğrendim” web sitesinin kurularak mizahla zenginleştirilmiş örnek ders videolarının ve ders videolarının ilgili kazanım çerçevesinde öğretim sürecine nasıl entegre edilebileceğine ilişkin yönergelerin yer aldığı e-içeriklerin duyurulması

iii. Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen okullardaki her sınıf düzeyinden gönüllü öğretmenlerin seçilmesi ve bu öğretmenlerin el kitapçıklarını okuyarak, örnek videoları izleyerek mihver derslere yönelik mizahla zenginleştirilmiş öğretim içeriklerini hazırlamaları ve kendi sınıflarında uygulamaları

iv. Derslerini mizahla zenginleştiren öğretmenlerin “Güle Güle Katıldım, Öğrendim” web sitesi üzerinden deneyimlerini ve öğretim içeriklerini paylaşabilecekleri aylık çevrimiçi toplantıların yapılması

v. Öğretmen ve öğrencilerin mizahla zenginleştirilmiş öğretim sürecine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi

2.4. Hedef 4: Mizahla Zenginleştirilmiş Ders İçeriklerinin Yaygınlaştırılması

Bu aşamada “mizahla zenginleştirilmiş e-içeriklerinin ve yüz yüze öğretim içeriklerinin tüm paydaşlara açık yapılacak toplantı, çalıştay, sempozyum, eğitim, web sayfası üzerinden duyurulması” hedeflenmektedir.

2.5. Sınırlılıklar

1. Projede başlangıçta 30 sınıf öğretmeniyle çalışma planlanmış, pandemi döneminde çeşitli nedenlere ayrılan olabilir düşüncesiyle 37 sınıf öğretmeniyle (32 devlette çalışan, 5 vakıfta/özelde çalışan) süreç başlatılmıştır. Tanıtım toplantısı 37 sınıf öğretmeniyle, ön görüşmeler 33 sınıf öğretmeniyle ve seminer 14 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Ancak son görüşmeler okulların kapanması, öğretmenlerin bir çocuğunun kendilerinin ve aile fertlerinin covid sorunu yaşamaları, yakın aile-akraba kaybı yaşamaları, yoğun uzaktan eğitim dersleri vb. gerekçelerinden dolayı 7 sınıf öğretmenin ve bu öğretmenlerin sınıfında okuyan 22 öğrencinin katılımıyla sınırlıdır.
2. Başlangıçta öğretmenlerle ve öğrencilerle çalışmaların yüz yüze gerçekleştirilmesi planlanmış ancak okulların kapatılması nedeniyle tüm çalışmalar (görüşmeler, toplantılar, seminer vb.) çevrim içi ortamlara taşınarak yürütülmüştür. Öğretmenlerin yüz yüze derslerini değil uzaktan eğitim derslerini mizahla zenginleştirmeleri sağlanmıştır.
3. Öğrencilerin eğitimde mizah kullanımına ilişkin görüşleri bireysel görüşmelerle değil odak grup görüşmeleri yoluyla canlı derslerinden sonra yapılmıştır.
4. Mizahla zenginleştirilmiş ders videolarının süresi uzaktan eğitime göre düzenlendiği için farklılıklar göstermiştir. Genel olarak videoların süresi ortalama 10 dakikanın altına düşmemiştir.
5. Proje kapsamında elde edilen veriler doküman analizi, odak grup görüşmeleri, yazılı görüş formu aracılığıyla toplanmıştır.
6. Doküman analizleri MEB'in uygulamakta olduğu EBA ilkökul ders videoları arasından rastgele seçilmiş Türkçe, matematik, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, fen bilimleri derslerine ait 36 ders videosu ile sınırlıdır.

3. KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Mizah

Mizah “olayların gülünç, alışılmadık, çelişkili yönlerini yansıtarak insanı söz konusu olaylar üzerinde düşündürme, eğlendirme ya da güldürme sanatı” olarak tanımlanmaktadır (Yardımcı, 2010). Mizah kelimesi dilimize Arapçadan girmiştir. Çeşitli kaynaklarda mizahın Türkçe karşılığı gülmece ve güldürü olarak belirtilmiştir (Demirci, 2013; Ünveren, 2020; Yardımcı, 2010). Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) güldürü kelimesinin anlamı “güldürme özelliği olan şey” olarak tanımlanırken, gülmece kelimesinin anlamı “eğlendirme, güldürme ve bir kimsenin davranışına incitmeden takılma amacını güden ince alay” olarak tanımlanmıştır. Güldürüde amaç sadece bireyleri eğlendirmektir ve bir hedefe bağlı değildir. Gülmece ise bir hedefe ve sebebe yönelik yapılır (Oral, 1998'den aktaran Demirci, 2013). Bu bağlamda gülmece mizahın Türkçe karşılığı olarak kabul edilmiştir (Nesin, 1973). Mizahın İngilizce karşılığı olan humor Oxford İngilizce Sözlüğünde, “komik olarak nitelendirilen şey, komik olan şeylere gülme yeteneği” olarak tanımlanmıştır.

Mizahta mutlaka gülme vardır; gülmeyi içermeyen şey mizah olamaz. Bu gülmenin oranı katılırcasına kadar gülmekten belli belirsiz gülümsemeye kadar değişebilir. Ancak mizahtaki gülmenin sağlıklı olması gerekir. Psikolojik rahatsızlıklar, alınan ilaçlar ya da reflekslerle oluşan gülmede mizah unsuru bulunmaz (Nesin, 1973).

Mizah, çoğu bireyin her türlü sosyal bağlamda birçok kez deneyimlediği evrensel bir insan faaliyetidir (Martin, 2007). Mizah genellikle bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştığı zorluklarla bir başa çıkma yöntemidir. Genellikle değişikliklere uyum sağlamaya, acıya ve trajediye bir yanıt olarak ortaya çıkar (Morrison, 2008). Mizah ve onu takip eden gülme eylemi bireyi çevreleyen ironiler, tutarsızlıklar, sürprizler ve paradokslardan ve sıradan günlük hayatı yaşamaktan gelir (Davis, 2008). Mizah karşılaşılan noksanlıklara, zorluklara ve zayıflıklara karşı bireyin gülmesini sağlayabilir. Bazen diğer bireylerin eksik yönleri anlatılmak istediğinde mizah kullanılmaktadır. Bu bağlamda mizah yaşamın komik ve anlamsız taraflarına yönelik değerlendirme yetisi olarak açıklanabilir (Yardımcı, 2010).

Toplumların geçmişten günümüze kadar biriktirerek getirdikleri, değerleri, gelenek ve görenekleri, yaşam tarzları arasında mizah da vardır (Yardımcı, 2010). Mizah ortaya çıktığı toplumun, ekonomik ve sosyal yapısına, kültürel özelliklerine, tarihine, gelenek ve göreneklerine bağlıdır. Bu nedenle ulusların mizah anlayışları da birbirinden farklılık gösterir (Nesin, 1973). Bununla birlikte toplumun geçmişinden izler taşıyan mizah gerek yazılı, gerekse sözlü olsun ortaya çıktığı dönemin toplumsal durumu hakkında ipucu verir ve toplumdaki gelişmelerin geniş kitlelere ulaşmasına yardımcı olur (Uğur, 2007). Türk toplumunda Nasrettin Hoca ve Karagözle Hacivat gibi mizah ustaları ve mizah oyunları yüzyıllardır değerini korumaktadır (Yardımcı, 2010).

3.2. Mizah ve Gülme Kuramları

Uzun yıllar boyunca farklı alanlardan araştırmacıların merak konusu olan “insan neden güler?” sorusuna aranan cevaplar çeşitli kuramların ortaya konulmasına neden olmuştur. Günümüzde halen kesin bir kuramla açıklanamayan bu soru, Eflatun’dan bu yana sorgulanmaya devam etmektedir (Savaş, 2009). Mizahı, amaçlarını, işlevlerini ve sonuçlarını anlamaya yönelik yapılan çalışmalarla ortaya çıkan teoriler mizah ile gülme arasındaki ilişkiyi ve farklılıkları ortaya koyduğu için mizahla birlikte mizahın unsurlarından biri olan gülmenin de anlaşılmasında yardımcı olmaktadır (Eşigül, 2002). Bu kuramlar bazı kaynaklarda (Öğüt Eker, 2009; Özünlü, 1999) “mizah kuramları” olarak nitelendirilirken bazı kaynaklarda ise “gülme kuramları” (Nesin, 1973; Vural, 2004) olarak nitelendirilmesine rağmen çoğu zaman birbirlerinin yerine de kullanılmaktadır. Bu nedenle, bu kuramları “mizah ve gülme kuramları” olarak nitelendirmenin uygun olacağı düşünülmektedir (Güler ve Güler, 2010).

İlgili literatür incelendiğinde mizah ve gülme kuramlarının farklı bakış açılarına göre çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Ancak tüm bu teorilerin temelinde üstünlük teorisi, uyumsuzluk/uyuşmazlık teorisi, ve rahatlama teorisi olmak üzere üç teori olduğu ifade edilmektedir (Booth-Butterfield ve Wanzer, 2010). Bu teoriler aşağıdaki paragraflarda detaylı bir şekilde açıklanmıştır:

3.2.1. Üstünlük Teorisi

Platon ve Aristoteles’in görüşleri doğrultusunda gelişen bu teori, gülmenin bir insanın diğer insanlar üzerindeki üstünlük duygularının bir ifadesi olduğu görüşünü savunmaktadır (Morreall, 1983). Bu teoriye göre, insanlığın temel arzusu olan güç ve zafer insanların birbirlerini rakip olarak görmesine ve hayatı bir mücadele olarak algılamalarına sebep olmaktadır. İşte bu mücadelede kişi, karşısındakinin kusurunu arar ve talihsiz bir anını kovalar ve bulduğu kusurun kendisinde olmamasının verdiği üstünlük duygusu ile kendiyile gurur duyar ve güler (Usta, 2005; Akt. Demirci, 2013).

Başka bir ifade ile, bu teori, bireyin rakip olarak gördüğü kişiyi saf dışı bırakmaktan aldığı zevk, onun düştüğü kötü durumdan ve acılarından dolayı hissettiği mutluluk veya onun fiziksel eksiklerinin kendisinde olmamasından dolayı duyduğu memnuniyet ile anlamsız hareketlere güldüğünü açıklamaktadır (Öğüt Eker, 2009). Dolayısıyla, teorinin temelinde mevcut bulunan olumsuz bir durumda bireyin bu olumsuzluğu kendisinde görmemesinin yattığı söylenebilir. Böylesi durumlarda hissedilen galibiyet duygusunun kökleri teorinin de köklerini oluşturmaktadır.

Bireylerin kendilerini diğerlerine göre daha zeki, daha güzel, daha şanslı ya da daha güçlü olarak algılaması bireyi mutlu eden unsurlardandır. Üstünlük teorisine göre bireyin bu mutlulukla, diğer bireylerin hareketleri ile dalga geçmesi ve gülmesi mizah deneyiminin temelini oluşturur (Keith-Spiegel, 1972; Akt. Yerlikaya, 2003).

Özetle, üstünlük teorisi gülmenin alaycı, küçümseyici, küçük düşürücü, onur kırıcı ve saldırgan amaçlı meydana geldiğini ifade eder. Küçümseme bu teoride öne çıkan en belirgin özelliklerden biridir. Aynı zamanda, mizahın kökeninin çoğunlukla saldırganlık olduğu da ifade edilmektedir. Dolayısıyla, diğer insanlarla eğlenmek için mizahın kullanılması üstünlük teorisine bir örnek olarak verilebilir (Banas, Dunbar, Rodriguez ve Liu, 2011). Alay etme davranışı da bu teoriyi desteklemektedir. Mizah içinde alay etme, kendini çeşitli biçimlerde gösterebilmektedir. Bu teorinin temel özellikleri mizah çeşitleri arasında en çok ironi, hiciv ve nüktede görülmektedir. (Savaş, 2009).

3.2.2. Uyuşmazlık Teorisi

Tutarsız, uyuşmaz düşünce veya durumların birlikteliğinden ya da alışlagelmiş kurallardan farklı olan düşünce ya da durumların sunulmasından doğan mizah, uyuşmazlık kuramlarının temelini oluşturur (Topal, 2013). Aristoteles'in görüşlerinden biri olan, gülme eyleminin insanların belli bir beklenti içerisindeyken beklenmedik başka bir sonuçla karşılaşması durumunda olduğu düşüncesi, bu teorinin temelini oluşturmaktadır (Öğüt Eker, 2009). Bu teoriye göre, mizahi olan bir şey, iki veya daha fazla kişinin, nesnenin, fikrin ya da beklentinin bir araya gelmesindeki uyumsuzluktan kaynaklanır. Beklentilerimiz dışında gerçekleşen bu durumlar uyumsuz bir durum ortaya çıkardığı için gülmemize yol açar. Başka bir deyişle, dünyanın olması gerektiğine dair vizyonumuza uymayan şeyler muhtemelen bizim için mizahidir (Morreall, 1983). Örneğin bir palyaçonun yüzünü neden komik bulduğumuz (bildiğimiz gibi, sıradan bir yüz olmadığından) bu teori ile açıklanabilir (Pham, 2014). Bu örnekte olduğu gibi, olaylar karşısındaki beklentilerimize uymayan beklenmedik olayların gerçekleşmesi gülmemize neden olur.

Bununla birlikte, uyuşmazlıkların eğlenceli, gülünç olabilmesi için bazı koşullar vardır. Bunlardan birisi uyuşmazlıkların tehdit altında hissetmediğimiz veya zorlanmadığımız zamanlarda hoş bir şekilde gerçekleşmesidir (Morreall, 1997). Örneğin, odanızın kapısını açarak içeri doğru yürürken arkadaşlarınızın size sürpriz bir şekilde "Mutlu yıllar!" diye bağırması beklentilerimizle uyumsuz olduğu için gülmemize yol açar, ancak silahlı soyguncuların bize bağırması beklentilerimizle uyumsuz olmasına rağmen gülümsememize yol açmaz. İkinci koşul ise, kişinin bir durumu mizahi bulması ve gülmesi için mevcut uyuşmazlıkları çözülecek yap-bozlar ya da düzeltilmesi gereken hata veya bozukluklar olarak görmesi ve bunları düzeltmekten keyif alması gerektiğidir (Morreall, 1997). Bu duruma örnek olarak, eğlence aracı olmaktan ziyade bazı okuyucuları imkânsız durumlar için bir çözüm üretmeye iten bir dergi karikatürünü verilebilir (Morreall, 1997). Dolayısıyla uyumsuzluk teorisinin gülmenin duygusal yönünden çok bilişsel yönü ile ilgilendiği söylenebilir.

Uyumsuzluk teorisi, mizahi durumlarda oluşan gülmeyi açıklarken mizahi olmayan durumlarda oluşan gülmeyi açıklamaması nedeniyle Morreall (1997) tarafından genel bir gülme kuramı olarak görülmemiştir. Ancak bu çalışmada mizah kavramının önemi göz önünde bulundurulduğu için bu teorinin açıklanması ihtiyacı duyulmuştur.

3.2.3. Rahatlama Teorisi

Üstünlük ve uyumsuzluk teorilerinin açıklayamadığı noktaları açıklamak için Freud ve Spencer gibi kuramcılar Rahatlama Teorisi'ni öne sürmüşlerdir (Billig, 2005). Üstünlük teorisi, gülmeye ilgili duygulara; uyumsuzluk teorisi gülmeye neden olan nesne veya fikirlere odaklanırken rahatlama teorisi, diğerlerinin aksine gülmenin fiziksel biçimlerine ve biyolojik işlevlerine yoğunlaşmıştır (Morreall, 1997). Dolayısıyla, bu teorinin gülmeye fizyolojik bir bakış açısı ile yaklaştığı söylenebilir. Bu teorinin temelini, gülmenin bireyde fiziksel ve dolayısıyla ruhsal olarak rahatlama neden olduğu düşüncesi oluşturmaktadır. Buna göre, insanların yaşadığı stres, baskı ve yasaklardan kaynaklanan sinirsel enerji gülme yoluyla boşaltılır (Eşigül, 2002). Bu süreç kaslar yoluyla, en çok da konuşmayı sağlayan kaslar yardımıyla gerçekleşir. Eğer bu süreçte halen tüm enerjinin boşalması sağlanamadıysa diyafram ve nefes alma ile ilgili diğer kasların da çalışmasıyla kahkaha şeklinde bu enerji boşaltılır. Eğer kahkaha da enerji boşalmasında yetersiz kalırsa, kişi ellerini vurarak veya öne arkaya eğilerek gülerek enerjisini boşaltır (Morreall, 1997), böylece hem biyolojik hem de psikolojik bir rahatlama meydana gelmiş olur (Eşigül, 2002).

Bu noktada mizahın işlevi, Güler ve Güler (2010) tarafından aşırı gerilimin boşalmasını sağlayarak stres ve sıkıntıdan kurtulmak olarak tanımlanmış ve bu gerilimin geçmesini sağlayan rahatlama duygusu mizahın ana ögesi olarak nitelendirilmiştir.

Rahatlama Teorisi'nin önemli bir diğer özelliği ise mizahı, toplumun veya kendimizin bize getirdiği kısıtlamaların bir çıkışı olarak görmesidir. Başka bir deyişle, günlük konuşmalarda, özellikle de bastırılmış cinsel ve saldırgan duygular içerisindeyken asla söylemeyeceğimiz şeyleri mizah adı altında söyleyebilir ve bundan keyif alabiliriz (Morreall, 1983). Freud'a göre mizah içeren şakalar masum veya maksatlı şakalar olabilmektedir. Masum şakalar zekice yapılan kelime oyunlarını içerirken, maksatlı şakalar kişilerin bilinçaltından ortaya çıkan, düşmanlık ve cinsellikle ilişkili olan şakalardır. İnsanların sahip olduğu saldırgan ve cinsel dürtüler toplum içerisinde bastırıldığından bu dürtüler, ancak mizah yoluyla ortaya çıkabilmekte ve rahatça ifade edilebilmektedir. İnsanların cinsellik ve saldırganlık içeren şakalardan keyif alması, bunlara gülmesi, şakadaki mizah ögesinin zekice tasarlanması veya çok komik olmasından değil, gerginliği ve kaygıyı azaltmasından kaynaklanmaktadır (Burger, 2006; Akt. Eskidemir- Meral, 2013).

3.3. Mizah Tarzları

Mizah tarzları ile ilgili literatür incelendiğinde günlük hayatta mizahın olumlu-olumsuz ve kişisel- kişiler arası olma durumuna göre dört farklı tarzda kullanıldığı görülmüştür (Martin vd., 2003; Erickson ve Feildstein, 2007). Bu tarzlar arasından ikisinin psikolojik açıdan sağlıklı, diğer ikisinin ise sağlıksız mizah tarzları olarak da sınıflandırılabilirliği de belirtilmiştir. Buna göre, kendini geliştirici mizah tarzı ve katılımcı mizah tarzı olumlu-sağlıklı olarak nitelendirilirken; kendini yıkıcı mizah tarzı ve saldırgan mizah tarzı olumsuz-sağlıksız mizah tarzı olarak gruplandırılabilir (Martin vd., 2003; Erickson ve Feildstein, 2007). Romero ve Cruthirds (2006) bu mizah tarzlarının kullanan kişinin niyet ve davranışına göre kullanıldığını belirtmiştir. Yani, bu mizah tarzlarından herhangi birini bir arada veya ayrı ayrı farklı derecelerde kullanmak mümkündür. Birey, bir durumda belirli bir mizah tarzını kullanırken, farklı bir durumda başka bir mizah tarzını kullanabilir. Aşağıdaki paragraflarda bu mizah tarzları açıklanmıştır:

3.3.1. Katılımcı Mizah Tarzı (Affiliative Humor)

Olumlu- sağlıklı mizah grubuna dahil olan tarzlardan biri olan katılımcı mizah tarzının temeli, gülmenin bulaşıcı olduğu fikrine dayanmaktadır (Morreall, 1997). Başka bir deyişle, mizahın toplumsal bir olgu olması nedeniyle gülen bir insanı gördüğümüzde onun neye güldüğünü bilmeden gülmeye başlarız. Bu noktadan hareketle, bir kişi, kullandığı mizah tarzı ile çevresindeki insanların moralini yükselterek onlarla kaynaşmaya başlıyorsa katılımcı mizah tarzını kullandığı söylenebilir. Dolayısıyla katılımcı mizah, bireyin kendi ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak başkaları üzerine odaklandığı mizah tarzı olarak tanımlanabilir (Martin vd., 2003). Bu mizah tarzının amacı, şaka yoluyla insanlar arasındaki olumsuzlukları azaltarak iletişimi kolaylaştırmaktır (Sayar, 2012). Bu tarzı benimseyen kişilerin, başkalarını eğlendirmek için sakalar yapma ve güldürücü şeyler söyleme, ilişkileri kolaylaştırma ve kişiler arası olumsuzlukları azaltma eğiliminde oldukları da söylenebilir (Martin vd., 2003).

3.3.2. Kendini Geliştirici Mizah Tarzı (Self-enhancing Humor)

Olumlu- sağlıklı mizah grubuna dahil olan diğer mizah tarzı, kendini geliştirici mizah tarzıdır. Bu mizah, mizahın kişisel ve içsel yönlerini açıklar ve katılımcı mizahtan bu noktada farklılaşır; yani katılımcı mizaha göre daha kişiseldir (Martin vd., 2003). Bu tarzı benimseyen bireylerin mizahı, tek başlarına oldukları anlarda, stresle, yaşamın zorluklarıyla, olumsuz duygularla mücadele etme aracı olarak kullandıkları söylenebilir (Martin vd., 2003). Kendini geliştirici mizahın kullanılması, bireylere mizahi bir bakış açısı kazandırır ve hayatın günlük sıkıntılarıyla baş ederek streslerinin azalmasını sağlar. Bu nedenle, stresle başa çıkmanın bir yolu olarak da nitelendirilmektedir.

3.3.3. Saldırgan Mizah Tarzı (Aggressive Humor)

Olumsuz-sağlıksız mizah grubunda yer alan saldırgan mizah, bireyin mizahı sadece kendi üstünlük ve haz duyguları ile ilgili gereksinimlerini sağlamak için, başkalarıyla ilgili sosyal açıdan uygun olmayan bir şekilde kullandığı bir mizah tarzıdır (Sayar, 2012; Topal, 2013). Zillman'a (1983) göre bu mizah tarzı, mizahın aşağılama, alay etme, dalga geçme, yerme ya da küçük düşürme amacıyla kullanılmasını ifade etmektedir (Akt. Martin vd., 2003). Sayar (2012) bu mizah tarzını, kişinin kendisine ve çevresindekilere hoşgörüsüz davranıp ciddi düzeyde zarar verdiği mizah tipi olarak tanımlamıştır. Bu tarzı kullanan kişiler diğerleriyle dalga geçerek yalnızca kendi kazanımları için onları yönetmeyi hedefler ve onlara karşı üstün ve mükemmel olmanın hazzını yaşamak isterler. Bu nedenle de davranışlarıyla insanları incitir ve onları kendilerinden uzaklaştırırlar (Sayar, 2012). Martin vd.'ne (2003) göre, mizahın bu boyutunun, nevrotiklik ve özellikle düşmanlık, öfke ve saldırganlıkla pozitif yönde ilişkili olduğu; tatminkarlık, uyumluluk ve vicdanlılıkla ise negatif olarak ilişkili olması olasıdır.

3.3.4. Kendini Yıkıcı Mizah Tarzı (Self-defeating Humor)

Olumsuz- sağlıksız mizah grubunda yer alan bu mizah tarzı, bireyin, kendi ihtiyaçlarını dikkate almadığı zamanlarda başvurduğu bir mizah tarzıdır (Martin vd., 2003). Bu mizah tarzı, kişinin çevresindekileri güldürmek için kendisini sürekli mizahi bir yolla kötülemesi ve yermesi şeklindeki davranışlarını ifade eder. İnsanın kendini çevresine kabul ettirmek, onlarla yakın olabilmek için kendini aşağılayacak düzeyde komik şeyler anlatması ve kendisiyle dalga geçildiğinde gülmesi sosyal olarak uygun olmayan bir davranış olduğu için olumsuz-sağlıksız grup içerisinde değerlendirilmiştir. Bu türü kullanan bireyler böyle zamanlarda sıkıntısı varsa bile yokmuş gibi davranarak stresini inkâr etme eğilimindedirler. Kuiper, Martin ve Olinger'e (1993) göre bu kişiler çoğunlukla benlik saygısı az ve kendini kabullenmemiş olan, ancak toplumsal kabul görmek isteyen bireylerdir.

3.4. Mizah Çeşitleri ve Türleri

Mizah, herhangi bir eylemin ya da herhangi bir durumun içerisinde yer alabilecek olsa da ilgili literatürde mizah unsuru taşıyan bazı mizah çeşitleri ve türleri tanımlanmıştır. Bu türler Aydoğmuş'a (2017) göre şu şekilde sıralanabilir: fıkra, öykü, masal, atasözleri, deyimler, karikatür, kelime oyunları, benzeşimler, bilmeceler, bulmacalar, tiyatro, komedi, kukla oyunu, resim, heykel, şiir, roman, hiciv, nükte, taşlama, ironi, alaylı söz, anekdot, şaka, istihza vb. Eşigül (2002) ve Şakiroğlu'na (2017) göre ise, mizah çeşitleri denince akla; mizah, hiciv, kara mizah, tahkir, ironi ve alay gelmelidir. Öngören (1983) ise mizah çeşitlerinin latife, şaka, nükte, iğne, taş, hiciv, alay, halt gibi biçimlerde çeşitli mizahi durumları işaret etmek amacıyla kullanıldığını ve mizah ürünlerinin fıkra, mizahi hikâye, mizahi şiir, karikatür, yazısız karikatür, kukla ve komedi gibi farklı türlerde ortaya çıktığını ifade etmiştir. Bazı diğer çalışmalarda da mizah çeşitleri ve mizah türleri olmak üzere iki sınıflama yapılmıştır (Öngören, 1983; Şakiroğlu,

2017). Bununla birlikte, mizah türleri, yazılı ve görsel olarak da kategorize edilebilmektedir. Bu çalışmada da mizah çeşitleri ve türleri ayrı olarak ele alınmış ve aşağıda kısaca açıklanmıştır.

3.4.1. Mizah Çeşitleri

Mizah çeşitlerinin tanımlarına aşağıdaki paragraflarda yer verilmiştir. Öngören'e (1983) göre mizah, hoşgörü açısından, hafifinden ağırına doğru farklı isimlendirilen bu çeşitlerden biri içinde gerçekleşmektedir.

Nükte: Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) nükte: "İnce anlamlı, düşündürücü ve şakalı söz, esprî" olarak tanımlanmıştır. Eşigül'e (2002) göre nükte, kişinin çevresindekilerin konuşmasındaki bir açığı, nazik, temkinli ancak iğneleyici bir şekilde karşılama şeklidir. Nükte zihinsel bir süreç içerir. Nüktede beklenmedik bir zamanda beklenmedik bir karşılık verilmelidir. Yapılan nükteyi anlayan kişi kendini gülmekten alıkoyamaz.

Hiciv: Genel Türkçe Sözlük'teki (TDK, 2020) karşılığı "yergi" olan hiciv, "bir kimseyi, bir toplumu, bir düşünceyi bir nesneyi veya bir göreneği yermek için yazılmış yazı veya söylenmiş söz, taslama, hicviye, satir." olarak tanımlanmıştır. Savaş'a (2009) göre hiciv, en yaygın mizah türlerinden biridir ve kelime oyunlarının kullanılması ile yapılır. Hicivde amaç asla küfür veya hakaret etmek değildir; asıl amaç, ideal duruma veya toplum kurallarına uygun olmayan bir söz ya da davranış karşısında bunu yapan kişiye tepki göstermek ve onun bu yanlışını saldırı ve iğneleme ile düzeltmektir (Apaydın, 1993).

Kara mizah (Acı şaka): Şaka, Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020), "Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz, latife" şeklinde tanımlanırken; acı şaka "Yalnız güldürmeyi değil, daha çok düşündürmeyi ve yergiyi amaçlayan mizah" olarak tanımlanmıştır. Kara mizah, kahkahayla güldürmez, bunun yerine acı ve burukluk vardır; bu nedenle, insanı acı acı gülümseten, hatta göz yaşartan ve düşündürülen bir alaydır (Yücebaş, 2004; Akt. Oruç, 2006). Mizah kendiliğinden ortaya çıkarken, kara mizah düşünceye dayandığı için biraz daha zordur. Savaş'a (2009) göre kara mizah kullanan kişilerde kendine güven, açık sözlülük, hatta patavatsızlık vardır ki böylece çevresindekilerin zaafalarını çekinmeden açıkça söyleyebilirler.

Tahkir (Küçümseme): Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020), "Aşağılatma, onur kırma, onuruna dokunma" şeklinde tanımlanmıştır. Şakiroğlu (2017) ise tahkiri, bir kişinin itibarına zarar vermek amacıyla gerçeği olduğu gibi söyleyerek yapılan küçük düşürücü muamele olarak tanımlamıştır. Tahkir ile hiciv genellikle aralarındaki benzerlikten dolayı karıştırılmaktadır, ancak Eşigül'e (2002) göre, hicivde ahlaki olarak uygun olmayan davranışların düzeltilmesi hedeflenirken; tahkirde bu davranışların doğrudan söylenerek davranışın sahibinin itibarının zedelenmesi hedeflenir. Özetle, hicivde sosyal olarak iyileştirme söz konusu iken tahkirde bu iyileştirmeden bahsedilemez.

İroni: Genel Türkçe Sözlük'teki (TDK, 2020) karşılığı "gülmece" olan ve "Söylenen sözün tersini kastederek kişiyle veya olayla alay etme" olarak tanımlanan ironi, Bal (2000) tarafından edebiyatta, asıl anlamın gizlendiği ve kelime anlamıyla çeliştiği sözel şekliyle kullanılan; sahnede ise, beklenen ile gerçekleşenin uyuşmamasına sebep olan bir sanat tekniği olarak nitelendirilmiştir. Özetle, övgü veya eleştiriyi açıktan yapmak yerine saklayarak dolaylı bir şekilde anlatım yoludur. Günlük hayatta bir konuşma sırasında karşımızdaki kişi akıllıca bir davranışta bulunmadığı zaman "Seninki de iyi akıl ha!" dememiz ironiye verilebilecek bir örnektir (Bal, 2000).

İstihza: Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) "Gizli veya kinayeli bir biçimde alay" olarak tanımlanan istihzada hatayı düzeltme amacı güdülmez ve hatayı fark eden kişi, bu hatayı açık ve saldırgan bir biçimde ifade eder. İstihza, bu özellikleriyle ironi ve hicivden farklılaşır. İstihza kullanan kişilerde kendini üstün görme ve bunu başkalarına gösterme çabası vardır (Eşigül, 2002).

Alay: Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) "Bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun, gülünç, kusurlu, eksik vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapma" olarak tanımlanan alay, Öngören (1983) tarafından şu şekilde tanımlanmıştır: "çekişmeli kişiler arasında, övücü, yükseltici, fakat gerçek olmayan bir ilişkiler zinciri hazırlanarak, karşıdakine bunun benimsetilmesidir" (s.32). Bir ifade ve tavır sanatı olarak nitelendirilen alayın, fark ettirilmeden yapıldığında daha nitelikli olduğu da ifade edilmiştir.

Halt: Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) "Uygunsuz söz söyleme, uygunsuz iş yapma" olarak tanımlanmaktadır. Öngören'e (1983) göre mizah çeşitleri arasında en çok ilgi çekenidir. Mizah çeşitleri arasında sadece halтта eylemi yapan kişiye gülünür. Mizahi hikayelerde Karagöz'ün sürekli halt karıştırması üzerine gülmek haltın en güzel örneklerindedir.

3.4.2. Mizah Türleri

Öngören'e (1983) göre mizah ürünleri farklı türlerde ortaya çıkabilmektedir. Keskin çizgilerle birbirinden ayıramayan bu türlerde ilgiyi önce mizah öğelerinin farklı şekillerde kullanılması çekmektedir. Örneğin fıkra, hikaye ve şiirlerde sözler dikkat çekerken karikatürde görsel öğeler ön plandadır. Dolayısıyla, mizah, her konuda ve her durumda ortaya çıkabileceği için çeşitli türlerin oluşması kaçınılmazdır. Mizah türlerinin tanımlarına aşağıdaki paragraflarda yer verilmiştir:

Fıkra: Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) "Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâyecik" olarak tanımlanan fıkra, mizahi yönü en yoğun olan, az sözle çok şey anlatan kıvrak bir zeka ürünüdür. Gerçeğin tam olarak ifade edilemediği zamanlarda üstü kapalı bir şekilde durumu imalı bir şekilde anlatmak için kullanışlı bir araçtır (Öngören,1983; Eşigül, 2002). Sahne, dergi, çizim, yazım istemediği için, her yerde, her durumda ve her zaman

kadın-erkek ayırt etmeksizin herkes tarafından kullanılabilirdi için vazgeçilmez bir tür olarak sıklıkla kullanılmaktadır (Öngören, 1983). Fıkra, anlatıldığında dinleyicilerin hoşgörüsünü ve eğlenmesini sağlar. Ayrıca, fıkralar kültürü yansıtmakla beraber kültürün aktarılmasında da büyük bir rol oynar. Bu rolü ile fıkraların eğitici bir görevi olduğu da söylenebilir (Savaş, 2009). Nasreddin Hoca Fıkraları bu türün en güzel örneklerindedir (Oruç, 2006).

Karikatür: Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) "İnsan ve toplumla ilgili her tür olayı konu alarak abartılı bir biçimde veren, düşündürücü ve güldürücü resim" olarak tanımlanan karikatür, tarih içerisinde gösterdiği değişimlerden dolayı farklı tanımlara da sahiptir (Hünerli, 1993). Karikatür, var olan bir nesne ya da durumu farklı bir bakış açısıyla görür ve onu abartarak etkisini arttırmak ister. Dolayısıyla karikatür bir abartı sanatıdır denilebilir, ancak karikatürün temel amacı abartı değildir. Abartı, karikatür içerisinde az ya da çok kullanılabilir, kullanılan abartının komik olması çizerin çevresindeki biçimsizlikleri görüp, bunları göz önüne serebilmesine bağlıdır. Karikatürde önemli olan, ilgi çeken bu biçimsizliklerdir (Bergson, 1996).

Komedi: Genel Türkçe Sözlük'teki (TDK, 2020) karşılığı "Güldürü" olan ve "gülmeye neden olan olay veya olaylar" olarak tanımlanan komedi, bütün mizah türlerinin iç içe geçmiş bir şeklidir. Aslı amacı güldürmek olmakla birlikte, düşündürme de komedinin özelliklerindedir. Komedide günlük hayattan edinilen konular işlenir ve bu türde birlikte- topluca eğlenme ve engin bir hoşgörüye erişme duygusu hakimdir (Oruç, 2006).

Mizahî şiir: Öngören'e (1983) göre şiir, mizahçı için, daha çok bir hiciv ve taşlama yolu olarak kullanılmaktadır. Mizahçı, geleneksel şiir yazımında kullanılan kurallardaki değişikliklerle şiirde imgelerin yerine, esprileri ekleyerek şiirleri mizahi bir şekilde kullanır. Mizahi şiirler günlük hayattan bir konu ve somut bir içeriğe sahiptir.

Mizahî hikâye: Öngören'e (1983) göre mizahi hikâyeler de "karikatürler gibi varlığını basından alan, yeni yazılı mizah türlerindedir" (s.38). Mizah hikâyelerinin kökeni kısa hikâyelerdir ve sürekli kısa hikâyelerden beslendiği için kısa hikâyeden uzaklaşmamış, ayrı bir tanım ya da kimlik kazanamamıştır. Dolayısıyla, mizahi hikâyeler mizahi bir form taşımazlar, bunun yerine yazar mizahi öğeler kullanarak hikâyeye mizah katar. Yazarın başarılı bir mizah kullanması hikâyenin niteliğini belirleyen en önemli etkenlerdendir. Bu tür sayesinde geçirilen eğlenceli anlar hoşgörü kazanmasını sağlar (Öngören, 1983).

Kukla: Genel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) "Hareketli yerleri iplikle sanatçının parmaklarına bağlanarak veya eldiven gibi bir kesiti kullanarak bir perdenin üzerinden oynatılan, bez, karton vb. hafif nesnelere yapılmış insan ve hayvan figürleri" ve "Ayakları olmayan, alttan içine el sokularak oynatılan çeşitli nesnelere yapılmış bebek" olmak üzere iki tanımı olan kuklalar görsel, işitsel ve dinamik bir mizah türüdür ve bu üç duyuya da hitap etmesi bakımından uzun süre çok sevilen bir tür olmuştur (Oruç, 2006). Tiplerinin sempatikliği ile eğlendirici bir özellik kazanırken, hayatın bir kopyası olması bakımından da ayrı bir hoşgörü

kazanmıştır (Öngören, 1983). Karagöz ve diğer gölge oyunlarının meydana gelmesinde örnek olan kuklalar günümüzde de halen kullanılmaktadır.

Bu projede ise mizah unsurları aşağıda verildiği şekliyle sınıflandırılmış ve kullanılmıştır:

Sözlü Mizah Unsurları: Şaka, espri, şive, ağız, ses tonundaki değişiklikler, konuşma tarzı, kişileştirme (konuşturma), yansıma, monolog, ünlem, yanlış telaffuz, isimlendirme (ad uydurma), ikileme (pekiştirme), benzetme

Yazılı ve/veya Sözlü Mizah Unsurları: Fıkra, hikâye, anı, şiir, deyim, atasözü, tekerleme, mecaz, kinaye, tezat, karşıtlık, skeç, bilip de bilmezlikten gelme (tecahül-i ârif)

Görsel Mizah Unsurları: Karikatür, kıyafet, kostüm, çizim, animasyon, nesne, bilmece, bulmaca, poster, çizgi film karakteri

Fiziksel Mizah Unsurları: Jest, mimik, bedensel hareket, taklit

Düşünsel Mizah Unsurları: İnkilem, absürt, abartma, sıra dışı, yanlış anlama, gerçek dışılık, hayali durum

3.5. Mizahın Yararları ve İşlevleri

Mizah, bireylere verdiği olumlu duygularla birlikte psikolojik, sosyal ve bilişsel yönlerden çeşitli faydalar sağlar. Mizah gerginliği azaltmanın, duyguları düzenlemenin, stresle baş etmenin ve sosyal iletişimin bir yolu olarak kullanılır (Martin, 2007). Öfke, korku, kaygı ve stres gibi negatif duygular bireylerin yaşamlarında zaman zaman ortaya çıkmaktadır. Mizah, bireylerin farklı bakış açıları geliştirmelerini sağlayarak bu duyguların üstesinden gelmesine yardımcı olur. Bireyler, bir ortamda utandığında, üzülduğünde ya da başarısızlıkla karşılaştığında mizahtan yararlanırlarsa rahatlamaya başlarlar (Yardımcı, 2010). Mizahın amaçlı kullanımı bireyin strese nasıl tepki vereceğini seçerek daha iyimser hissetmesine yardımcı olur (Morrison, 2008). Bu bağlamda mizah bir çeşit savunma mekanizması olarak görülmektedir. Savunma mekanizması olarak mizah, psikolojik sağlığı iyileştirir ve korur, sosyal desteği artırır ve bireyin stresle başa çıkmasına yardımcı olur (Oruç, 2010).

Aşırı korku ve stresin öğrenme üzerinde olumsuz etkisinin olduğu bilinmektedir. Beyin dikkatini yeterince yoğunlaştıramadığı şeyleri öğrenemez. Mizahtaki sürpriz unsurları beynin dikkat merkezini uyarır ve hafızanın saklama ve uzun süreli erişim olasılığını artırır (Morrison, 2008). Mizahın bireylere kazandırdığı en önemli becerilerden biri zihinsel esnekliktir. Zihinsel esneklik bireylere, olaylara yönelik farklı açılardan bakabilme, belirsizliklere tahammül edebilme, hatalardan öğrenebilme, daha kolay risk alabilme ve problem çözerken yeni yolları deneyebilmeye imkân sağlar (Savaş, 2009; Ünveren, 2020). Mizah yaratıcılığı da desteklemektedir. Mizahın sağladığı farklı fikirleri ifade etme özgürlüğü hayal gücünü harekete geçirir. Mizah beynin daha önce bağlantı gerçekleşmemiş alanlarını birbirine bağlayarak,

mevcut kavramları içeren yeni ilişkiler kurar. Böylece mizah, bireyin farklı düşünme potansiyelini ve karmaşık problem çözme yeteneğini artırır (Morrison, 2008).

Mizahın en temel işlevlerinden biri bireylere zevk vermektir. Birey mizahla birlikte yaptığı işlerden zevk alır ve sosyal yaşamına daha sıkı bağlanır (Yardımcı, 2010). Mizah sosyal bir ortam içerisinde kullanıldığında, insanlar arasındaki iletişimi güçlendirir. Mizah, öfke, üzüntü gibi negatif duygularını doğru bir şekilde ifade edebilmesine, diğerleri tarafından sevilmesine ve sosyal ortamda kabul edilmesine katkı sağlar. Böylece mizah, bireyin özsaygısının ve özgüveninin gelişmesine de önemli ölçüde katkı sağlar (McGhee, 2002).

3.6. Eğitim ve Mizah

Tarih boyunca eğitim, ciddi ve formal bir süreç olarak görülmüştür. Buna karşın son yıllarda öğrenci merkezli yaklaşımın benimsenmesiyle okullarda öğrencilere daha rahat ve gayri resmi bir öğrenme ortamı sağlanmaya başlanmıştır (Oppliger, 2003). Mizah, rahat ve esnek öğrenme ortamların sağlanmasında etkili bir araçtır. Mizah öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştirilmesinde, sosyal ilişkilerinin güçlendirilmesi ve düzenlenmesinde, stresle başa çıkma becerilerinin geliştirilmesinde, temel dil becerilerinin geliştirilmesinde, iletişim becerilerinin geliştirilmesinde, dersin daha eğlenceli hale getirilmesinde ve olumlu öğrenme ortamlarının oluşturulmasında eğitim öğretimin vazgeçilmez bir aracıdır (Ünveren, 2020).

Mizahın eğitimde kullanılması ile ilgili yapılan araştırmalarda motivasyon, derse bağlılık, kalıcılık gibi çeşitli değişkenlerin etkilerine bakılmıştır (Garner, 2006; Jonas, 2012; Matarazzo vd., 2010; Tay vd., 2016). Bu değişkenlerin öğrenme üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak olumlu etkilere sahip olduğu söylenebilir. Mizah kullanımına ilişkin bahsedilen bu değişkenler ve etkisi Şekil 1’de verildiği gibi gösterilmiştir (Erdoğdu, 2019).

Şekil 1. Mizah kullanımında kullanılan değişkenler ve etkisi

Mizahla birlikte oluşan olumlu duygu öğrenme deneyimiyle ilişkilendirilebilir. Böylece öğrenciler eğitime karşı olumlu bir tutum geliştirebilir ve onların öğrenme motivasyonunu artırır, bu da daha yüksek akademik başarıya neden olur (Martin, 2007). Mizahın yenilik ve duygusal olarak uyandırıcı özelliği, kolayca sıkılan ve dikkatsiz öğrencilerin dikkatlerini derse vermelerini sağlar. Stresli ve utangaç öğrencilerin rahatlamasına yardımcı olur (Martin, 2007; Morrison, 2008). Bununla birlikte mizah uzun süreli bilginin depolanmasına ve saklanmasına yardımcı

olur. Daha önce öğrenilen bilgilerle ilişkilendirilen mizahi bellek ipuçları, öğrencilerin bir test veya sınavla ilgili soruları cevapladıkları daha sonraki bir tarihte bu bilgilerin uzun süreli bellekten alınmasını kolaylaştırabilir (Martin, 2007).

Olumlu bir öğrenme ortamı yaratmak için mizah oldukça önemli bir araçtır. Öğretmenlerin sadece söyledikleri değil, ses tonları, jestleri, gülümsemeleri, giysileri ve hareketleri de öğrencileri etkiler. Öğretmen mizah kullanarak, öğrencileri ile gülebiliyorsa sınıf ortamında iyi bir atmosfer geliştirir ve stresi hafifletebilir. Öğretmen öğrencilerin olumsuz davranışlarını, onlara mizah aracılığıyla ifade edebilirse bu öğrencilerin öfke ve düşmanlıklarını dağıtabilir (Oruç, 2010).

Eğitimde mizah doğru zamanda ve yerde, etkili bir şekilde kullanılırsa öğrencilere olumlu bakış açısı kazandırır; onların kendilerini iyi hissetmelerini sağlar; öğrenmeye yönelik motive olmalarını sağlar (Savaş, 2009). Mizah eğitimin içeriği ilgili olduğu, öğrenciler tarafından rahatsız edici olmadığı ve mantıklı bir şekilde kullanıldığı sürece olumlu bir öğrenme ortamı yaratmada ve öğretmen öğrenci ilişkisini güçlendirmede etkilidir. Eğitimin içeriği ile ilgisiz mizah, dikkat dağıtıcı olabilir ve öğrenmeyi olumsuz etkileyebilir (Oppliger, 2003). Saldırgan mizah türlerinin kullanımı, olumsuz öğrenci davranışlarına neden olabilir (Morrison, 2008).

Eğitimde kullanılacak mizah unsurlarının öğrencilerin algılama düzeylerine uygun olması gerekir. Öğrencilerin algılamakta zorlanacağı ya da yanlış anlayacağı mizah unsurları, istenmeyen sonuçlara neden olabilir. Sınıf ortamında alaycı, öğrenciyi inciten, etnik ve kültürel grupları aşağılayan mizah unsurları kullanılmamalıdır (Topçuoğlu, 2007). Ayrıca mizah içinde barındırdığı yazılı, sözlü ve çizili unsurlarla dilin yaşatılmasında ve kültürün nesilden nesile aktarılmasında önemli bir yeri vardır. Mizah toplumu birleştiren ortak özelliklerin korunmasında ve aktarılmasına katkıda bulunur (Savaş, 2009). Bu nedenle eğitimde kullanılacak mizahın kültürel özellikler içermesi de önemlidir.

3.7. Uzaktan Eğitim ve Mizah

Alan yazına bakıldığında uzaktan eğitimde mizah kullanımına ilişkin çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Eşzamanlı (senkron) ya da eşzamansız (asenkron) derslerde çeşitli mizah unsurlarında çoğunlukla hatırlama, motivasyon, geribildirim gibi amaçlarla kullanılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitimle verilen derslerde sınıftaki öğrenci-öğretmen iletişimini sağlama, öğrencinin derse olan tutumunu etkileme, öğrencinin derse bağlılığı, başarı düzeyine etki etme gibi alanlarda çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalardan bazıları aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

Uzaktan eğitimde öğrenciyle yüz yüze iletişimin olmaması nedeniyle öğrencilerin derse olan bağlılıkları merak uyandırmakla beraber ve bu alanda çeşitli çalışmaların yer aldığını görmek mümkündür. 2019 yılında üniversite düzeyinde tamamen çevrimiçi verilen

programlama dersinde mizah unsurları derse entegre edilmiş, elde edilen sonuçlara göre bu durumun öğrencilerin derse bağlılığına olumlu etki ettiği bulunmuştur (Erdoğdu, 2019). Ayrıca bazı mizah unsurlarının derslerdeki tartışmaya katılma, ödev yapma gibi davranışsal bağlılıklarında da olumlu yönde etki etmiştir.

Öğrenme sürecindeki öğretmen öğrenci iletişimi uzaktan eğitimle verilen derslerde çalışılan bir başka konudur. Çevrimiçi bazı derslerde öğrencilerin yapmış oldukları yorumların incelendiği bir çalışmada ders sürecinde kullanılan mizahın dikkat çekme, odaklanmaya yardımcı olmakla beraber öğretmen öğrenci arasındaki iletişimi güçlendirmede olumlu etkiler göstermiştir (McCabe vd., 2017). Mizahın ders sürecine entegre edilmesinde öğretmenin etkisinin olduğu gibi derste kullanılan eğitim materyallerinin de etkili olabileceğine dair çalışmalar yer almaktadır. Bu kapsamda mizahın etkisini araştırıldığı deneysel bir çalışmada dil öğretiminde materyal olarak mizahi unsurların yer aldığı videolar kullanılmıştır (Köbler ve Nitzschner, 2014). Buna göre mizahi video izleyen deney grubunun sınavdaki başarı oranı daha yüksek bulunmuştur. Mizahi materyallerin kullanıldığı bir başka çalışmada ise öğrenmeye etkisi ve derse bağlılık incelenmiştir. Buna göre mizahi video ve mizahi soruların kullanıldığı bir eylem araştırmasında öğrencilerin aktif öğrenmelerinde ve derse olumlu bağlılıklarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Miller vd., 2017). Mizahın başarıya etkisinin incelendiği başka bir çalışmada da benzer şekilde öğrenme sürecinde karikatür kullanılan deney grubunun başarı puanının daha yüksek olduğu ve tutumlarının da anlamlı düzeyde farklı olduğu elde edilmiştir (Başarmak ve Mahiroğlu, 2016).

Uzaktan eğitimle gerçekleştirilen öğretim süreçlerinde mizahın derse entegrasyonu ile ilgili çeşitli alanlarda çalışmalara bakıldığında öğrencilerin derse bağlılıkları, derse olan tutumları, akademik başarıları, ders sürecindeki iletişimi güçlendirme gibi olumlu yönde etkilerinin olduğu görülmüştür. Mizahın olumsuz ya da uygun olmadığı durumlara ilişkin çalışma oldukça sınırlıdır. Yapılan bir çalışmada uzaktan eğitimle verilen eşzamansız (asenكرون) bir derste mizahlaştırılmış konuların tartışılması istenmiş ancak çoğu öğrenci bu konuda pek başarılı olamamıştır (Vandergriff ve Fuchs, 2012). Bu da öğrenciye düşen mizah kullanımının her öğrenci için uygun olamayabileceğini göstermektedir.

4. YÖNTEM

Bu çalışmada, uygulanmakta olan ilkokul uzaktan eğitim ders içeriklerinin mizahi bağlamda incelenmesi ve öğretim modüllerinin mizah unsurlarıyla tasarlanması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte, yüz yüze eğitim yapan sınıf öğretmenlerinin tasarlanan modül desteğiyle kendi öğretimlerini mizahla zenginleştirmeleri ve bu deneyimleri paylaşmaları hedeflenmektedir. Buna göre ilkokul düzeyinde mizahla zenginleştirilmiş örnek ders tasarımları geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla tasarım ve geliştirme araştırması yöntemi kullanılacaktır.

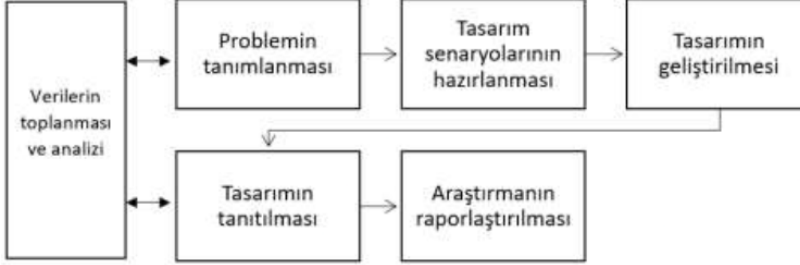
Tasarım araştırmaları yeni bir araştırma yöntemi olmakla birlikte literatürde farklı isimlerle yer almıştır (Kuzu vd., 2011). Bu araştırma adlarında farklılıklar olsa da içerikleri birbirlerine oldukça yakındır. Bunlardan bazıları tasarım deneyleri (Collins, 1992), geliştirme araştırması (Van den Akker, 1999), tasarım araştırması (Edelson, 2001), gelişimsel araştırma (Richey vd., 2003) şeklindedir. 2003'te Tasarım Tabanlı Araştırma Topluluğu'nun (Design-Based Research Collective, 2003) ifadesi ile tasarım tabanlı araştırma en sık kullanılan ismi olmuştur.

Tasarım ve geliştirme araştırması tasarım araştırmalarının ilk şekillenen araştırma yöntemlerinden olduğu söylenebilir. Bu araştırma yöntemi önceleri Richey ve Klein tarafından (2005) gelişimsel araştırma (developmental research) olarak açıklanmış, sonrasında tasarım ve geliştirme araştırması (design and development research) olarak ifade edilmiştir (Richey ve Klein, 2014). Buna göre yeni bilgilerin oluşturulması ve mevcut uygulamaların doğrulanması üzerine çalışan öğretim tasarımı ve teknolojisi alanına özgü araştırma yöntemidir (Richey ve Klein, 2008).

Tasarım ve geliştirme araştırmalarının çoğu karmaşık yapıları nedeniyle hem nitel hem de nicel yöntemleri birlikte kullanır (Richey ve Klein, 2007). Bununla birlikte nitel yöntemlerin daha baskın olduğunu, katılımcı görüşmeleri, odak grup görüşmeleri, gözlem, etkinlik günlükleri gibi veri toplama araçlarının kullanıldığını söylemek mümkündür (Richey ve Klein, 2014). Bu da tasarım ve geliştirme araştırmalarının esnek ve bir o kadar çeşitli yöntemlere sahip olabileceği ile ilgilidir.

Tasarım ve geliştirme araştırma yönteminin aşamalarına bakıldığında kimi zaman öğretim tasarımı modelleri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu basamaklar analiz, tasarım, uygulama, geliştirme ve değerlendirme olarak sıralanmaktadır (Richey ve Klein, 2014). Bu basamakların kapsamı kısaca şu şekilde açıklanabilir (Büyüköztürk vd., 2019). *Analiz* aşamasında sorunun araştırılması, betimlenmesi ve ortaya koyulması süreçlerini kapsamaktadır. *Tasarım* aşaması ise analiz basamağında ortaya koyulan probleme çözüm sunacak ürün geliştirilmesini içermektedir. Bu ürün bir materyal olabileceği gibi bir öğretim program da olabilmektedir. *Geliştirme* aşamasında ise tasarımı yapılan ürünün amacına uygun

şekilde üretilmesi ile ilgilidir. *Uygulama* aşamasında ise geliştirilen ürün gerçek yaşam ortamında amacına ulaşma düzeyinin incelenmesi için denenmesini ve değerlendirme yapabilmek için verilerin toplanmaktadır. *Değerlendirme* aşamasında da ilk aşamadan itibaren elde edilen tüm verilerin değerlendirmesini kapsamaktadır. Bu projede Şekil 2'de sunulan araştırma akışı takip edilmiştir:

Şekil 2. Araştırma sürecinin akışı

4.1. Yöntemin Aşamaları

1. Aşama problemin tanımlanması (Temmuz 2020)

Bu aşama, "**Durum Tespiti**" başlıklı **Hedef 1** kapsamındaki çalışmaları içermektedir. Bu çalışmada uzaktan eğitim ile verilen ders içeriklerinin mizah yönüyle zenginleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle mevcut durumdaki uzaktan eğitim derslerinin mizahi bağlamlarının incelenip, mevcut durumun ortaya konması gerekmektedir.

İlkokul düzeyinde yürütülen uzaktan eğitim derslerinden (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler) üç temel ders belirlenecek ve bu derslerin her biri için uzaktan eğitim videolarından rastgele üç tane belirlenerek incelenmiştir. Toplam 36 video bu bağlamda incelenmiştir ve mizah durumları ortaya koyulmuştur.

2. Aşama tasarım senaryolarının hazırlanması (Temmuz-Ekim 2020)

Bu aşama, "**Mizahla Zenginleştirilmiş Ders Videosu Modüllerinin Tasarlanması ve Geliştirilmesi**" başlıklı **Hedef 2** kapsamındaki

i. "Her sınıf düzeyi için iki mihver dersin (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler) belirlenmesi ve seçilen dersler için mizahla zenginleştirilmiş örnek 1'er ders senaryosunun hazırlanması,

ii. Hazırlanan örnek ders senaryolarının her sınıf düzeyinden sınıf öğretmenleri ve alan uzmanlarının görüşlerine sunulması çalışmalarını içermektedir.

Bu adımda odağa alınan yaklaşım, kavram vb. dayalı olarak öğretimin tasarlanması yoluna gidilmiştir. Projenin bu aşamasında öncelikle her sınıf seviyesi için mihver dersler seçilmiştir. Seçilen her ders için bir üniteden konu belirlenerek, bu konuların mizahla zenginleştirilmiş öğretim senaryoları hazırlanmıştır. Tasarlanan örnek senaryolar alan

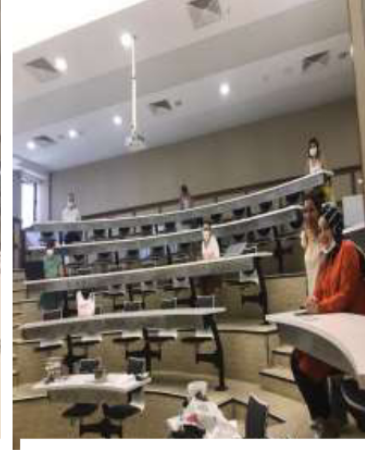
uzmanlarının ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine sunulmuş ve geribildirim alınmış ve ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Aşağıda uzman geribildirimlerinin (Çocuk Gelişim Uzmanı, İlköğretim Fen Eğitimi Uzmanları, Sınıf Öğretmenliği Alan Uzmanları, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Uzmanı, İlköğretim Matematik Eğitimi Uzmanı, Türkçe Eğitimi Uzmanı, Bilgisayar Teknolojileri ve Eğitimi Uzmanı, Eğitim Programları ve Öğretimi Uzmanı, Radyo ve Televizyon Bilim Uzmanı, Sınıf Öğretmenleri) alınarak senaryoların iyileştirildiği ve provaların yapıldığı 3 gün süren toplantılara ait fotoğraflar yer almaktadır:

3 Eylül 2020
Yer: HKÜ Cine Amfi

4 Eylül 2020
Yer: HKÜ Cine Amfi

5 Eylül 2020
Yer: HKÜ Cine Amfi

3. Aşama tasarımın geliştirilmesi

Bu aşama, "**Mizahla Zenginleştirilmiş Ders Videosu Modüllerinin Tasarlanması ve Geliştirilmesi**" başlıklı **Hedef 2** kapsamındaki

iii. *Uzmanlardan alınan geribildirimler doğrultusunda ders senaryolarının iyileştirilmesi ve toplamda her biri 20 dakika süren 8 ders video kaydının çekilmesi*

iv. *Hazırlanan ders videolarının ilgili kazanım çerçevesinde öğretim sürecine nasıl entegre edilebileceğine ilişkin yönerge ve örnek ders etkinliklerini içeren e-içeriklerin oluşturulması çalışmalarını içermektedir.*

Tasarım geliştirilmesi aşamasında, öğretim tasarım senaryoları ile uzaktan eğitim ders videoları çekilmesi söz konusudur. Öncelikle bu süreçte uzaktan eğitim ders videolarının çekiminde rol alacak Gaziantep'te ikamet eden, eğitim fakültesi mezunu öğretmenler için duyuru yapılmıştır ve projeye katkı sağlamak isteyen öğretmenler arasından seçimle belirlenmiştir. Deneme çekimleri yapılarak sürece uygun olduğu düşünülen öğretmenlerle çekimler tamamlanmıştır. Bu aşamada hazırlanan öğretim senaryolarıyla yüz yüze eğitim

kapsamında 15-20 dakika sürebilecek mizahla zenginleştirilmiş ders videoları çekilmiştir. Çekilen videolar uzaktan eğitim perspektifinde hazırlandıkları için süreleri değişiklik göstermiştir. Tüm ders videolarının;

- Dersin işlenişini olabildiğince öğrenci etkin katılımına yönelik (soru sorma, düşündürme, tahmin ettirme, örnek vermesini isteme, yazma vb) olmasına,
- Dersin giriş aşamasında dikkat çekme, güdüleme, hedeften haberdar etme, ön bilgileri yoklama (hatırlatma) bölümlerine yer verme,
- Dersin sonunda kazanıma yönelik değerlendirme yapılmasına,
- MEB ilkokul programına bağlı kalınmasına,
- Kazanımları uygulanmakta olan ilkokul MEB programından seçilmesine,
- Senaryolarda farklı kategorilerde sınıflanan birden fazla mizah unsuruna yer verilmesine,
- Senaryolarda kullanılan mizahın ders bağlamından kopuk olmamasına,
- Ayrımcılık sergileyen mizah unsurlarının değerlendirmeye alınmamasına,
- Senaryoda yer verilen her mizahın video analizinde kullanılan kontrol listesindeki ölçütlere uygun olmasına,
- Kara mizahın (yerme, aşağılama, ad takma, dalga geçme gibi) değerlendirmeye alınmamasına dikkat edilmiştir.

Mizahla zenginleştirilmiş ders videolarının çekiminde Hasan Kalyoncu Üniversitesi **Green Box Çekim Odası** kullanılmış, kurgu ve montaj işlemleri ise Hasan Kalyoncu Üniversitesi İletişim Fakültesi stüdyolarında yapılmıştır. Aşağıda çekim ve montaj süreçlerine ilişkin fotoğraflardan bazı örnekler sunulmuştur:

Çekim
8 Eylül 2020
Yer: HKÜ Green Box

Çekim
10 Eylül 2020
Yer: HKÜ Green Box

Çekim
14 Eylül 2020
Yer: HKÜ Green Box

Çekim
17 Eylül 2020
Yer: HKÜ Green Box

5 Ekim 2020
Yer: HKÜ İletişim Fakültesi Çekim ve Montaj
Stüdyosu

Video Çekimleri Yapılan Dersler ve Detayları

Mizahla zenginleştirilmiş öğretim amacıyla hazırlanan her sınıf seviyesinden 2, toplamda 8 ders videosuna ve e-içeriklere <https://proje.hku.edu.tr/portfolio/egitimdemizah/#egitimdemizah> adresinden ulaşılabilir. Ayrıca videolara https://www.youtube.com/channel/UCUbvastWbalDK5_rY8crWg aracılığıyla da ulaşılabilir. Ders videolarının özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir:

Tablo 1. Video çekimi yapılan dersler ve detayları

Dersler	Ünite/Konu	Kazanım	Kullanılan Mizah Unsurları	Süre
1.Sınıf Hayat Bilgisi	Evimizde Hayat	Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.	Ünlem, Çizim, Kişiselleştirme, Ses Tonundaki Değişiklikler, Absürtlük, Animasyon	11.18 dk.
1.Sınıf Türkçe	Dinleme Metni	Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. Kelimelerin zıt anlamlılarını tahmin eder.	Konuşma Tarzı, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler, Animasyon, Espri, Görsel Öge, Müzik, Kukla	13.30 dk.
2.Sınıf Hayat Bilgisi	Sağlıklı Hayat	Dengeli beslenmeye uygun öğün listesi hazırlar.	Konuşma Tarzı, Jest ve Mimik, Animasyon, Ünlem, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler.	11.29 dk.
2. Sınıf Matematik	Sayılar ve İşlemler	Bölme işleminde gruplama ve paylaşımını kullanır.	Beklenmeyen Durum (Sürpriz), Konuşma Tarzı, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler, Obje (Robot Karakter), Espri, Fıkra Gibi Olay, Anı, Absürtlük, Kinaye	12.29 dk.
3.Sınıf Matematik	Sayılar ve İşlemler	En çok üç basamaklı doğal sayıları 10 ve 100 ile kısa yoldan çarpma işlemi yapar. En çok üç basamaklı doğal sayıları 1000 ile zihinden çarpma işlemi yapar.	Konuşma, Tarzı, Ünlem, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler, Animasyon, Espri, Çizim.	8.03 dk.
3.Sınıf Türkçe	Telefonun İcadı Metni	Dinlediklerine izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. Vurgu, tonlama ve telaffuza dikkat ederek okur.	Animasyon, Espri, Caps, Görsel Materyal	8.41 dk.

4.Sınıf Fen Bilimleri	Maddenin Özellikleri	Günlük yaşamda karşılaştığı karışımların ayrılmasında kullanılabilir yöntemlerden uygun olanı seçer.	Bedensel Hareket, Espri, Kıyafet, Absürtlük, Abartma, Mimik, Şaka, Sıra Dışılık	11.20 dk.
4.Sınıf Sosyal Bilgiler	Bilim, Teknoloji ve Toplum	Teknolojik ürünleri kendisine, başkasına ve doğaya zarar vermeden kullanır.	Konuşma Tarzı, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler, Animasyon, Espri, Çizim, Skeç, Ağız	12.30 dk.

4. Aşama tasarımın tanıtılması (Kasım-Aralık 2020)

Bu aşama, “**Mizahla Zenginleştirilmiş Yüz Yüze Öğretim Deneyimleri**” başlıklı **Hedef 3** kapsamındaki,

i. “Güle Güle Katıldım, Öğrendim” web sitesinin kurularak mizahla zenginleştirilmiş örnek ders videolarının ve ders videolarının ilgili kazanım çerçevesinde öğretim sürecine nasıl entegre edilebileceğine ilişkin yönergelerin yer aldığı e-çeriklerin duyurulması

ii. Mizahın öğrenme sürecindeki önemini ve kullanım örneklerini içeren “Güle Güle Katıldım, Öğrendim: Öğretmen El Kitapçığı”nın hazırlanması

Bu kitapçık karekod uygulaması içeren pdf uzantılı e-kitap ve basılı kitapçık türünde olacaktır. Mizahın öğrenme sürecindeki önemi ve örnek ders videoları karekoda gömülecektir. QR Kod Okuyucu bir sistem veya mobil araçlardaki QR okutma özelliği üzerinden içeriğe ulaşılabilecektir.

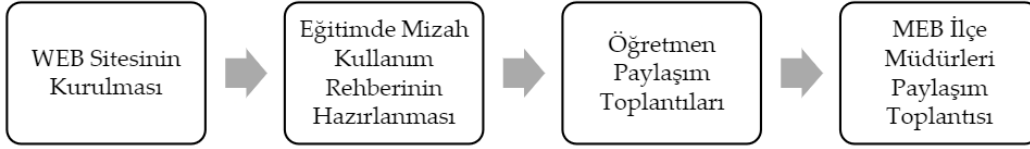
iii. İlgili kurumlardan etik kurul onayı ve yasal izinler alındıktan sonra karekod içeren basılı kitapçıkların Gaziantep İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından seçilen okullara posta yoluyla dağıtılması ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi

iv. Gaziantep İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen okullardaki her sınıf düzeyinden gönüllü öğretmenlerin seçilmesi ve bu öğretmenlerin el kitapçıklarını okuyarak, örnek videoları izleyerek mihver derslere yönelik mizahla zenginleştirilmiş öğretim içeriklerini hazırlamaları ve kendi sınıflarında uygulamaları

v. Derslerini mizahla zenginleştiren öğretmenlerin “Güle Güle Katıldım, Öğrendim” web sitesi üzerinden deneyimlerini ve öğretim içeriklerini paylaşabilecekleri aylık çevrimiçi toplantıların yapılması

vi. Öğretmen ve öğrencilerin mizahla zenginleştirilmiş öğretim sürecine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi çalışmalarını içermektedir.

Bu aşama ayrıca, öğretim tasarımının duyurulmasına yönelik çalışmaları içermektedir. Ayrıca bu aşama **Hedef 2** kapsamındaki “**Hazırlanan ders videolarının ilgili kazanım çerçevesinde öğretim sürecine nasıl entegre edilebileceğine ilişkin yönerge ve örnek ders etkinliklerini içeren e-çeriklerin oluşturulması**” çalışmasıyla paralel yürütülmüştür. Bu süreçteki akış Şekil 3’te verildiği gibidir:

Şekil 3. Tasarımın tanıtılması

Web sitesinin kurulmasında, Hasan Kalyoncu Üniversitesi alt yapısı (hku.edu.tr uzantılı) kullanılmıştır. Üniversite genelinde yapılan tüm projeler “proje.hku.edu.tr” adresinde birleştirilmiştir. Tüm projelerde proje adının ya da bağlamının aranması, kısa ve oldukça öz bir arama adının yazılması gereği ifade edilmiştir. Bu proje için de başvuru formunda ifade edilen “Güle Güle Katıldım, Öğrendim” isminin yazılmasının zor olacağı ve mizah bağlamını tam olarak yansıtması gerektiği düşüncesiyle sadeleştirilmeye gidilmiş ve “**Eğitimde Mizah**” isminin kullanılması kararlaştırılmıştır. Bu isim, öğretmenler için hazırlanan eğitimde mizahı nasıl kullanabileceklerine ilişkin hazırlanan kullanım rehberine de yansıtılmıştır. Projenin resmi web sitesi <https://proje.hku.edu.tr/portfolio/egitimdemizah> şeklinde düzenlenmiştir ve şu an kullanıma açıktır. Web tasarımının mümkün olduğunca sade, anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. İçerik olarak ise proje bilgisi, proje ekibi, projenin aşamaları, etkinlikler (paylaşım toplantıları), eğitimde mizah (Mizahla zenginleştirilmiş ders videoları ve Eğitimde Mizah Kullanım Rehberi), galeri ve iletişim bilgilerinden oluşmaktadır. Bu bağlamda proje kapsamında yapılan çalışmalar detaylandırılmıştır. Özellikle önemli detaylardan biri öğretmenlerin eğitimde mizah kullanımına ilişkin tecrübelerini paylaşacakları çevrimiçi platformların buluşma noktası olmasıdır.

Eğitimde Mizah Kullanım Rehberi

Mizahın öğrenme sürecindeki önemini ve kullanım örneklerini içermektedir (EK 1). Rehber, karekod uygulaması içeren pdf uzantılı e-kitap ve basılı kitapçık türündedir. Mizahın öğrenme sürecindeki önemi ve örnek ders videoları karekoddan gömülü şekildedir. QR Kod Okuyucu bir sistem veya mobil araçlardaki QR okutma özelliği üzerinden içeriğe ulaşılabilir. İlgili rehber, hazırlanmış olup web sitesine yüklenmiştir. Pandemi nedeniyle okullar yeniden kapatıldığı için rehberlerin proje katılan gönüllü öğretmenlere ulaşmasında sıkıntı olabilir düşüncesiyle posta yoluyla şu an gönderilememiştir. *Eğitimde Mizah Kullanım Rehberi* projeye katılan öğretmenlere oluşturulan whatsapp gruplarından gönderilmiş ve öğretmenler proje web sitesine yönlendirilmiştir. Böylece hazırlanan rehber, sınıf öğretmenlerine sorunsuz bir şekilde ulaştırılmıştır.

Öğretmen Paylaşım Toplantıları

Proje kapsamında gönüllü öğretmenlerden derslerini mizahla zenginleştirmeleri istenerek, eğitimde mizah kullanımını etkilerinin belirlenmesi yoluna gidilmiştir. Öğretmenler öğretim süreçlerine ilişkin deneyimlerini yapılan görüşmelerle paylaşmışlardır. Böylece görüşlerinin mizahın öğretimdeki yerini anlamak ve betimlemek için güçlü bir veri kaynağı olarak iş göreceğine inanılmaktadır. Aşağıda mizahla zenginleştirilmiş yüz yüze eğitim yapacak öğretmenlerin seçimine ilişkin bilgiler yer almaktadır:

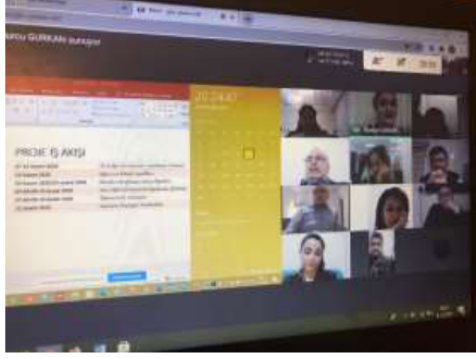
Mizahla Zenginleştirilmiş Yüz Yüze Eğitim Yapacak Öğretmenlerin Seçimi

2020-2021 güz dönemi eğitim/öğretim yarı yılında açılan okulların pandemi nedeniyle tekrar kapatılmasından dolayı, projede görev alan öğretmenlerin yüz yüze eğitim yapmaları mümkün olmamıştır. Bu nedenle uygulama okullarına gidilememiş, öğretmenlerle yüz yüze çalışmalar yapılamamıştır. Projenin öğretmenlerle çalışılması süreci çevrim içi sistemlerle yürütülmüştür. Ayrıca öğretmenlerden, çevrim içi (canlı ders) derslerinde öğretimlerini mizahla zenginleştirmişleri istenmiştir:

Çalışmanın amaçlarından biri yaygınlaştırma etkisi olarak öğretmenlerin öğretim süreçlerini mizah ile zenginleştirmek ve elde edilen bu deneyimlerinin paylaşımını sağlamaktır. Bu amaçla Gaziantep İl Millî Eğitim Müdürlüğüne belirlenen devlet ve özel okullar belirlenerek bu okullarda görev yapan gönüllü öğretmenler seçilmiştir. Bu seçim sürecinde örneklem belirleme yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Bu yöntemle göre evreni yansıtacak her türden durumu içeren örneklemin dahil edilmesi söz konusudur (Büyüköztürk vd., 2019). Buna göre;

- Proje öncesinde Gaziantep ilindeki Şahinbey, Şehitkamil ve Oğuzeli ilçelerinde bulunan 24 ilkokulun adı proje kapsamında çalışma isteğiyle MEB'e (EK 2) gönderilmiştir. Listeye özellikle okul müdürlerinin tanındığı, projeye destek vereceklerine inanıldığı, okul-fakülte iş birliklerinin olduğu okullar eklenmiştir. Başlangıçta bu okulların arasından 15 ilkokulun seçilmesi planlanmıştır. Ancak liste içindeki Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerindeki devlete ait 12 ilkokuldan dönüş gelmiş ve bu ilkokullardaki sınıf öğretmenleri gönüllü katılım göstermiştir (EK 3). Daha sonra araştırmaya 4 tane vakıf okulundan öğretmen de katılım göstermiş ve proje başlangıcında 16 okulla çalışılmaya başlanmıştır. Bu nedenle her ilkokuldan 2 tane sınıf öğretmenin seçimi yerine projeye gönüllü katılmak isteyen sınıf öğretmenlerinin projede görev almasına karar verilmiştir. Bu bağlamda **06.11.2020** MEB'de görev yapan ve projeye katılan 36 öğretmenle (32 sınıf öğretmeni, 2 Psikolojik danışman, 2 yönetici) çevrim içi sistemle tanışma toplantısı yapılmıştır ve eğitimde mizah üzerine deneyim paylaşımları gerçekleştirilmiştir, proje akışı sunulmuştur. 36 öğretmenin içinde projeyi merak ettiği için izleyen 2'si Rehberlik ve Psikolojik Danışman, 2 tane okul idarecisi de katılım göstermiştir. Sonuç olarak başlangıçta 32 sınıf öğretmenine proje tanıtımı yapılmış ve deneyim

paylaşımları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca vakıf okulunda görev yapan 5 tane sınıf öğretmeni toplantı gün ve saatinin uygun olmaması nedeniyle ilk gün toplantıya katılamamış, daha sonra ön görüşmelerde yer almıştır. Aşağıda öğretmenlerle gerçekleştirilen proje tanıtımına ve eğitici deneyim paylaşımlarına ilişkin görüntüler yer almaktadır:

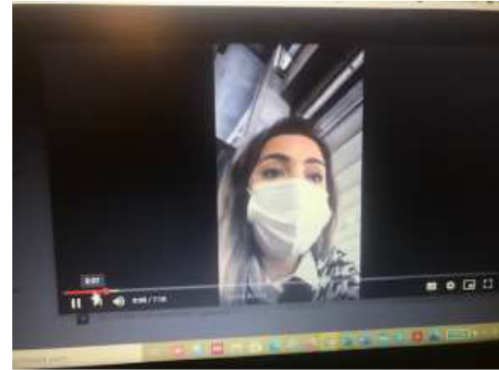

**06 Kasım 2020
Öğretmen Paylaşım Toplantıları**

- **09.11.2020/ 10.11.2020 ve 11.11.2020** tarihlerinde 33 sınıf öğretmeniyle Prof. Dr. Yaşar Özbay, Doç Dr. Şermin Metin, Dr. Öğr. Üyesi Gülfem Muşlu Kaygısız ve Dr. Öğr. Üyesi Burcu Gürkan tarafından 6 ayrı odak grup görüşmesi yapılarak ön görüşmeler tamamlanmıştır. Odak grup görüşmeleri çevrim içi sistemlerin kullanılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmesine katılan öğretmenlerin listesi (EK 4)'te sunulmuştur ve görüşmelere ilişkin bazı görüntülere de aşağıda yer verilmiştir:

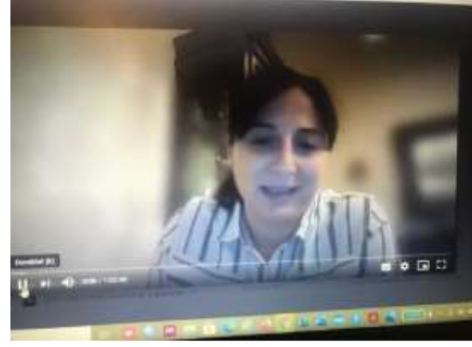
09 Kasım 2020

11 Kasım 2020

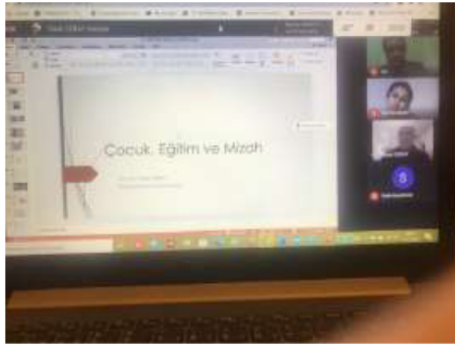

09 Kasım 2020

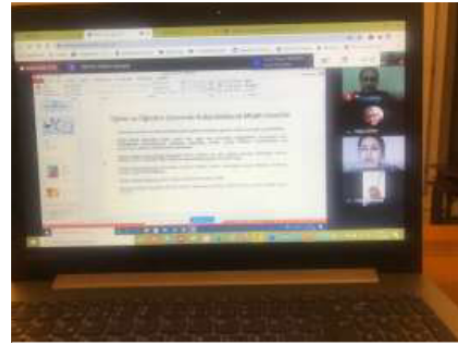

10 Kasım 2020

• 12.11.2020 tarihinde Prof. Dr. Yaşar Özbay ve Doç. Dr. Şermin Metin tarafından öğretmenlere **eğitimde mizah konulu seminer** verilmiştir. Bu seminer ayrıca **Hedef 4: Mizahla Zenginleştirilmiş Ders İçeriklerinin Yaygınlaştırılması** kapsamında paydaş eğitimini karşılamaya yöneliktir. Seminer, çevrim içi (Google Meet) sistemin kullanılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Seminer sonunda öğretmenlerden en az iki canlı derslerine ilişkin öğretimlerini mizahla zenginleştirmeleri ve sonuçlarını paylaşımları istenmiştir. Seminere canlı derslerinin denk gelmesi, başka toplantılarının olması nedenleriyle 20 öğretmen katılamamış 17 öğretmen (14 sınıf öğretmeni, 2 psikolojik danışman, 1 yönetici) katılım göstermiştir (EK 5). Eş zamanlı olarak katılım gösteremeyen öğretmenler daha sonra kayıttan izlemişlerdir. Seminere ilişkin bazı görüntülere aşağıda yer verilmiştir:

12 Kasım 2020
Prof. Dr. Yaşar Özbay
Çocuk, Eğitim ve Mizah Semineri

12 Kasım 2020
Doç. Dr. Şermin Metin
Eğitimde Mizah Semineri

- Öğrencilerle uygulama sonunda Doç. Dr. Şermin Metin, Dr. Öğr. Üyesi Burcu Gürkan, Dr. Öğr. Üyesi Neşe Uygun, Dr. Öğr. Üyesi Nuri Can Aksoy tarafından **11.12.2020** ve **18.12.2020** tarihleri arasında sınıf öğretmenlerinin belirledikleri saatte odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Görüşmelere ilişkin bazı görüntülere aşağıda yer verilmiştir:

**18 Aralık 2020, 1. Sınıf
Dr. Öğr. Üyesi Neşe Uygun**

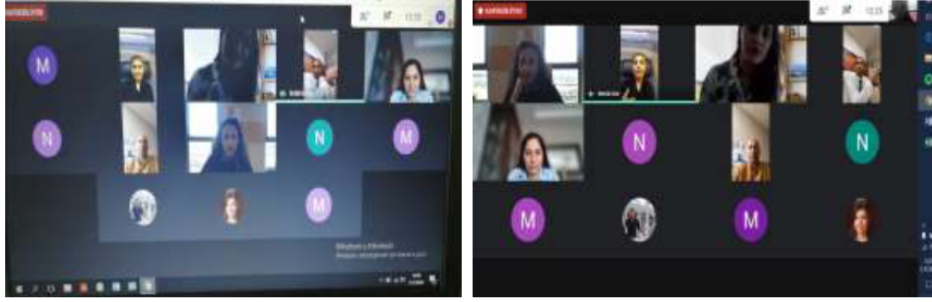

**14 Aralık 2020, 3. Sınıf
Dr. Öğr. Üyesi Nuri Can Aksoy**

Yönetici Paylaşım Toplantıları

- Bu aşama **Hedef 4** kapsamında "**Mizahla Zenginleştirilmiş Ders İçeriklerinin Yaygınlaştırılması**" gerçekleştirilen çalışmayı da içermektedir.

- **02.12.2020** tarihinde Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Burcu Gürkan tarafından Gaziantep Şahinbey İlçe Milli Eğitim Müdürü Erdal Kılınç'a, Oğuzeli İlçe Milli Eğitim Müdürü Necla İnal'a ve Şehitkamil İlçe Milli Eğitim Müdürü Mehmet Yağcı'ya proje tanıtımını ve projenin sürecini içeren paylaşım toplantısı gerçekleştirilmiştir. Projenin yaygınlaştırılması bağlamında yapılacak çalışmalara öğretmen desteğinin sağlanacağı desteği alınmıştır. Paydaş katılım toplantısına ilişkin görüntüler aşağıda yer almaktadır:

**02 Aralık 2020
MEB İlçe Yöneticileriyle Paylaşım Toplantısı**

- Proje bitiminden itibaren iki yıl içinde yapılması planlanan eğitimde mizahın yeri ve önemini derinlemesine incelemeye imkân tanıyan ve projemizin çıktılarında elde edilen sonuçları yansıtan Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nin ev sahipliği yapacağı *Mizah ve Eğitimdeki Yeri* adlı paneli **Mayıs 2021**'de düzenlenecektir. İlgili duyuru web sitesi (<https://proje.hku.edu.tr/portfolio/egitimdemizah/#etkinlikler>) üzerinden yapılacaktır.

5. Aşama araştırmanın raporlaştırılması (Aralık 2020)

Bu aşama araştırmanın bilimsel süreç basamakları dahilinde yazılmasıdır. Bu projede de problemin tanımlanması, amaç, araştırma yöntemi, bulgular ve sonuç bölümleri sırasıyla yazılmıştır.

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmada iki farklı çalışma grubu ile çalışılmıştır. Buna göre uzaktan eğitim ders videolarının incelenmesi için ders seçimine yönelik örneklemden ve yüz yüze eğitim yapan öğretmenlerin deneyim paylaşması amacıyla hedeflenen örneklemden oluşmaktadır.

4.2.1. Çalışma Grubu I: Uzaktan Eğitim Ders Videolarının İncelenmesine Yönelik Doküman Seçimi

Bu çalışmada uzaktan eğitim ile verilen ders içeriklerinin mizah yönüyle zenginleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle mevcut durumdaki uzaktan eğitim derslerinin mizahi bağlamlarının incelenip, mevcut durumun ortaya konması gerekmektedir. Bu amaçla

ilkokul düzeyinde yürütülen EBA ilkokul uzaktan eğitim derslerinden (Hayat Bilgisi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler) üç temel ders belirlenecek ve bu derslerin her biri için uzaktan eğitim videolarından rastgele üç tane incelenmek üzere seçilecektir. Toplam 36 video bu bağlamda incelenmiş olacaktır.

4.2.2. Çalışma Grubu II: Mizahla Zenginleştirilmiş Yüz Yüze Eğitim Yapacak

Öğretmenlerin Seçimi

Çalışmanın amaçlarından biri yaygınlaştırma etkisi olarak öğretmenlerin öğretim süreçlerini mizah ile zenginleştirmek ve elde edilen bu deneyimlerinin paylaşımını sağlamaktır. Bu amaçla Gaziantep İl Millî Eğitim Müdürlüğüne belirlenen devlet ve özel okullar belirlenerek bu okullarda görev yapan gönüllü öğretmenler seçilmiştir. Bu seçim sürecinde örneklem belirleme yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Bu yöntemle göre evreni yansıtacak her türden durumu içeren örneklemin dahil edilmesi söz konusudur (Büyüköztürk vd., 2019). Buna göre;

- Proje öncesinde Gaziantep ilindeki Şahinbey, Şehitkamil ve Oğuzeli ilçelerinde bulunan 24 ilkokulun adı proje kapsamında çalışma isteğiyle MEB'e (EK 2) gönderilmiştir. Başlangıçta bu okulların arasından 15 ilkokulun seçilmesi planlanmıştır. Ancak liste içindeki Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerindeki devlete ait 12 ilkokuldan dönüş gelmiş ve bu ilkokullardaki sınıf öğretmenleri gönüllü katılım göstermiştir (EK 3). Daha sonra araştırmaya 4 tane vakıf okulundan öğretmen de katılım göstermiş ve proje başlangıcında 16 okulla çalışılmaya başlanmıştır. Bu nedenle her ilkokuldan 2 tane sınıf öğretmenin seçimi yerine projeye gönüllü katılmak isteyen sınıf öğretmenlerinin projede görev almasına karar verilmiştir. Bu bağlamda **06.11.2020** MEB'de görev yapan ve projeye katılan 36 öğretmenle (32'si sınıf öğretmeni, 2'si psikolojik danışman, 2'si okul idarecisi) çevrim içi sistemle tanışma toplantısı yapılmıştır. Ayrıca 5 tane vakıf/özel okullarda görev yapan sınıf öğretmeni de toplantı gün ve saatinin uygun olmaması nedeniyle ilk gün toplantıya katılmamış, daha sonra ön görüşmelerde yer almıştır. Toplamda 41 (37 sınıf öğretmeni, 2 psikolojik danışman, 2 yönetici) öğretmenin demografik bilgileri aşağıdaki gibidir:

- Projeye katılan öğretmenlerin 22'si kadın öğretmenlerden, 19'u erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Asiye Ziyilan İlkokulu'ndan 3 sınıf öğretmeni, Mehmet Tuncay Aykaç İlkokulu'ndan 4 sınıf öğretmeni, Empati İlkokulu'ndan 1 müdür yardımcısı, 1 psikolojik danışman ve 6 sınıf öğretmeni, Nefise-Necip Teymur İlkokulu'ndan 1 psikolojik danışman ve 3 sınıf öğretmeni, 30 Ağustos İlkokulundan 1 okul müdürü ve 1 sınıf öğretmeni, Mehmet Ali Eruslu İlkokulu'ndan 1 sınıf öğretmeni, Haydar Aliyev İlkokulu'ndan 3 sınıf öğretmeni, Büyükşahinbey İlkokulu'ndan 4 sınıf öğretmeni, Dayı Ahmet Ağa İlkokulu'ndan 3 sınıf öğretmeni, Behiye Reşat Kaleoğlu İlkokulu'ndan 3 sınıf öğretmeni, İnkılap İlkokulu'ndan 1 sınıf öğretmeni ve Hasan Celal Güzel İlkokulu'ndan 1 sınıf öğretmeni olmak üzere toplamda 12

ilkokul ile işbirliği içerisinde çalışılmıştır. Ayrıca 3 tane sınıf öğretmeni Nesibe Aydın Koleji'nden, 1 tane sınıf öğretmeni Erdem Koleji'nden, 1 tane sınıf öğretmeni de Bahçeşehir Koleji'nden katılım göstermiştir. Katılım sağlayan öğretmenlerin kıdem yılları 1-35 yıl arasında değişiklik göstermiştir. Öğretmenlerin yaş aralığı 23-57 yaş arasında değişiklik göstermektedir. Öğretmenlerin mezun olduğu lisans programları; 38 sınıf öğretmenliği, 1 Mühendislik (formasyon), 2 RPD olmak üzere 3 bölümde dağılım göstermektedir. Öğretmenlerin buldukları okullardaki görev süreleri 2 ay ile 13 yıl arasında değişiklik göstermektedir. Okul idarecisi ve RPD'lar çıkarıldığında geriye kalan 37 sınıf öğretmenin (vakıf ve devlet) okutulan sınıf seviyesine göre dağılımları 15 öğretmen 3.sınıfları, 11 öğretmen 2. Sınıfları, 9 öğretmen 4. Sınıfları ve 2 öğretmen 1. Sınıfları okutmaktadır okutmaktadır. Öğretmenlerin lisansüstü eğitim durumlarına bakıldığında 5 öğretmenin yüksek lisans, 1 öğretmenin doktora eğitimi almış olduğu görülmektedir.

4.2.3. Çalışma Grubu III: Görüşme Yapılacak Öğrencilerin Seçimi

Projede öğretim içeriklerini mizahla zenginleştiren öğretmenlerin uygulama yaptıkları öğrencilerin de görüşlerini paylaşmaları hedeflenmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin mizahla zenginleştirilmiş öğretim etkinliklerine ilişkin görüşlerini paylaşmaları amacıyla bire bir yapılması planlanan görüşmeler okulların kapanmasından dolayı odak grup görüşmelerine çevrilmiştir. Başlangıçta 37 gönüllü sınıf öğretmeniyle başlayan süreçte mizahla zenginleştirilmiş öğretim yapan öğretmen sayısı 7 olmuştur. Bu öğretmenlerin sınıflarında okuyan öğrencilerden gönüllü olanlar görüşmeye katılmışlardır. Öğretmenlerin canlı derslerinden sonra öğrencilerle odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan 22 öğrencinin 12'si kız, 10'u erkektir. 4 tanesi 3. Sınıf, 5 tanesi 2. Sınıf, 6 tanesi 3 sınıf, 7 tanesi 4. Sınıfa devam etmektedir.

4.3. Veri Toplama Araçları

4.3.1. Doküman İnceleme

Uygulanmakta olan uzaktan eğitim videolarının mizah unsurları ve türleri bağlamında analiz edilip zenginleştirilebilmesi için ulaşılabilecek her bir video veri toplama aracı olarak görev almıştır. Toplamda 36 ilkokul EBA ders videosu incelenmiştir. Doküman inceleme sürecinde **(1)** dokümanlara ulaşma, **(2)** orijinalliğin kontrol edilmesi, **(3)** dokümanları anlama, **(4)** veriyi analiz etme ve **(5)** veriyi kullanma (Forster, 1995) aşamaları takip edilmiştir:

1. *Dokümanlara ulaşma:* Proje kapsamında her sınıf seviyesinden rastgele seçilmiş 12 ilkokul toplamda 36 EBA ders videosuna EBA web sitesi (www.eba.gov.tr) üzerinden ulaşılmıştır.

2. *Orijinalliğin kontrol edilmesi:* Proje kapsamında incelenen videolara EBA web sitesi üzerinden ulaşıldığı için orijinallikleri konusunda herhangi bir şüphe duyulmamıştır.

3. *Dokümanları anlama*: Araştırmacılara ilkokul EBA ders videolarını incelemeleri için görevler verilmiştir. Araştırmacılar videoları baştan sona izlemişler ve mizah unsurlarını yakalamaya çalışmışlardır.

4. *Veriyi analiz etme*: Araştırmacılar hazırlanan kontrol listesi ile EBA videolarını incelemiş ve analiz etmişlerdir.

5. *Veriyi kullanma*: Araştırmadan elde edilen veriler, proje kapsamında öğretimde mizah videolarının hazırlanmalarına ilişkin yönlendirici bilgiler sağlamıştır.

4.3.2. Kontrol Listesi

Uygulanmakta olan ilkokul uzaktan eğitim ders videolarının incelenmesi amacıyla mizah özelliklerini (güldürme, düşündürme, şaşırtma, nezaket vb.) ve mizah unsurlarını (fıkra, karikatür, şaka, espri, resim, vb.) içeren kontrol listeleri hazırlanmıştır. Kontrol listesinin hazırlanma sürecinde literatür taranmıştır. Önce taslak bir form hazırlanmıştır. Proje ekibiyle **10.06.2020** tarihinde çevrim içi (zoom) toplantı yapılmış ve kontrol listesinin özelliklerine karar verilmiştir. Hazırlanan kontrol listesi eğitimde mizah konusunda çalışan 4 öğretim elamanına (RPD: Prof. Dr.; RPD: Dr. Öğr. Üyesi; Türkçe Eğitimi: Prof. Dr.; Türkçe Eğitimi: Bilim Uzmanı) gönderilmiştir. Öğretim elemanlarından gelen geribildirimler doğrultusunda form yeniden incelenmiş ve uygun görülen düzenlemeler yapılmıştır (EK 6). Proje kapsamında kontrol listesi iki amaçla kullanılmıştır:

Amaç 1: EBA İlkokul Ders Videolarının Analizi

Mizah unsurları bağlamında incelenmesi için seçilmiş her uzaktan eğitim videosu en az iki araştırmacı tarafından kontrol listesiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla bulgulara dönüştürülmüştür. Araştırmacılar arasındaki uyum iki araştırmacı için “Cohen’in kappa katsayısıyla” yoluyla hesaplanmıştır. İlgili değerlerin [.90 ile .85] arasında olduğu görülmüştür. Cohen’s Kappa 0 ile 1 arasında değerler verir ve 1’e yaklaştıkça uyum düzeyinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2009). Viera ve Garret (2005), kappa değerinin 0.81-0.99 olması durumunda mükemmel bir uyumun yakalandığını belirtmektedir. Bu bağlamda EBA ilkokul uzaktan eğitim ders videolarının mizahi unsurlar açısından incelendiği analize ilişkin araştırmacı uyum yüzdelerinin yüksek olduğu söylenebilir. Bulgular alıntılarla desteklenmiştir.

Amaç 2: Mizahla Zenginleştirilmiş Öğretim Senaryolarının Analizi

Proje kapsamında geliştirilen mizahla zenginleştirilmiş 8 öğretim senaryosunun mizah özellikleri ve unsurları açısından incelenmesi amacıyla kontrol listesi kullanılmıştır. Proje başında öğretim senaryolarının mizahi içeriklerinin değerlendirilmesi rubrik (derecelendirilmiş puanlama anahtarı) aracılığıyla incelenmesi planlanmış olsa da EBA ilkokul ders videolarında aranan unsur ve özelliklerinin senaryolar için de aynı olması gerektiği düşünülmüştür. Örnek olarak hazırlanan senaryolarda sadece mizah unsurlarının (fıkra, şaka, espri vb.) aranmasının

yeterli olamayacağına ayrıca yer verilen mizah unsurlarının da mizah özelliklerini (yaşa uygunluk, düşündürücülük vb.) taşımaları gerektiğine karar verilmiştir. Araştırmacıların hazırlanmış olduğu mizahla zenginleştirilmiş öğretim senaryoları 3 gün (08-09-10 Eylül 2020) boyunca tek tek incelenmiş, gerekli düzenlemeleri araştırmacıların ve öğretmenlerin ortak katılımıyla birlikte yapılmış, son şekilleri verilmiş ve prova edilmiştir.

4.3.3. Odak Grup Görüşmeleri

Proje kapsamında odak grup görüşmelerinden öğretmenlerle yapılan ön görüşmelerde ve öğrencilerle yapılan görüşmelerde yararlanılmıştır.

Öğretmen ön odak grup görüşmeleri: Başlangıçta projede yüz yüze eğitim yapan öğretmenlerden hazırladıkları mizahla zenginleştirilmiş öğretim etkinliklerine ilişkin deneyimlerini paylaşımları planlanmıştır. Ancak pandemi nedeniyle okulların kapanmasıyla öğretmenler canlı derslere geçmiştir. Bu nedenle projeye katılan öğretmenlerden canlı derslerinde mizah kullanmaları ve bu sürece ilişkin deneyimlerini paylaşımları istenmiştir. Odak grup görüşmesine, ön görüşme aşamasında yer verilmiştir. **09.11.2020/ 10.11.2020 ve 11.11.2020** tarihlerinde 33 sınıf öğretmeniyle Prof. Dr. Yaşar Özbay, Doç Dr. Şermin Metin, Dr. Öğr. Üyesi Gülfem Muşlu Kaygısız ve Dr. Öğr. Üyesi Burcu Gürkan tarafından çevrim içi (google meet) platformlar üzerinden 6 ayrı odak grup görüşmesi yapılarak ön görüşmeler tamamlanmıştır. Odak grup görüşmesinde, öğretmenlerin görüşleri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

- *Mizah deyince aklınıza ilk olarak neler geliyor?*
- *Sınıfta mizaha yer veriyor musunuz? Ne tür mizah yapıyorsunuz?*
- *Mizahı hangi amaçla kullanıyorsunuz?*
- *Öğrenciler sınıfta ne tür mizah yapıyorlar?*
- *Öğrencilerin mizah duygularına/anlayışlarına nasıl tepki veriyorsunuz?*
- *Mizahın öğrencilere katkılarının ne olduğunu düşünüyorsunuz?*
- *Canlı derslerinizde mizaha yer veriyor musunuz? Yer veriyorsanız, hangi amaç için mizah yapıyorsunuz?*

Ön görüşmelerden elde edilen veriler içerik analiziyle bulgulara dönüştürülmüştür. Kodlar araştırmacılar tarafından seçici kodlama yoluyla oluşturulmuş ve ilgili temaları belirlenmiştir. Araştırmacılar arasındaki kodlayıcı güvenilirliği Miles & Huberman'ın (1994, s. 64) önerdiği; " P (Uzlaşma Yüzdesi%) = $[Na$ (Görüş Birliği) / Na (Görüş Birliği) + Nd (Görüş Ayrılığı)] $\times 100$ " güvenilirlik formülüyle incelenmiş ve en az %80 uyum aranmıştır. Veriler iki ayrı araştırmacı tarafından kodlanmış ve .90 uyum sağlanmıştır. Bu değer kodlayıcılar arasında iyi düzeyde bir uyumun olduğunu göstermektedir. Bulgular alıntılarla desteklenmiştir ve öğretmenler için (Ö) kodu kullanılmıştır.

Öğrenci odak grup görüşmeleri: Projede yüz yüze eğitim yapan öğretmenlerin sınıflarında okuyan öğrencilerin mizahla zenginleştirilmiş öğretim etkinliklerine ilişkin görüşlerini paylaşmaları amacıyla bire bir yapılması planlanan görüşmeler okulların kapanmasından dolayı odak grup görüşmelerine çevrilmiştir. Öğrencilerle uygulama sonunda Doç. Dr. Şermin Metin, Dr. Öğr. Üyesi Burcu Gürkan, Dr. Öğr. Üyesi Neşe Uygun, Dr. Öğr. Üyesi Nuri Can Aksoy tarafından **11.12.2020** ve **18.12.2020** tarihleri arasında sınıf öğretmenlerinin belirledikleri saatte odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Öğretmenler derslerini işledikten sonra araştırmacılar öğrencilerle görüşmelerini çevrim içi (zoom) platformlar üzerinden gerçekleştirmişlerdir. Öğrencilerin görüşleri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda aşağıda yer alan sorulara cevaplar aranmıştır:

- *Ders işlerken dersinizde komik ve eğlenceli şeyler oluyor mu? Neler oluyor anlatır mısın?*

- *Öğretmenin derslerini eğlenceli, şakalı, komik işliyor mu? Eğer işliyorsa dersiniz nasıl geçiyor, neler hissediyorsun?*

- *Dersleri öğretmenin nasıl işlerse/anlatırsa daha eğlenceli, komik olur?*

Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analiziyle bulgulara dönüştürülmüştür. Kodlar araştırmacılar tarafından seçici kodlama yoluyla oluşturulmuş ve ilgili temaları belirlenmiştir. Araştırmacılar arasındaki kodlayıcı güvenilirliği Miles & Huberman'ın (1994, s. 64) önerdiği; " P (Uzlaşma Yüzdesi%) = $[Na$ (Görüş Birliği) / Na (Görüş Birliği) + Nd (Görüş Ayrılığı)] X 100" güvenilirlik formülüyle incelenmiş ve en az %80 uyum aranmıştır. Veriler iki ayrı araştırmacı tarafından kodlanmış ve .94 uyum sağlanmıştır. Bu değer kodlayıcılar arasında iyi düzeyde bir uyumun olduğunu göstermektedir. Bulgular alıntılarla desteklenmiştir ve öğrenciler için (Öğ) kodu kullanılmıştır.

4.3.4. Yazılı Görüş Formu ve Yansıtıcı Yazılar

Derslerini mizahla zenginleştiren öğretmenlerin deneyimlerini almak amacıyla yazılı görüş formundan yararlanılmıştır. Öğretmenler canlı derslere geçtikleri için ortak saatte toplanmalarını sağlamakta zorluklar yaşanmıştır. Bu nedenle odak grup görüşmeleri yerine yansıtıcı görüşleri de içeren yazılı görüş formu kullanılmasına karar verilmiştir. Başlangıçta her ihtimale karşı öğretmen sayısı fazla tutulmuş ve gönüllü 37 sınıf öğretmenin katılım göstermesi sağlanmıştır. Gönüllü olan 37 sınıf öğretmeniyle de odak grup görüşmeleri yapılabilmüş, 21 öğretmen aynı hafta düzenlenen eğitimde mizah seminerine katılım göstermiş, ancak 7 tane öğretmen derslerinde mizah kullanmış ve deneyimlerini paylaşmışlardır. Bu süreçte 37 sınıf öğretmenin de katıldığı ortak whatsapp iletişim grubundan örnek ders etkinlikleri ve deneyimlerini yansıttıkları yazılar iki defa hatırlatılmış ve istenmiş, gruptan ayrılan öğretmenler ve geribildirim sunmayan öğretmenler tek tek aranmış ancak 7'insden dönüş

alınabilmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı ailece Covid-19 sorunu yaşadıklarını, birkaçı benzer nedenlerle yakın akraba kaybı yaşadıklarını, bir kısmı canlı ders programlarının yoğun olduğunu dile getirmişlerdir. Bu nedenlerle öğretmenler zorlanmamış, gerekçelerine saygı gösterilmiştir. Öğretmenlerin uygulama sonrası görüşleri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış yazılı görüş formu aracılığıyla toplanmıştır. Yazılı görüş formunda aşağıda yer alan sorulara cevaplar aranmıştır:

- *Derste hangi mizah türlerine yer verdiniz?*
- *Mizah türlerini hangi amaçla kullandınız?*
- *Öğrencileriniz yaptığınız mizaha nasıl tepkiler verdiler?*
- *Mizahın öğrencilere katkıları neler oldu?*

Yazılı görüş formundan elde edilen 7 öğretmene ilişkin görüşler içerik analiziyle bulgulara dönüştürülmüştür. Kodlar araştırmacılar tarafından seçici kodlama yoluyla oluşturulmuş ve ilgili temaları belirlenmiştir. Araştırmacılar arasındaki kodlayıcı güvenilirliği Miles & Huberman'ın (1994, s. 64) önerdiği; " P (Uzlaşma Yüzdesi%) = $[Na$ (Görüş Birliği) / Na (Görüş Birliği) + Nd (Görüş Ayrılığı)] $\times 100$ " güvenilirlik formülüyle incelenmiş ve en az %80 uyum aranmıştır. Veriler iki ayrı araştırmacı tarafından kodlanmış ve .88 uyum sağlanmıştır. Bu değer kodlayıcılar arasında iyi düzeyde bir uyumun olduğunu göstermektedir. Bulgular alıntılarla desteklenmiştir ve öğretmenler için (Ö) kodu kullanılmıştır.

5. BULGULAR

5.1. Durum Tespitine İlişkin Bulgular

Bu aşamada MEB İlköğretim EBA ders içeriklerinin mizahi açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda; 1-4. sınıf Türkçe, matematik, fen bilimleri, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinin Eğitim Bilişim Ağı'nda (EBA) yer alan öğretim içerikleri mizahi unsurlar açısından incelenmiştir. Bu bağlamda alt amaçlar aşağıdaki gibidir:

1. 2020 yılında EBA'da yayınlanan Türkçe dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurları nelerdir?
2. 2020 yılında EBA'da yayınlanan matematik dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurları nelerdir?
3. 2020 yılında EBA'da yayınlanan fen bilimleri dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurları nelerdir?
4. 2020 yılında EBA'da yayınlanan hayat bilgisi dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurları nelerdir?
5. 2020 yılında EBA'da yayınlanan sosyal bilgiler dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurları nelerdir?

5.1.1. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Türkçe Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular

Aşağıda Tablo 2'de 2020 yılında EBA'da yayınlanan dokuz Türkçe dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 2. Türkçe dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı

Mizah Unsurları	f	Toplam
Sözlü Mizah Unsurları	3 kişileştirme	11
	3 ünlem	
	2 espri	
	2 yanlış telaffuz	
Görsel Mizah Unsurları	1 şaka	4
	1 çizim	
	3 obje-nesne	
Yazılı ve/veya Sözlü Mizah Unsurları	1 fıkra	2
	1 tekerleme	
Fiziksel Mizah Unsurları	1 bedensel hareket-davranış	2
	1 jest ve mimik	
Düşünsel Mizah Unsurları	0	0

Tablo 2'ye göre Türkçe dersi videolarında en çoktan en aza doğru; sözlü, görsel, yazılı ve/veya sözlü, fiziksel mizah unsurları bulunmuştur. İncelenen dokuz Türkçe dersi videosunda düşünsel mizah unsurlarına hiç rastlanmamıştır:

Örnek Alıntılar:

3. sınıf Türkçe dersi “Çocuk Dünyası/Cesur Portakal” konulu ders videosunda işlenen hikâye metninde geçen portakalın kişiselleştirilerek anlatılması sözlü mizah unsuruna örnek verilebilir.

3. sınıf Türkçe dersi “Sağlık ve Spor/Köyde Şenlik” konulu ders videosunda “Ayağını yorganına uzat.” atasözünün ve “Kafa kafaya vermek” deyiminin çizimi görsel mizah unsuruna örnek verilebilir.

5.1.2. 2020 Yılında EBA’da Yayınlanan Matematik Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular

Aşağıda Tablo 3’te 2020 yılında EBA’da yayınlanan on iki Matematik dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3. Matematik dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı

Mizah Unsurları	f	Toplam
Sözlü Mizah Unsurları	3 konuşma tarzı	15
	3 ünlem	
	3 espri	
	2 ikileme (pekiştirme)	
	2 ses tonundaki değişiklikler	
	1 isimlendirme (ad uydurma)	
	1 kişileştirme	
Fiziksel Mizah Unsurları	4 jest ve mimik 4 bedensel hareket	8
Görsel Mizah Unsurları	3 animasyon 2 obje/nesne	5
Yazılı ve/veya Sözlü Mizah Unsurları	1 tecahül-l arif	1
Düşünsel Mizah Unsurları	0	0

Tablo 3’e göre matematik dersi videolarında en çoktan en aza doğru; sözlü, fiziksel, görsel, yazılı ve/veya sözlü mizah unsurları bulunmuştur. İncelenen on iki matematik dersi videosunda düşünsel mizah unsurlarına hiç rastlanmamıştır.

Örnek Alıntılar:

1. sınıf matematik dersi “Zamanı Ölçme: Saatler ve Günü Planlama” konulu ders videosunda “Yani saat üç buçuk” derken öğretmenin ses tonunda ani değişiklikler olması sözlü mizah unsuruna örnek verilebilir.

1. sınıf matematik dersi “Geometriye Giriş-Geometrik Örüntüler” konulu ders videosunda misketlerin, topların ve şekillerin beklenmedik bir şekilde kendi etrafında dönmesi animasyonu görsel mizah unsuruna örnek verilebilir.

5.1.3. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Fen Bilimleri Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular

Aşağıda Tablo 4'te 2020 yılında EBA'da yayınlanan altı fen bilimleri dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Fen bilimleri dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı

Mizah Unsurları	f	Toplam
Fiziksel Mizah Unsurları	4 jest-mimik	4
Sözlü Mizah Unsurları	0	0
Yazılı ve/veya Sözlü Mizah Unsurları	0	0
Görsel Mizah Unsurları	0	0
Düşünsel Mizah Unsurları	0	0

Tablo 4'e göre fen bilimleri dersi videolarında sadece fiziksel mizah unsurlarına rastlanmıştır. İncelenen altı fen bilimleri dersi videosunda sözlü, görsel, yazılı ve/veya sözlü ve düşünsel mizah unsurlarına hiç rastlanmamıştır.

Örnek Alıntılar:

3. sınıf fen bilimleri dersi "Elektrikli Araçlar- Elektrikli Araçlar ve Gereçler" konulu ders videosunda öğretmenin heyecanlı ve mutlu bir yüz ifadesi kullanması fiziksel mizah unsurlarından jest ve mimiğe örnek verilebilir.

5.1.4. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular

Aşağıda Tablo 5'te 2020 yılında EBA'da yayınlanan altı hayat bilgisi dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 5. Hayat bilgisi dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı

Mizah Unsurları	f	Toplam
Sözlü Mizah Unsurları	13 ünlem 3 ses tonundaki değişiklik 1 konuşma tarzı 1 kişileştirme	18
Görsel Mizah Unsurları	4 bulmaca	4
Yazılı ve/veya Sözlü Mizah Unsurları	2 tecaülü arif 1 fıkra	3
Fiziksel Mizah Unsurları	2 jest-mimik	2
Düşünsel Mizah Unsurları	1 yanlış anlama	1

Tablo 5'e bakıldığında hayat bilgisi dersine ait incelenen altı videoda en çoktan en aza doğru; sözlü, görsel, yazılı ve/veya sözlü, fiziksel ve düşünsel mizah unsurlarına rastlanmıştır. Dersler arasında düşünsel mizah unsuru sadece hayat bilgisi dersinde görülmüştür.

Örnek Alıntılar:

1. sınıf hayat bilgisi dersi “Ülkemizde Hayat- Farklı Kültürler Bir Arada” konulu ders videosunda öğretmenin “Aaa! Kucaklarında çok sevimli bir tavşan var.” ifadesinde kullandığı ünlem sözlü mizah unsurlarına örnek verilebilir.

1. sınıf hayat bilgisi dersi “Ülkemizde Hayat- Farklı Kültürler Bir Arada” konulu ders videosunda öğretmenin “Bu dil değıllll, konuştuğumuz dil.” ifadesi kullandığı düşünsel mizah unsurlarından yanlış anlamaya örnek verilebilir.

2. sınıf hayat bilgisi dersi “Sağlık ve Spor-Evinizi de Hatırlayın” konulu ders videosunda öğretmenin Nasrettin Hoca'nın kuklasını kullanarak fıkra anlatması yazılı ve/veya sözlü mizah unsuruna örnek verilebilir.

5.1.5. 2020 Yılında EBA'da Yayınlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim İçeriğinin Mizahi Unsurlarına İlişkin Bulgular

Aşağıda Tablo 6'da 2020 yılında EBA'da yayınlanan üç sosyal bilgiler dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 6. Sosyal bilgiler dersi öğretim içeriğinin mizahi unsurlarına göre dağılımı

Mizah Unsurları	f	Toplam
Sözlü Mizah Unsurları	2 konuşma tarzı 3 ünlem	5
Fiziksel Mizah Unsurları	1 jest ve mimik	1
Yazılı ve/veya Sözlü Mizah Unsurları	0	0
Görsel Mizah Unsurları	0	0
Düşünsel Mizah Unsurları	0	0

Tablo 6'ya bakıldığında sosyal bilgiler dersine ait incelenen üç videoda sözlü ve fiziksel mizah unsurlarına rastlanmıştır. İncelenen üç sosyal bilgiler dersi videosunda görsel, yazılı ve/veya sözlü ve düşünsel mizah unsurlarına hiç rastlanmamıştır.

Örnek Alıntılar:

4. sınıf hayat bilgisi dersi “İsraf” konulu ders videosunda öğretmenin “Yetişemiyorum. İşlerim yetişmiyor. Aaa! Bugün de akşam oldu.” ifadesinde kullandığı ünlem ve bu ifadeyi kullanırken ki konuşma tarzı sözlü mizah unsurlarına örnek verilebilir.

5.2. Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Aşağıda öğretmenlerin mizahla zenginleştirilmiş öğretim uygulamalarından önce ve sonra eğitimde mizahın yeri, önemi ve etkilerine ilişkin görüşlerine ait bulgular sırasıyla sunulmuştur.

5.2.1. Öğretmenlerin Uygulama Öncesi Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğretmenlerin mizahla zenginleştirilmiş öğretim uygulamalarından önceki mizah algılarına, sınıfta mizah kullanım durumlarına, mizahı kullanım amaçlarına, öğrencilerin derslerde yaptığı mizah unsurlarına ve öğretmenlerin bunlara tepkilerine, öğretimde mizahın

öğrenciye sağladığı katkılara ilişkin görüşlerine ve çevrim içi derslerde mizah kullanma durumlarına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

5.2.1.1. Öğretmenlerin Mizah Algılarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin mizaha yönelik algıları iki alt tema altında toplanmıştır. Bunlar mizaha yönelik genel algılar ve mizahi kişilik özelliklerine yönelik algılardır.

Tablo 7. Öğretmenlerin mizah algılarına ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar

Temalar	Kodlar	f
Mizaha yönelik genel algılar	Gülme	18
	Eğlenme	15
	Düşünme	8
	Güldürürken düşündürme	6
	Karikatür	4
	Kara mizah	4
	Hayatla ilgililik	3
	Sanat	2
	Şaka	2
	Jest/mimik	1
	Espri	1
	Fıkra	1
	Sahne oyunları	1
	Nasreddin hoca	1
	Komiklik	1
Mizahi kişilik özelliklerine yönelik algılar	Zeka	6
	Yetenek	2
	Yaratıcılık	1

Mizaha yönelik genel algılar alt temasında araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu mizahi gülme, eğlenme, düşünme ve güldürürken düşündürme gibi genel olarak algıladıklarını belirtmişler, bir kısmı ise kişilik özellikleriyle ilişkilendirmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bazı alıntılar verilmiştir:

Örnek Alıntılar:

“Yaşadığımız hayattan anlık da olsa gülümsememize neden olan ve düşündüren şeylerdir.” (Ö2)

“Mizah deyince güldürerek, eğlendirerek bir şeyleri düşündürmeyi ve öğrenmeyi sağlamak diyebiliriz.” (Ö4)

“Mizah deyince aklıma sadece gülme değil, bir de kara mizah dediğimiz şey de geliyor. İnceden inceye dokundurma da aklıma geliyor.” (Ö7)

“Gerçekten bir sanat olduğunu düşünüyorum mizahın...” (Ö12)

“Mizah denilince aklıma fıkra geliyor espri geliyor.” (Ö15)

“Mizah deyince ilk aklıma gelen zekâ oluyor” (Ö22)

“Mizah yapabilmek bir zekâ işidir” (Ö24)

“Herkeste mizah yeteneğinin olmadığını düşünüyorum” (Ö28)

5.2.1.2. Öğretmenlerin Sınıfta Mizah Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin sınıfta mizahı kullanım durumlarına ilişkin görüşleri iki alt tema altında toplanmıştır. Bunlar öğretmenlerin kullandığı mizah unsurları ve mizahın kullanıldığı öğretim yöntemleridir.

Tablo 8. Öğretmenlerin sınıfta mizah kullanım durumlarına ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar

Temalar	Kodlar	f
Mizah unsurları	Taklit	8
	Ses tonundaki değişiklikler	7
	Hikâye	4
	Kukla	3
	Karikatür	3
	Pantomim	2
	Animasyon	3
	Anı	2
	Kılık değiştirme	2
	Fıkra	1
	Tekerleme	1
	Bilmece	1
	Jest/mimik	1
	Şarkı	1
	Drama	12
Öğretim yöntemleri	Oyun	4
	Spontane	1
	Örnek olay	1

Öğretmenlerin kullandığı mizah unsurları alt temasında öğretmenler sınıfta çoğunlukla taklitleri, ses tonundaki değişiklikleri ve hikayeleri kullandıklarını ifade etmişlerdir. Mizahın kullanıldığı öğretim yöntemleri alt temasında öğretmenlerin çoğu, mizahın daha çok drama içerisinde kullanıldığını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bazı alıntılar sunulmuştur:

Örnek Alıntılar:

“Mesela dijital hikayeler tasarlıyoruz, kendi sesimizi çekiyoruz konuyu mizaha çevirmeye çalışıyoruz orada.” (Ö2)

“Taklit yapıyorum genelde, ya da bazen ses tonumu değiştiriyorum. Hemen dikkat kesiliyorlar. Aynı zamanda dersin giriş aşamasında ya da bazen açıklama aşamasında özellikle hayat bilgisi derslerinde karikatür çok kullanıyorum.” (Ö10)

“Ben dramadan çok yararlanıyorum. Onları (öğrencileri) katarak doğal konuşmalar içindeki mizahtan daha çok yararlanıyorum, birebir espriler yerine hep beraber ortaya mizah çıkarmış oluyoruz.”(Ö16)

“Genelde dijital hikâye, dijital oyunlarda yapıyoruz. Bazen de doğaçlama geliyor aslında o anda sınıfta oluveriyor.” (Ö18)

5.2.1.3. Öğretmenlerin Mizahı Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin mizahı kullanım amaçlarına yönelik görüşleri iki alt kategoride toplanmıştır. Bunlar öğretim sürecine ilişkin amaçlar ve olumlu sınıf iklimi oluşturmaya ilişkin amaçlardır.

Tablo 9. Öğretmenlerin mizahı kullanım amaçlarına ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar

Temalar	Kodlar	f
Öğretim sürecine ilişkin amaçlar	Dikkat çekme	21
	Öğrenmede kalıcılığı sağlama	6
	Öğrenciye hatasını fark ettirme	4
	Dersi daha etkili kılma	2
	Dersi anlaşılır kılma	2
	Derse odaklanmayı sağlama	1
	Merak duygusu uyandırma	1
Olumlu sınıf iklimi oluşturmaya ilişkin amaçlar	Eğlenme	14
	İletişimi güçlendirme	6
	Öğrencileri motive etme	3
	Öğretmene yönelik olumlu tutum geliştirme	3
	Okula ve sınıfa yönelik olumlu tutum geliştirme	1
	Öğretmenin ve öğrencinin ruh sağlığını koruma	1

Öğretim sürecine ilişkin amaçlar alt temasında öğretmenlerin çoğu mizahı öğrencilerin ilgisini çekmek amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Olumlu sınıf iklimi oluşturmaya ilişkin amaçlar alt temasında öğretmenlerin çoğu mizahı eğlenme amacıyla kullandıklarını belirtirken, öğretmenlerin altısı mizahı iletişimi güçlendirmek amacıyla kullandığını belirtmişlerdir. Öğretmen görüşlerine ilişkin örnek alıntılar aşağıda yer almaktadır:

Örnek Alıntılar:

“Dikkat çekmek için ve odaklanma sağlamak için kullanıldığını düşünüyorum. Mizah bireysel, kişiye özel espriler olduğu için hemen dikkat çekiyor.” (Ö9)

“Genellikle dersin sıkıcı olduğu anlarda çocukların dikkatini çekecek, çocukları noluyor ya? diyerek kendine getirecek bir araç oluyor benim için.” (Ö17)

“Kalıcılık sağlıyor. Eğitimde mizah yaparsak kalıcı öğrenme sağlarız” (Ö18)

“Ders verme, öğüt verme amacıyla yapılan hatayı bir önceki dersle entegre ederek kırmadan esprili bir şekilde söylemiş oluyorum mizahla.” (Ö19)

“Bu yolla eğlenceli yapmaya çalışıyorum sınıfta stres ve gerilimi azaltıyor.” (Ö25)

“Gülmek, eğlenmek çocuklarla aramızda daha güçlü bir bağ kurmamızı sağlıyor. Onlar gülmeyi eğlenmeyi çok seviyorlar... Derse mizah katınca daha çok ilgilerini çekiyor, daha çok hoşlarına gidiyor, onlarla aramızda daha güçlü bir bağ oluşuyor.” (Ö27)

“Çocukların özellikle soyut derslere karşı ön yargıları oluşuyor derse katılımlarında ve dersi anlamalarında. Mizahla birlikte biz çocukların düşüncelerini olumlu bir yöne çevirerek derse motive edebiliriz.” (Ö30)

5.2.1.4. Öğrencilerin Derslerde Yaptığı Mizaha İlişkin Bulgular

Öğrencilerin kullandıkları mizaha yönelik öğretmen görüşleri iki alt tema altında toplanmıştır. Bunlar öğrencilerin kullandıkları mizah unsurları ve öğrencilerin mizahı kullanma nedenleridir.

Tablo 10. Öğrencilerin derslerde yaptığı mizaha ilişkin alt tema, kod ve frekanslar

Temalar	Kodlar	f
Öğrencilerin kullandıkları mizah unsurları	Taklit (emoji yüzünü taklit etme de dahil)	9
	Anı (günlük hayattan örnekler)	5
	Esprî	3
	Tonlama	2
	Jest/mimik	2
	Fıkra	1
	Bilmece	1
	Öğrencilerin mizahı kullanma nedenleri	Öğretmenin mizahına karşılık verme
Gelişim döneminin özellikleri		2
Arkadaşlarını güldürme		1
Dersi kaynatma		1

Öğrencilerin kullandıkları mizah unsurları temasına yönelik olarak öğretmenlerin çoğunluğu öğrencilerin taklit mizah ögesini kullandığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin mizahı kullanma nedenleri alt temasına yönelik olarak öğretmenlerin üçü öğrencilerin, öğretmenin yaptığı mizaha karşılık vermek amacıyla mizah yaptığını belirtirken, öğretmenlerin ikisi öğrencilerin içinde buldukları gelişim döneminden dolayı mizah yapmaya meyilli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin örnek alıntılar aşağıda sunulmuştur:

Örnek Alıntılar:

“Emojilerin aynı ifadelerinin taklidini yapıyorlar. Şaşkınlık yapınca yüzüne şaşkın emoji ifadesi yapıyor. Bir tanesi cama yapışıp Recep İvedik hareketi yapıyorlar.” (Ö7)

“Öğrencilerde mizah genelde bir arkadaşını taklit etme veya bir öğretmenini taklit etme ses tonu, yürüme olarak, sınıftaki hal ve hareketleriyle. Bir arkadaşının oturuşu, duruşu ile ilgili taklit yaparak esprî yapabiliyorlar.” (Ö12)

“Onlar da ben bir esprî yaptığımda esprî yapıyorlar veya ben bir taklit yaptığım zaman bir süre sonra onlar da taklit yapıyorlar.” (Ö15)

5.2.1.5. Öğretmenlerin Öğrencileri Mizah Yaptıklarında Verdikleri Tepkilerine İlişkin

Bulgular

Öğretmenlerin öğrencileri mizah yaptıkların verdikleri tepkilere ilişkin görüşleri tek tema altında (pozitif destek) toplanmıştır.

Tablo 11. Öğretmenlerin öğrencileri mizah yaptıklarında verdikleri tepkilerine ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar

Tema	Kodlar	f
Pozitif destek	Gülme	15
	Destekleme	7
	Sınır koyma	6
	Olumlu yaklaşma	4
	Sakin olma	3
	Esprili yanıt verme	2
	Tepkisiz kalmama	1
	Tebessüm etme	1

Öğretmenlerin çoğunluğu öğrencileri mizah yaptıklarında, gülerек karşılık verdiklerini, onları desteklediklerini belirtmişlerdir.

Örnek Alıntılar:

“Çocuklar espri yaptıklarında ben de gülüyorum. Ben güldüğüm zaman onların da hoşuna gidiyor yaptıkları espri...” (Ö5)

“Çocuklar derste böyle şeyler kullandıklarında hoşuma gidiyor, destekliyorum da. Bunların önünü açmak gerektiğini düşünüyorum.” (Ö11)

“Haddini aşma noktasına kadar gelebiliyor. Çocuk nerede durması gerektiğini bilemez öğretmediğiniz sürece.” (Ö17)

“Olumlu yaklaşıyorum. Dersten tamamen kopmayacak şekilde olumlu ve yeterli seviyede olumlu bir şekilde pekiştiriyorum. Gülümseyerek pekiştirmeye çalışıyorum.” (Ö21)

5.2.1.6. Öğretimde Mizahın Öğrenciye Sağladığı Katkılarına İlişkin Bulgular

Eğitimde mizahın kullanılmasının öğrenciye sağladığı katkılara ilişkin öğretmen görüşleri üç alt tema altında toplanmıştır. Bunlar bilişsel yönden katkıları, duyuşsal yönden katkıları ve sosyal yönden katkılarıdır.

Tablo 12. Öğretimde mizahın öğrenciye sağladığı katkılara ilişkin temalar, kodlar ve frekanslar

Temalar	Kodlar	f
Bilişsel yönden katkıları	Düşünme becerilerini geliştirme (akıl yürütme becerisi, Yaratıcılık, eleştirel düşünme)	10
	Dikkat çekme ve odaklanma	7
	Kalıcı öğrenme	6
	Dil becerisini geliştirme	4
	Akademik başarıyı artırma	1
	Taklit etme becerisini geliştirir.	1
Duyuşsal yönden katkıları	Özgüveni geliştirme	12
	Pozitif duygular oluşturma	11
	Öğretmene yönelik olumlu tutum geliştirme	7
	Motivasyonu sağlama	6
	Derse yönelik olumlu tutum geliştirme	5
	Okula yönelik olumlu tutum geliştirme	2
	Mizahi duyguyu geliştirme	2
	Kendine sınır koyma	2
	Özdenetimi geliştirme	1
	İletişim becerilerini geliştirme	9
Sosyal yönden katkıları	Sosyalleşme	1
	Farklılıklara saygı duyma	1
	Birlikte algısı	1

Bilişsel yönden katkıları alt temasında öğretmenlerin çoğunluğu, mizahın öğrencilerin akıl yürütme, yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme gibi düşünme becerilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Duyuşsal yönden katkıları alt temasında öğretmenlerin çoğunluğu mizahın öğrencilerin özgüvenini artırdığını ve mizahın öğrencilerde olumlu duygular oluşturduğunu belirtmişlerdir. Sosyal yönden katkıları alt temasında öğretmenlerin çoğu öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Öğretmen görüşlerine ilişkin bazı alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

Örnek Alıntılar:

“Ben öğrencilerin yaratıcı düşünme becerisini ortaya çıkardığını düşünüyorum.” (Ö3)

“Eğlenerek ders işlendiğinde bu derslerin daha kalıcı olduğunu düşünüyorum.” (Ö9)

“Mizahın kesinlikle çocuğun özgüvenine katkısı olduğunu düşünüyorum.” (Ö13)

“Öğretmenin mizahi yönü varsa öğrenciler sizi çok seviyor. Sevilen öğretmenin ağzından çıkan her kelime çok kıymetli oluyor ve kıymetli kelimeler kalıcı öğrenmeler sağlıyor.” (Ö17)

“Diri tutuyor öğrencileri, daha gözlerinin içinin parlamasını, daha bir aşkla öğretmenine ve derse sarılmasını sağlıyor.” (Ö24)

“Çocuklar bence birbirlerine saygı duymayı, iletişimi daha çok öğreniyorlar mizahla.” (Ö29)

“İletişimine çok katkısı var, öğretmeni ile iletişimi güçleniyor. Kendini açamayan çocuk böyle bir fırsatı kolluyor ve kendini ifade edebiliyor.” (Ö30)

5.2.1.7. Öğretmenlerin Canlı Derslerde (Çevrim İçi) Mizaha Yer Verme Durumları

Öğretmenlerin 15'i, canlı derslerde mizaha yer vermediğini belirtmiştir. Öğretmenlerin 10'u canlı derste mizaha az miktarda yer verdiğini belirtirken, öğretmenlerin sekizi canlı derslerde mizaha yer verdiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin örnek alıntılar aşağıda sunulmuştur:

“Ben yapamıyorum canlı derslerde mizah. Zaten sınıfımda 13 tane yabancı uyruklu öğrenci var, iletişim sorunumuz var. Okul konumu, profili de çok önemli. Bağlantı sorunumuz oluyor. Derse bağlanıp 5- 10 dakika ders yapabilirsem şükrediyorum.” (Ö7)

“Uzaktan eğitimde öğrenci katılımı az oluyor, göz teması beden dili az oluyor. Mizahı katacak yer bulamıyorum. Birkaç defa yapmaya çalıştım ama çocuklar çok zor anladı, beden dili olmadığı için. Sınırlı kalıyor yani mizah.” (Ö11)

“Yapıyoruz. Canlı derste hatta buna daha çok ihtiyaç duyuyoruz. Çocukların ilgisini çekmek için.” (Ö19)

5.2.2. Öğretmenlerin Uygulama Sonrası Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin mizahla zenginleştirilmiş öğretim uygulamalarından sonraki görüşlerine ilişkin bulgular sırasıyla verilmiştir:

5.2.2.1. Öğretmenlerin Öğretimde Kullandıkları Mizah Türlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlere uygulamada hangi mizah türü/türlerine yer verdiklerine ilişkin yöneltilen soruya ilişkin cevapları Tablo 13'te sunulmuştur:

Tablo 13. Öğretimde kullanılan mizahi unsurlarına ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar	f
Sözlü Mizah Unsurları	konuşma tarzı	2
	ünlem	1
	isimlendirme	1
	şaka	1
Fiziksel Mizah Unsurları	canlandırma	2
	jest ve mimik	1
Yazılı ve/veya Sözlü Mizah Unsurları	Fıkra	1
	Bilmece	1
	anı	1
Görsel Mizah Unsurları	emoji	1
Diğer	katılımcı mizah	2

Tablo 13'te yer alan bulgular öğretmenlerin derslerinde daha çok sözlü mizah unsurlarını, en az ise görsel mizah unsurlarını kullandıklarını göstermektedir. Ayrıca bulgulardan sözlü, fiziksel yazılı/sözlü, görsel mizah unsurlarına değinildiği anlaşılmaktadır. Aşağıda öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bazı alıntılar yer almaktadır:

Örnek:

“Fıkra, şaka, espri, isimlerin anlamı” (Ö5)

“Skeç, ses tonundaki değişiklikler, konuşma tarzı” (Ö4)

“Derste katılımcı mizah türüne yer verdim.” (Ö3)

5.2.2.2. Öğretmenlerin Öğretimde Mizahı Kullanma Amaçlarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlere öğretimde mizahı kullanma amaçlarına ilişkin verdikleri cevapları Tablo 14’te sunulmuştur:

Tablo 14. Öğretimde kullanılan mizahi unsurların amaçlarına ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar	f
Etkili öğretim	Dikkat çekme	4
	Eğlenerek öğretim	2
	Konu öğretimi	1
	Kalıcı öğretim	1
	Konuyu içselleştirme	1
Düşünme	Yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme	1
	Düşünceleri özgürce belirtme	1

Tablo 14’te yer alan bulgular öğretmenlerin öğretimi etkili hale getirme ve düşünme becerilerinin gelişimi amacıyla öğretimde mizahı kullandıklarını göstermektedir. Özellikle mizahın dikkat çekme ve eğlenme amacıyla tercih edildiği anlaşılmaktadır. Aşağıda öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bazı alıntılar yer almaktadır:

Örnek Alıntılar:

“Eğlenerek öğrenmek, dikkat çekme, konuyu içselleştirme” (Ö2)

“Dersi daha eğlenceli hale getirmek ve kazanımın daha kalıcı hale gelmesini sağlamak amacıyla kullandım” (Ö3)

“Çocukların düşüncelerini özgürce söylemelerini sağlamak, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek. Kaygısızca derste söz alıp düşüncelerini bildirmek.” (Ö1)

5.2.2.3. Öğrencilerin Öğretimde Mizah Kullanımına Verdikleri Tepkilere İlişkin

Öğretmen Gözlemlerine Ait Bulgular

Öğretmenlere öğretimde mizah kullandıklarında öğrencilerin verdikleri tepkilere ilişkin gözlemlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretmen gözlemlerine ilişkin bulgular Tablo 15’te yer almaktadır.

Tablo 15. Öğretimde mizah kullanıldığında öğrenci tepkilerine ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar	f
Duyuşsal katkı	Eğlenme	5
	Mutlu olma	1
	Merak etme	1
	Dersin bitmesini istememe	1
Etkili öğretim	Dikkat çekme	1
	Derse katılım	1
	Etkili öğrenme	1

Tablo 15’te yer alan bulgular, derslerinde mizah kullanıldığında öğrencilerin daha çok eğlenme, mutlu olma, merak etme ve dersin bitmesini istememe gibi duyuşsal açılardan

tepkiler verdiğini göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin dikkatlerinin çekildiği, derse katıldıkları ve öğrendikleri gibi öğretimin etkili olduğuna ilişkin de bulgular ortaya çıkmıştır. Aşağıda öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bazı alıntılar yer almaktadır:

Örnek Alıntılar:

“Çok mutlu oldular ve çok eğlendiler. Ders bitsin istemediler. En sessiz öğrencilerim bile söz almak için çabaladı. Bu dersi hiç unutmayacaklarını söylediler.” (Ö1)

“Öncelikle dikkat çekme amacı ile kullandığım için gayet etkili olduğunu düşünüyorum. Çünkü mizaha başladığımda gerçekten öğrenciler üzerinde etkili bir yöntem olduğunu hissettim. Onlara güldürürken düşündürmeyi de hedefledim ve soru-cevap tekniğini de kullanarak mizahı destekledim. Çocuklar çok eğlendiler ve sorulara yanıt verirken de oldukça dikkatliydiler.” (Ö3)

“Derste sıkılmadılar, meraklı gözlerle dersi takip ettiler.” (Ö2)

5.2.2.4. Öğrencilerin Öğretimde Mizah Kullanımının Öğrenciye Katkılarına İlişkin

Bulgular

Öğretmenlere öğretimde mizah kullanımının öğrencilere ne gibi katkılar sağladığına ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretmen görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 16. Öğretimde mizah kullanımının öğrencilere katkılarına ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar	f
Etkili öğretim	Dikkat çekme	4
	Kalıcı öğrenme	4
	Derse katılım	3
Duyuşsal katkı	İlgi uyandırma	4
	Öğrenmeye açıklık	4
	Merak etme	2
Etkili sınıf atmosferi	Sosyalleşme	3
	Hırçınlığın azalması	1
Düşünme	Problem çözme becerilerine katkı	1
	Hayal gücünü geliştirme	1

Tablo 16’da yer alan bulgular, öğretimde mizah kullanımının öğretimi etkili hale getirdiği, duyuşsal katkı sağladığı, sınıf atmosferini olumlu yönde etkilediğini, düşünme becerilerinin gelişimini desteklediğini ortaya koymaktadır. Aşağıda öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bazı alıntılar yer almaktadır:

Örnek Alıntılar:

“Sürekli tek düze ders işlendiğinde dersler sıkıcı olabiliyor, mizah unsurlarından birini bile gerçekleştirdiğimde çocukların dikkatini çekebiliyorum. Bu şekilde dersi meraklı gözlerle takip etmelerini sağlamış oldum. Öğrencilerin dersi böyle takip etmesi öğrenmelerinde daha akılda kalıcı olduğunu gözlemledim. Mizah unsurlarını kullandığım derslerde farkındalık yaşadığım bir diğer konu ise, özgüven problemi yaşayan öğrencilerimin ders esnasında daha

rahat fikirlerini söylediğini söyleyebilirim. Buradan da mizah ile derslerin daha aktif geçtiği sonucuna vardım.” (Ö2)

“Derste ciddiyyetten uzaklaşıp, stresi bi tarafa itip ders yapmak harika bir şey. ...bilgiyi hatırlamada harika bağlantı bir kuruyor. Öğrencilerde soru sorma ve konuşma korkusunu azalttı. Bu şekilde öğrenmeye açık hale geldiler. Ayrıca bazı öğrencilerin hırçınlıkları bu sayede bayağı azaldı. Farklılıklar ortadan kalktı. Hayal güçleri gelişti, problem çözmeye becerileri de iyileşti.” (Ö1)

“Uzaktan eğitin yapmaya çalıştığımız şu süreçte derse olan ilgilerini arttırmayı, derse katılımı arttırmayı amaçladığım bu yöntemde amacıma kısmen ulaştığımı söyleyebilirim. Derste daha fazla katılım gösterdiler. Skeçte ki sorunu çözmek için dersi daha dikkatle dinleyip anlamaya çalıştılar.” (Ö4)

5.2.3. Öğrencilerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Derslerinde mizah kullanan öğretmenlerin öğrencileriyle odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve öğretimde mizah kullanımına ilişkin görüşleri, duyguları belirlenmiştir. Bu bağlamda elde edilen bulgular sırasıyla sunulmuştur:

5.2.3.1. Derste Mizah Kullanma Durumuna İlişkin Bulgular

Öğrenciler öğretmenlerinin derste komik, şakalı şeyler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin örnek bir alıntı aşağıda yer almaktadır:

Örnek Alıntılar:

“Evet. Şarkı açtı, öğretmenim. Aslan gibi kükreme taklidi yaptık, yazı yazmak da eğlenceli.” (Öğ2)

5.2.3.2. Derste Öğretmenlerin Kullandıkları Mizah Unsurlarına İlişkin Öğrenci

Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrenciler öğretmenlerinin derste “karikatür, animasyon, yanlış telaffuz, yarışma, tecahül-i arif, şarkı, masal, hikâye, fıkra, taklit, görsel öğeler, bedensel hareket, ses tonundaki değişiklik, espri, şaka” gibi mizah unsurlarına yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu duruma ilişkin verdikleri cevaplara ilişkin alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

Örnek Alıntılar:

“Öğretmenimiz karikatür, video gösteriyor.” (Öğ1)

“Öğretmen tahtaya yazması gereken renk dışında farklı bir renkle yazıyor ya da hatalı yazıyor.” (Öğ3)

“Evet. Komik hikâye, komik resimler, komik sorular oluyor. Bugün hikâye okurken öğretmenim sesini açıp kükremeye başladı, biz de kükredik. Çok eğlenceliydi.” (Öğ4)

“Evet. Kitap yaptırıyor, masal anlatıyor, şarkılar açıyor. Eğlenceli işte!” (Öğ6)

“Hacivat-Karagöz oynanmıştı. ?” (Öğ15)

“Öğretmenim bugün bize masal anlattı. Bazen fıkralar anlatıyor.” (Öğ17)

“Öğretmenim masal okurken ben onlara çok gülüyorum. Çok komik. (Öğ19)

“Komik şeyler yapıyor, şaka yapıyor öğretmenimiz.” (Öğ20)

5.2.3.3. Derste Mizah Kullanımının Öğrencilere Etkilerine İlişkin Öğrenci Görüşlerine Ait Bulgular

Öğrenciler öğretmenlerinin derste mizah kullandıklarında “mutlu olduklarını, eğlendiklerini, heyecanlandıklarını, iyi hissettiklerini, yapılan mizahı komik bulduklarını, şaşırdıklarını, merak ettiklerini” ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu duruma ilişkin verdikleri cevaplara ilişkin alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

Örnek Alıntılar:

“Çok mutlu oluyoruz, mutlu hissediyoruz.” (Öğ4)

“Evet, mutlu, komik, heyecanlı.” (Öğ6)

“İyi hissediyorum, gülüyorum, mutlu oluyorum.” (Öğ8)

“Evet, mutlu, eğlenceli.” (Öğ9)

“Öğretmenim şaşırtıyorum. Hatta bir arkadaşımız var o da öyle yapıyor. Ben de nasıl yaptıklarını merak ediyorum.” (Öğ12)

“Öğretmenim espri yapmasa eğlenmeden geçer dersler, sıkıcı olur.” (Öğ14)

“Bizi eğlendirdiğinde mutlu oluyoruz. Böylece derslerimiz daha güzel geçer ve iyi olur.” (Öğ16)

5.2.3.4. Öğrencilerin Derste Kullanılmasını İstedikleri Mizah Unsurlarına İlişkin Bulgular

Öğrenciler öğretmenlerinin derste “oyun, karikatür, yanlış anlama, şaşırtma, espri, mimik (gülümseme), hikâye, şarkı, şaka” gibi mizah unsurlarını kullanmalarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu duruma ilişkin verdikleri cevaplara ilişkin alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

Örnek Alıntılar:

“Komik cümleler söylesin. Yeterince eğlenceli, başka bir şeye gerek yok.” (Öğ5)

“Kulaklık takınca birden yüksek ses geliyor, öyle anlatınca birden korkuyorum, eğlenceli oluyor. Böyle devam etsin.” (Öğ7)

“Gülümseyerek işlerse daha eğlenceli olur. Çünkü çok güzel gülümsüyor.” (Öğ13)

“Oyun oynayınca. Kitap okusun hep. Şarkı söylesin. Böyle devam etsin.” (Öğ17)

“Komik espriler yaparsa, espriler yaparak dersi anlatırsa daha çok sevinirim.” (Öğ19)

“Komik hikayeler okuduğunda.” (Öğ20)

“Derslerde bize biraz daha şaka yaparsa” (Öğ21)

6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu projenin amacı, Covid-19 salgını süresince uygulanmakta olan ilkokul uzaktan eğitim programı ders içeriklerinin mizahi açıdan incelenmesi, mizahla zenginleştirilmiş öğretim videolarının ve e-içeriklerin oluşturulmasıdır. Ayrıca, yüz yüze eğitim yapan öğretmenlerin tasarlanan e-içerikleri kullanarak kendi öğretimlerini mizahla zenginleştirmeleri ve deneyimlerini paylaşmalarıdır.

İncelenen Türkçe dersi videolarında sözlü mizah unsurlarından kişileştirme, ünlem, espri, yanlış telaffuz ve şaka; görsel mizah unsurlarından çizim, obje-nesne; yazılı ve/veya sözlü mizah unsurlarından fıkra ve tekerleme; fiziksel mizah unsurlarından bedensel hareket-davranış, jest ve mimiğe yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Eroğlu (2008) yaptığı çalışmada, Muzaffer İzgü'nün kitaplarında mizahi anlatımı sağlamak için benzetme, abartılı ifadeler, yansıma sözcüklere, kişileştirmelere, tekerlemelere ve alay gibi mizahi unsurları kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte Savaş'ın (2009) yaptığı çalışmada, Türkçe dersinde yapılandırmacı yaklaşımına dayalı mizah uygulamalarının (fıkra, komik hikâye/resim, karikatür) öğrencilerin akademik başarısında ve Türkçe ders başarısında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma alan yazındaki diğer çalışmalarla örtüşmektedir.

İncelenen matematik dersi videolarında sözlü mizah unsurlarından, konuşma tarzı, kişileştirme, ünlem, espri, ikileme, ses tonundaki değişiklikler, isimlendirme (ad uydurma); görsel mizah unsurlarından animasyon ve obje-nesne; yazılı ve/veya sözlü mizah unsurlarından tecahül-i arif; fiziksel mizah unsurlarından bedensel hareket-davranış, jest ve mimiğe yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Akıncı (2015), yaptığı çalışmada mizah kullanımının matematiksel akıl yürütme becerileri içinde yer alan az-çok, büyük-küçük kavramlarının pekiştirilmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

İncelenen fen bilimleri dersi videolarında sadece fiziksel mizah unsurlarına rastlanmıştır. İncelenen altı fen bilimleri dersi videosunda sözlü, görsel, yazılı ve/veya sözlü ve düşünsel mizah unsurlarına hiç rastlanmamıştır. Demirci (2013) tarafından yapılan çalışmada, fen eğitimde mizah ve karikatür kullanımının öğrencilerin başarısına yüksek derecede katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Olumlu bir öğrenme ortamı yaratmak için öğretmenlerin söyledikleri kadar, ses tonları, jestleri, gülümsemeleri, giysileri ve hareketleri de öğrencileri etkilemektedir. (Oruç, 2010).

İncelenen hayat bilgisi dersi videolarında sözlü mizah unsurlarından, konuşma tarzı, kişileştirme, ünlem, ses tonundaki değişiklikler; görsel mizah unsurlarından bulmaca; yazılı ve/veya sözlü mizah unsurlarından fıkra ve tecahül-i arif; fiziksel mizah unsurlarından jest ve mimik; düşünsel mizah unsurlarından ise yanlış anlamaya yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Mağden, Uyaroğlu ve Koçak (2004) yaptıkları çalışmada, beş-altı yaşındaki çocukların görsel mizahı algılayıp açıklayabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Berding (1965) yaptığı çalışmada,

ilkokul düzeyindeki çocuklar için hazırlanan kitaplarda komik görsel ve fiziksel aktivitelere başvurulduğu sonucuna ulaşmıştır.

İncelenen sosyal bilgiler dersi videolarında sözlü mizah unsurlarından, konuşma tarzı ve ünlem; fiziksel mizah unsurlarından jest ve mimiğe yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Oruç (2010) yaptığı çalışmada, Sosyal Bilgiler dersinde mizah kullanımının öğrencilerin akademik başarısına olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Shannon'un (1999) 4 ve 5. sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada, mizah içerikli kitaplarda fiziksel olay ve görünüm, espri, dil ve kelime oyunlarını komik buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda hayat bilgisi ders videosu hariç diğer ders videolarında düşünsel mizah unsurlarına hiç yer verilmemiştir. İkilem, absürt, abartma, sıra dışı, yanlış anlama, gerçek dışılık, hayali durum gibi düşünsel mizah unsurları çocukların bilişsel ve dil gelişimine yaptığı katkılar bakımından son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla ders içerikleri oluşturulurken düşünsel mizah unsurlarına yer verilmesi önem arz etmektedir.

Yapılan projede öğretmenlerin mizaha yönelik düşüncelerinin olumlu yönde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin bu düşünceleri mizahın öğrenme ortamında kullanılması bakımından önemlidir. Omede ve Daku (2013) da çalışmasında, öğretmenlerin, mizahın öğrenmede eğitsel, sosyo-psikolojik ve duyuşsal anlamda yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer olarak Chaniotakis (2012) de 771 sınıf öğretmeni ile yapmış olduğu çalışmasında öğretmenlerin mizaha yönelik görüşlerinin olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan projede derslerini mizahla zenginleştiren öğretmenlerin eğitimde mizah kullanımının dikkat çekme, kalıcı öğrenme, derse katılım, ilgi uyandırma, öğrenmeye açık hale gelme, dil becerisinin gelişimi ve iletişim kurma gibi bilişsel, duyuşsal ve sosyal açılardan öğrenciye katkılar sağladığı düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Kaya'nın (2011) öğretmenlerin mizahı derste iletişim kurma, öğrenmeyi daha etkili ve kalıcı hâle getirme gibi yararların ortaya konduğu çalışması da bu çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Öğretmenler mizahı yerinde ve ölçülü kullandıklarında derslerini verimli ve eğlenceli hale getirirler. Mizah ve mizah unsurlarını kullanarak öğrencilerinin farklı düşünce becerilerinin de gelişmesini sağlarlar (Oruç, 2007). Yapılan bu projede de derslerini mizahla zenginleştiren öğretmenler, öğrencilerinin yaratıcı düşünme, hayal gücünü geliştirme gibi birçok beceri açısından desteklediğini ifade etmişlerdir.

Saracaloğlu, Gündoğdu, Çelik ve Altın (2013), mizahın eğitim ve öğretimde kullanılması üzerine yaptıkları çalışmada mizahın öğrencilerin derse karşı olan motivasyonlarını artırdığı, öğretmen ve öğrenci arasında güven geliştirdiği, iletişimi kuvvetlendirdiği, kalıcı öğrenmeyi sağladığı hem öğrencilerde hem de öğretmenlerde duyuşsal olarak katkı sağladığı, sonuçlarına ulaşmıştır. Yapılan bu projede de benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Mizah kullanımı uzaktan öğretim sürecindeki öğrenme ortamlarında öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen arasındaki iletişim bağlarını güçlendirir (Aragon, 2003). Ayrıca öğrenciler için korkutmayan ve kaygıyı azaltan öğrenme ortamı oluşturabilir (James, 2004). Yapılan bu projede öğretmenleri tarafından dersleri mizahla zenginleştirilen öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirerek onlara sosyal yönden katkı sağladığı görülmüştür.

Erdoğdu, Gökoğlu ve Çakıroğlu (2018) çalışmasında öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırma, hatırlama, tekrar tekrar içerikleri izleme ve farklı kaynaklara yönlendirme gibi ifadeleri mizahın bilişsel açıdan da olumlu katkısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna ek olarak Savaş (2014) tarafından gerçekleştirilen başka bir çalışmanın sonucuna göre derslerde mizah kullanımı öğrencileri eğlendirirken düşündürülen ve öğreten bir yöntemdir. Dersleri mizahla zenginleştirilen öğrencilerin ise mutlu oldukları, eğlendikleri, heyecanlandıkları, iyi hissettikleri, yapılan mizahı komik buldukları, şaşırdukları, merak ettikleri gibi sonuçların elde edildiği bu proje Erdoğdu, Gökoğlu ve Çakıroğlu (2018) çalışmasıyla örtüşmektedir.

Wang, Ke, Chuang, Tseng ve Chen (2010) yaptıkları çalışmada, genel olarak mizahi çevrimiçi ortamın öğrencilerin dikkatini sağladığı ve öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını, ilgilerini ve öğrenme performanslarını artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu projede de mizahla zenginleştirilmiş çevrimiçi öğrenme ortamlarının öğrencilerde merak uyandırdığı ve ilgilerini artırdığı kısmen benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Proje kapsamında gerçekleştirilen araştırmada sonuç olarak,

- İlkokul uzaktan eğitim Türkçe, sosyal bilgiler, hayat bilgisi, matematik ve fen bilimleri derslerine ilişkin 36 ders videosunun mizah unsurları açısından yapılan analizinden daha çok anı, fıkra, hikâye vb. sözlü mizah unsurlarının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe dersi videolarında en çoktan en aza doğru; sözlü, görsel, yazılı ve/veya sözlü, fiziksel mizah unsurlarına, Matematik dersi videolarında en çoktan en aza doğru; sözlü, fiziksel, görsel, yazılı ve/veya sözlü mizah unsurlarına, fen bilimleri dersi videolarında sadece fiziksel mizah unsurlarına rastlanmıştır. Hayat bilgisi dersine ait incelenen altı videoda en çoktan en aza doğru; sözlü, görsel, yazılı ve/veya sözlü, fiziksel ve düşünsel mizah unsurlarına, sosyal bilgiler dersine ait incelenen üç videoda sözlü ve fiziksel mizah unsurlarına rastlanmıştır. Ancak videolarda düşünsel mizah unsurlarının ve fiziksel mizah unsurlarının yok denecek kadar az olduğu belirlenmiştir.

- Öğretmenler derslerini *sözlü mizah unsurları* (konuşma tarzı, ünlem, isimlendirme, şaka), *fiziksel mizah unsurları* (canlandırma, jest ve mimik), *yazılı veya sözlü mizah unsurları* (fıkra, bilmece, anı), *görsel mizah unsurları* (emoji) ve *katılımcı mizah unsurlarını* kullanarak zenginleştirmişlerdir.

- Derslerini mizahla zenginleştiren öğretmenlerin eğitimde mizah kullanımının *dikkat çekme, kalıcı öğrenme, derse katılım, ilgi uyandırma, öğrenmeye açık hale gelme,*

merak etme, sosyalleşme, olumlu davranış örüntülerinin meydana gelmesi, problem çözme becerilerinin ve hayal gücünün gelişimi, yaratıcı düşünme, eğlenme, mutlu olma, mizahi duygu gelişimi, dil becerisinin gelişimi, iletişim kurma, motive olma, özgüven geliştirme gibi bilişsel, duyuşsal ve sosyal açılardan öğrenciye katkılar sağladığını düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

- Dersleri mizahla zenginleştirilen öğrencilerin ise *mutlu oldukları, eğlendikleri, heyecanlandıkları, iyi hissettikleri, yapılan mizahı komik buldukları, şaşırdıkları, merak ettikleri* gibi görüşlerde oldukları sonucuna ulaşmıştır.

- Öğrenciler öğretmenlerinin derste "*oyun, karikatür, yanlış anlama, şaşırtma, espri, mimik (gülümseme), hikâye, şarkı, şaka*" gibi mizah unsurlarını kullanmalarını istemektedirler.

Projede ortaya çıkan bu sonuçlar bağlamında,

- Covid 19 gibi küresel salgın koşullarında uzaktan eğitim sürecinde hazırlanan içeriklerine hatırlama, motivasyon, geribildirim gibi amaçlarla mizah unsurlarının yansıtılması önerilmektedir.
- Mizahın eğitimde kullanılabileceği konusunda atölye çalışmaları yapılarak öğretmenlerin deneyimlerinin artırılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akıncı, Ş. 2015. "Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurların İncelenmesi".
Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Anderson, D. 2011. "Taking the "distance" out of distance education: A humorous approach to online learning", MERLOT Journal of Online Learning and Teaching, 7(1), 74-81.
- Apaydın, M. 1993. "Türk hiciv edebiyatında Ziya Paşa". Yayımlanmamış doktora tezi.
Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Aragon, S. R. 2003. "Creating social presence in online environments". New directions for adult and continuing education, 2003(100), 57-68.
- Aydoğmuş, M. 2017. "İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarının mizahi öğeler bakımından incelenmesi", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bal, A. 2000. "Resim ve ironi resimde bir ifade biçimi olarak ironi". Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Banas, J. A., Dunbar, N., Rodriguez, D., Liu, S. J. 2011. "A review of humor in educational settings: Four decades of research". Communication Education, 60(1), 115-144.
- Başarmak, U., Mahiroğlu, A. 2016. "The effect of online learning environment based on caricature animation used in science and technology course on the success and attitude of the student for humor". Turkish Online Journal of Educational Technology, 15(4).
- Bayülgen, N. 2011. "Yazı çalışmalarında karikatür, motivasyon ve yaratıcılık", Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi, 1(1), 39-55
- Berding, M. C. 1965. "Humor as a factor in children's literature". Doctoral dissertation, university of Cincinnati, Dissertation Abstracts.
- Bergson, H. 1996. "Laughter". Peter Smith Publisher Inc.
- Billig, M. 2005. "Laughter and ridicule: Towards a social critique of humour". Sage.
- Bolkan, S., Goodboy, A. K. 2015. "Exploratory theoretical tests of the instructor humor-student learning link", Communication Education, 64(1), 45-64.
- Bolkan, S., Griffin, D. J., Goodboy, A. K. 2018. "Humor in the classroom: the effects of integrated humor on student learning", Communication Education, 67(2), 144-164.
- Booth-Butterfield, M., Wanzer, M. B. 2010. "Humor and communication in instructional contexts: Goal-oriented communication". The SAGE handbook of communication and instruction, 221-239.
- Burger, J. M. 2006. "Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri". (Çev. İ.D. Erguvan Sarıoğlu). İstanbul: Kaktüs Yayınları.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. 2019. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (26. Basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Carlson, K. A. 2011. "The impact of humor on memory: Is the humor effect about humor?", *Humor: International Journal of Humor Research*, 24(1), 21-41.
- Chaney, C.1993. "Young children's jokes: a cognitive developmental perspective". <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED358967.pdf>. Son erişim tarihi: 26 Nisan 2020.
- Chaniotakis, N. 2012. "Humor im unterricht: ansichten der lehrer". *MENON*, 100.
- Chiasson, P. 2002. "Using humour in the second language classroom". *The Internet TESL Journal*. <http://iteslj.org/Techniques/Chiasson-Humour.html>. Son erişim tarihi: 26 Nisan 2020.
- Collins, A. 1992. "Towards a design science of education". E. Scanlon & T. OShea (Eds.), *New directions in educational technology içinde (15–22)*. Berlin: Springer.
- Davis, D. 2008. "Communication and humor". V. Raskin ve W. Ruch (Ed.) *The Primer of Humour Research*, Berlin and New York: Mouton de Gruyter, 543-568.
- Demirci, G. 2013. "Eğitimde mizah ve karikatür kullanımının öğrenci başarısı ve motivasyonuna etkisi (ortaokul 7. sınıf fen ve teknoloji dersi örneği)". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Design-Based Research Collective. 2003. "Design based research: An emerging paradigm for educational inquiry", *Educational Researcher*, 32(1), 5–8.
- Edelson, D.C. (2001). "Design research: What we learn when we engage in design", *Journal of the Learning Sciences*, 11(1), 105–121.
- Eğitim Bilişim Ağı (EBA). 2020. "EBA TV ders yayınları". <http://www.eba.gov.tr/>. Son erişim tarihi:3 Mayıs 2020.
- Erdoğan, F. 2019. "Çevrimiçi öğrenme ortamlarında mizah kullanımının derse bağlılığa etkisinin incelenmesi". Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Erdoğan, F., Gökoğlu, S., Çakıroğlu, Ü. 2018. "Çevrimiçi öğrenme ortamlarında mizah kullanımının öğrenci bağlılığına etkisi". 6. Uluslararası Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu, Trakya Üniversitesi, Edirne. Yayın No: 201, 89.
- Erickson, S. J., Feildstein, S. W. 2007. "Adolescent humor and its relationship to coping, defense strategies, psychological distress and well-being", *Child Psychiatry and Human Development*, 37, 3, 255-271.
- Eskidemir Meral, S. 2013. "Okul öncesi ve ilkokul çocuklarında mizah gelişimi". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- Eşigül, E. 2002. "Cumhuriyet dönemi mizahı üzerinde değerlendirmeli bir bibliyografya çalışması". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Forster, N. 1995. "The analysis of company documentation". In C. Cassell, G. Symon (Eds.), *Qualitative Methods in Organizational Research: A Practical Guide*. London: Sage Publication.
- Garner, R. L. 2006. "Humor in pedagogy: How ha-ha can lead to aha!". *College Teaching*, 54(1), 177- 180.
- Güler, Ç., Güler, B.U. 2010. "Mizah, gülme ve gülme bilimi". Ankara: Yazıt Yayıncılık.
- Gürkan B., Dolapçioğlu S. 2020. "The development of creative thinking skills with aesthetic creativity teaching activities in social studies course", *Education and Science*, 45(202), 51-77.
- Hellman, S. V. 2007. "Humor in the classroom: Stu's seven simple steps to success". *College Teaching*, 55(1), 37-39.
- Hünerli, S. 1993. "Türkiye'de gazete karikatürünün durumu ve siyasi karikatürün söylemi" Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- James, D. 2004. "A need for humor in online courses". *College Teaching*, 52(3), 93-120.
- Jonas, P. M. 2012. "Successfully teaching with humorous videos: videagogy". *New Horizons for Learning*, 10(1), 1-18.
- Kaya, S. 2011. "Bir öğretim stratejisi olarak sanat eğitiminde mizahın kullanımına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri". Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Keith-Spiegel, P. 1972. "Early conceptions of humor: varieties and issues". In *The Psychology of Humor: Theoretical Perspectives and Empirical Issues*, Edited by: Goldstein, J. H. and McGhee, P. E. 3–39. New York: Academic.
- Korovkin, S., Nikiforova, O. 2015. "Humor as a facilitator of insight problem solving". <http://ceur-ws.org/Vol-1419/paper0018.pdf>. Son erişim tarihi: 26 Nisan 2020.
- Kozbelt, A., Nishioka, K. 2010. "Humor comprehension, humor production, and insight: An exploratory study", *Humor: International Journal of Humor Research*, 23(3), 375-401.
- Köbler, F. J., Nitzschner, M. M. 2014, October. "The efficiency of different online learning media: An empirical study". Paper presented at the International Conference on Cognition and Exploratory Learning in Digital Age (CELDA), Portugal.
- Kuiper, N. A., Martin, R. A., Olinger, L. J. 1993. "Coping humor, stress, and cognitive appraisals". *Canadian Journal of Behavioural Science*, 25, 81–96.
- Kuzu, A., Çankaya, S., & Mısırlı, Z. A. 2011. "Tasarım tabanlı araştırma ve öğrenme ortamlarının tasarımı ve geliştirilmesinde kullanımı". *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1(1), 19-35.

- Loizou, E. 2005. "Infant humor: the theory of the absurd and the empowerment theory", *International Journal of Early Years Education*, 13(1), 43-53.
- Mağden, D., Uyaroğlu, B., Koçak, C. 2012. "Küçük çocuklarda görsel mizah anlayışı". *Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi. Çukurova Üniversitesi Alper Akınoğlu Kongre Merkezi Adana*, 12-15.
- Martin, R. A. 2007. "Introduction to the psychology of humor". *Psychology of humor: An integrative approach an integrative approach*, 1-30.
- Martin, R. A., Puhlik-Doris, P., Larsen, G., Gray, J., Weir, K. 2003. "Individual differences of uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the humor styles questionnaire", *Journal of Research in Personality*, 37 (1), 48-75.
- Matarazzo, K. L., Durik, A. M., Delaney, M. L. 2010. "The effect of humorous instructional materials on interest in a math task". *Motivation and Emotion*, 34(3), 293-305.
- McCabe, C., Sprute, K., Underdown, K. 2017. "Laughter to learning: how humor can build relationships and increase learning in the online classroom". *Journal of Instructional Research*, 6(2), 4-7.
- McGhee, P. E. 2002. "Understanding and promoting the development of children's humor: A guide for parents and teachers". Kendall/Hunt Publishing.
- McGhee, P.E 1971. "The role of operational thinking in children's comprehension and appreciation of humor." *Child Development*, 42, 733-744.
- Miles, B. M., Huberman, A. M. 1994. "Qualitative data analysis" (2nd Edition.). California: SAGE Publication, Thousand Oaks.
- Miller, J. L., Wilson, K., Miller, J., Enomoto, K. 2017. "Humorous materials to enhance active learning". *Higher Education Research & Development*, 36(4), 791-806.
- Morreall, J. 1983. "Taking laughter seriously". Suny Press.
- Morreall, J. 1997. "Humor works". Massachusetts: Human Resource Development Press.
- Morrison, M. K. 2008. "Using humor to maximize learning: The links between positive emotions and education". Rowman and Littlefield Education, UK.
- Nesin, A. 1973. "Cumhuriyet döneminde Türk mizahı:" düzyazı.". Akbaba Yayınları.
- Nezlek, J. B., Derks, P. 2001. "Use of humor as a coping mechanism, psychological adjustment and social interaction", *Humor: International Journal of Humor*, 14(4), 395-413.
- Omede, J., Daku, N. J. 2013. "Teachers' perception of humor and laughter as pedagogical tools for promoting learning in Kogi State College of Education, Ankpa, Nigeria". *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies*, 4(5).

- Oppliger, P. A. 2003. "Humor and learning". In J. Bryant, D. Roskos-Ewoldsen, & J. Cantor (Eds.), LEA's communication series. Communication and emotion: Essays in honor of Dolf Zillmann (p. 255–273). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Oruç, Ş. 2006. "Sosyal bilgiler öğretiminde mizah". Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Oruç, Ş. 2010. "Sosyal bilgiler öğretiminde mizah kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi". Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (3), 56-73.
- Öğüt Eker, G. 2009. "İnsan kültür mizah: Eğlence endüstrisinde tüketim nesnesi olarak mizah". Ankara: Grafiker Yayınları.
https://www.academia.edu/28121000/Insan_K%C3%BClt%C3%BCr_Mizah_Human-Culture-Humor_.pdf Son erişim tarihi: 01.12.2020
- Öngören, F. 1983. "Türk mizahı ve hicvi". İş Bankası Yayınları, Ankara.
<https://docplayer.biz.tr/61477542-Cumhuriyet-in-vof-yilinda-turk-mizahi-ve-hicvi-byi-ferit-ongoren.html> Son erişim tarihi: 01.12.2020
- Özünü, Ü. 1999. "Gülmecenin dilleri". Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Pessoa, L. 2008. "On the relationship between emotion and cognition", Nature Reviews Neuroscience, 9, 148–158.
- Pham, H. N. H. 2014. "The use of humour in EFL teaching: A case study of Vietnamese University Teachers' and Students' perceptions and practices". Yayımlanmamış doktora tezi. Canberra Üniversitesi, Avusturya.
- Richey, R. C., Klein, J. D. 2005. "Developmental research methods: Creating knowledge from instructional design and development practice". Journal of Computing in Higher Education, 16 (2), 23–38.
- Richey, R. C., Klein, J. D. 2007. "Design and development research: Methods, strategies and issues" Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Richey, R. C., Klein, J. D. 2008. "Research on design and development". In J. M. Spector, M. D. Merrill, J. van Merriënboer, & M. P. Driscoll (Eds.), Handbook of research for educational communications and technology (3rd ed., pp. 748–757). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Richey, R. C., Klein, J. D. 2014. "Design and development research". In Handbook of research on educational communications and technology (pp. 141-150). Springer, New York, NY.
- Richey, R.C., Klein, J.D., Nelson, W. A. 2003. "Development research: Studies of instructional design and development." D.H. Jonassen (Ed.), Handbook of research

- for educational communications and technology (2. Baskı) içinde (s.1099–1130). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Romero, E.J., Cruthirds, K.W. 2006. "The use of humor in the workplace", *Academy of Management Perspectives*, May, 58-69.
- Saracaloğlu, A. S., Gündoğdu, K., Çelik, B., Altın, M. 2013. "Eğitim ve öğretimde 'mizah'". *Uluslararası Eğitimde Değişim ve Yeni Yönelimler Sempozyumu*.
- Savaş, S. 2009. "İlköğretim 7. sınıf Türkçe derslerinde mizah kullanımının öğrenci tutum ve başarısına etkisi". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Savaş, S. 2014. "İlköğretim 7. sınıf Türkçe derslerinde mizah kullanımının derse yönelik öğrenci tutumuna etkisi". *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 73-88.
- Sayar, B. 2012. "Üniversite öğrencilerinin mizah tarzları ile umutsuzluk ve boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Senior, R. 2001. "The role of humour in the development and maintenance of class cohesion", *Prospect*, 16(2), 45–54.
- Shannon, D. M. 1999. "What children find humorous in the books they read and how they express their responses". *Humor-International Journal of Humor Research*, 12(2), 119-150.
- Shatz, M., Coil, S. 2008. "Regional campus teaching ain't a joke but humor can make it effective", *Association for University Regional Campuses of Ohio*, 14, 105–117.
- Smith, V. D., Wortley, A. 2017. "Everyone's a comedian." No really, they are: Using humor in the online and traditional classroom", *Journal of Instructional Research*, 6, 18-23.
- Sroufe, L. A., Wunsch, J. P. 1972. "The development of laughter in the first year of life", *Child Development*, 43(4), 1326-1344.
- Stokenberga, I. 2008. "Humorous Personality: Relationship to Stress and Well-being", *Baltic Journal of Psychology* 9(1/2),70-84.
- Summak, M. S., Özgan, H. 2007. "İlköğretim okul müdürlerinin yönetim süreçlerinin kullanma etkinlikleri ile bazı duygusal, sosyal ve ruhsal yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kilis ili örneği)", *Türk Eğitim Bilimleri dergisi*, 5(2), 261-288.
- Şakiroğlu, Y. 2017. "Mizah temelli etkinliklerin 7. sınıf öğrencilerinin anlatma becerilerine etkisi". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Tay, B. T., Low, S. C., Ko, K. H., Park, T. 2016. "Types of humor that robots can play". *Computers in Human Behavior*, 60(1), 19-28.
- TDK. 2020. "Genel Türkçe Sözlük". <https://sozluk.gov.tr/> Son erişim tarihi: 01.12.2020

- Topal, Z. 2013. "İlkokul ve ortaokul öğrencilerinde mizah tutumunun gelişimi (4-8. sınıf öğrencileri özelinde)". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Topçuoğlu, H. 2007. "Eğitimde mizahın önemi". Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 84, 38-43.
- Türkiye Radyo Televizyon (TRT). 2020. "TRT EBA TV". <https://www.trtizle.com/uzaktan-egitim>. Son erişim tarihi: 3 Mayıs 2020.
- Uğur, İ. 2007. "Televizyon reklamlarında mizahın kullanımı". Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- UNICEF. 2020. "How teachers can talk to children about coronavirus disease (COVID-19)". <https://www.unicef.org/coronavirus/how-teachers-can-talk-children-about-coronavirus-disease-covid-19>. Son erişim tarihi: 3 Mayıs 2020.
- Usta, Ç. 2005. "Mizah dilinin gizemi", Ankara: Akçağ Yayınları
- Ünveren, D. 2020. "Türkçe öğretiminde mizah: Ders kitapları örneği". Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, (67), 715-735.
- Van den Akker, J. 1999. "Principles and methods of development research". J. van den Akker, N. Nieveen, R.M. Branch, K.L. Gustafson ve T. Plomp (Eds.), Design methodology and developmental research in education and training içinde (s.1-14). The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Vandergriff, I., Fuchs, C. 2012. "How to laugh online-humor support in synchronous computer-mediated communication (SCMC)". International Journal of Humor Research, 25(4), 437-458.
- Vural, A. 2004. "Mizah ve gülmenin insan yaşamındaki yeri önemi". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Wang, C. Y., Ke, S. Y., Chuang, H. C., Tseng, H. Y., Chen, G. D. 2010. "E-Learning System Design With Humor And Empathy Interaction By Virtual Human To Improve Students' Learning", Proceedings of the 18th International Conference on Computers in Education, pp. 615-622.
- Wanzer, M. B., Frymier, A. B., Irwin, J. 2010. "An explanation of the relationship between instructor humor and student learning: Instructional humor processing theory", Communication Education, 59(1), 1-18.
- Yardımcı, İ. 2010. "Mizah kavramı ve sanattaki yeri.", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 1-41.
- Yerlikaya, E. E. 2003. "Mizah tarzları ölçeği'nin uyarlama çalışması". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yücebas, H. 2004. "Hiciv ve Mizah Edebiyatı Antolojisi", Leyla ile Mecnun Yayıncılık, İstanbul.

Zillman, D. 1983. "Disparagement humor". In P. E. McGhee & J. H. Goldstein (Eds.), Handbook of humor research: Vol. 1, Basic issues (s. 85-107). New York: Springer

EĞİTİMDE MİZAH

Pandemi Sürecinde Uygulanan İlkokul Uzaktan Eğitim Programı İçeriklerinin
Mizahi Açıdan İncelenmesi ve Zenginleştirilmesi

KULLANIM REHBERİ

İÇİNDEKİLER

Mizah ve Eğitim	3
Mizah Unsurlarını Kullanım Yönergesi	5
Mizahın Eğitimde Kullanılması	6
Eğitim ve Öğretim Sürecinde Kullanılabilecek Mizah Unsurları	6
Sözlü Mizah Unsurları: Tanım ve Örnekler	7
Yazılı veya Sözlü Mizah Unsurları: Tanım ve Örnekler	9
Görsel Mizah Unsurları: Tanım ve Örnekler	10
Düşünsel Mizah Unsurları: Tanım ve Örnekler	12
Fiziksel Mizah Unsurları: Tanım ve Örnekler	13
Mizah Unsurlarının Özellikleri	14
Kaynakça	15
Mizahla Zenginleştirilmiş Örnek Ders Senaryoları	17

Mizah ve Eğitim

TDK (2005) tarafından “eğlendirme, güldürme ve bir kimsenin davranışına incitmeden takılma amacını güden ince alay” olarak tanımlanan mizah (s.806), “olayların gülünç, alışılmadık, çelişkili yönlerini yansıtarak insanı söz konusu olaylar üzerinde düşündürme, eğlendirme ya da güldürme sanatı” olarak da nitelendirilmektedir (Yardımcı, 2010). Mizah, gülünç olanın takdir edilmesini ve ifade edilmesini sağlayan; hayret ve sürpriz duygularını uyandıran; zihinsel olarak farklı bir mental duruma işaret eden tüm söylem ve eylemlerdir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere mizah doğrudan zihinsel süreçlerle ilişkili olup mental aktivitenin esnekliğini, yaratıcılığını, öğrenme ve eğlenme kapasitesinin niteliğini ifade etmektedir. Mizah komik, gülünç ve absürt olmayla ilgilidir. Mizah çocukların iyi oluşlarına ve etkili öğrenmelerine destek veren, öğrenme ortamının rahat ve esnek olmasına katkı getiren etkili bir araçtır.

İyi oluşa destek;

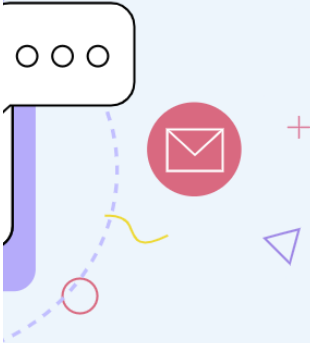
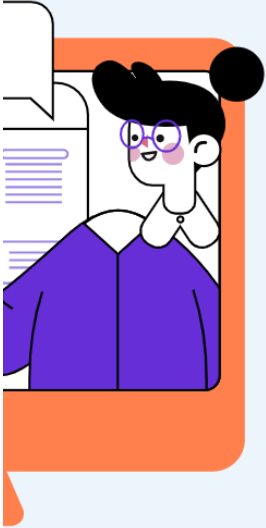
Mizah gerginliği azaltmanın, duyguları düzenlemenin, stresle baş etmenin ve sosyal iletişimin bir yolu olarak kullanılır (Martin, 2007). Mizah, bireylerin farklı bakış açıları geliştirmelerini sağlayarak öfke, korku, kaygı ve stres gibi duyguların üstesinden gelmesine yardımcı olur (Yardımcı, 2010). Mizahın amaçlı kullanımı bireyin strese nasıl tepki vereceğini seçerek daha iyimser hissetmesine yardımcı olur (Morrison, 2008).

Etkili öğrenme;

Mizahla birlikte oluşan olumlu duygu öğrenme deneyimiyle ilişkilendirilebilir. Böylece öğrenciler eğitime karşı olumlu bir tutum geliştirebilir ve onların öğrenme motivasyonunu artırır, bu da daha yüksek akademik başarıya neden olur (Martin, 2007). Mizahın yenilik ve duygusal olarak uyandırıcı özelliği, kolayca sıkılan ve dikkatsiz öğrencilerin dikkatlerini derse vermelerini sağlar. Stresli ve utangaç öğrencilerin rahatlamasına yardımcı olur (Martin, 2007; Morrison, 2008). Bununla birlikte mizah uzun süreli bilginin depolanmasına ve saklanmasına yardımcı olur. Daha önce öğrenilen bilgilerle ilişkilendirilen mizahi bellek ipuçları, öğrencilerin bir test veya sınavla ilgili soruları cevapladıkları daha sonraki bir tarihte bu bilgilerin uzun süreli bellekten alınmasını kolaylaştırabilir (Martin, 2007).

Zihinsel esneklik ve yaratıcılık;

Mizahın bireylere kazandırdığı en önemli becerilerden biri zihinsel esnekliktir. Zihinsel esneklik bireylere, olaylara yönelik farklı açılardan bakabilme, belirsizliklere tahammül edebilme, hatalardan öğrenebilme, daha kolay risk alabilme ve problem çözerken yeni yolları deneyebilmeye imkânı sağlar (Savaş, 2009; Ünveren, 2020). Mizah yaratıcılığı da desteklemektedir. Mizahın sağladığı farklı fikirleri ifade etme özgürlüğü hayal gücünü harekete geçirir. Mizah beynin daha önce bağlantı gerçekleşmemiş alanlarını birbirine bağlayarak, mevcut kavramları içeren yeni ilişkiler kurar. Böylece mizah, bireyin farklı düşünme potansiyelini ve karmaşık problem çözme yeteneğini artırır (Morrison, 2008).

Eğlenme, sosyal beceriler ve iletişim;

Mizahın en temel işlevlerinden biri bireylere zevk vermektir. Birey mizahla birlikte yaptığı işlerden zevk alır ve sosyal yaşamına daha sıkı bağlanır (Yardımcı, 2010). Mizah sosyal bir ortam içerisinde kullanıldığında, insanlar arasındaki iletişimi güçlendirir (McGhee, 2002). Özetle mizah öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştirilmesinde, sosyal ilişkilerinin güçlendirilmesi ve düzenlenmesinde, temel dil becerilerinin geliştirilmesinde, iletişim becerilerinin geliştirilmesinde, dersin daha eğlenceli hale getirilmesinde ve olumlu öğrenme ortamlarının oluşturulmasında eğitim öğretimin vazgeçilmez bir aracıdır (Ünveren, 2020).

Sınıf aidiyeti,

Her sınıfın kendine ait bir atmosferi vardır. Bu atmosfer örtük birçok iyi olma durumlarını içerir ve bu durumlar sınıf ikliminin kendisidir. Sınıfta dersler işlenirken espri-lere yer verilir, gülünür ve komiklikler yapılır. Öğretmen- den öğrencilere aktarılan, öğrenciler arasında kurulan bir iletişim dinamiği vardır ve bu dinamik grup enerjisini, sınıf aidiyetini oluşturmaktadır. Mizahın tüm bu parçaları sınıfta mutlu ve iyi olmanın anahtarlarıdır.

Mizah Unsurlarını Kullanım Yönergesi

Mizahın Eğitimde Kullanılması

Mizahın eğitimde kullanılmasında pedagojik ve eğitsel uygunluk gibi iki temel nokta aranmalıdır. Çocuğun yaşı, ilgileri, ihtiyaçları, beklentileri, gelişim özellikleriyle mizahın dikkat çekiciliği ve motive ediciliği pedagojik uygunluk olarak görülebilir; dersin içeriği, bağlamı, kalıcılığı gibi yönleri de eğitsel uygunluk olarak kabul edilebilir.

Eğitim ve Öğretim Sürecinde Kullanılabilecek Mizah Unsurları

Eğitim ve öğretim sürecinde kullanılabilecek mizah unsurlarına ilişkin tanımlar ve örneklere aşağıda yer verilmiştir. Örnekler, mizah unsurunu tanıtmak amacıyla kullanılmıştır. Ders videoları değerlendirirken ve ders senaryoları oluşturulurken bu yönerge-den yararlanılmış ve ortak değerlendirme zemini oluşturulmuştur.

Tebessüm, gülme ve hatta kahkaha gibi tepkiler meydana getiren mizah unsurları şu şekildedir:

Sözlü Mizah Unsurları: Şaka, espri, şive, ağız, ses tonundaki değişiklikler, konuşma tarzı, kişileştirme (konuşturma), yansıma, monolog, ünlem, yanlış telaffuz, isimlendirme (ad uydurma), ikileme (pekiştirme), benzetme

Yazılı ve/veya Sözlü Mizah Unsurları: Fıkra, hikâye, anı, şiir, deyim, atasözü, tekerleme, mecaz, kinaye, tezat, karşıtlık, skeç, bilip de bilmezlikten gelme (tecahül-i ârif)

Görsel Mizah Unsurları: Karikatür, kıyafet, kostüm, çizim, animasyon, nesne, bilmece, bulmaca, poster, çizgi film karakteri

Fiziksel Mizah Unsurları: Jest, mimik, bedensel hareket, taklit

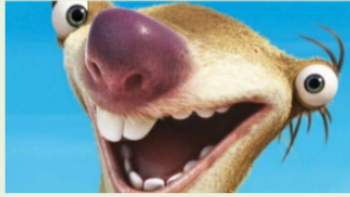

Düşünsel Mizah Unsurları: İkilem, absürt, abartma, sıra dışı, yanlış anlama, gerçek dışılık, hayali durum

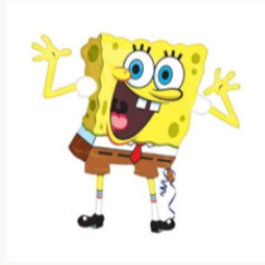
Sözlü Mizah Unsurları	Tanım ve Örnekler
Şaka	Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz, latife (Güncel Türkçe Sözlük, 2020). Örnek: Kuru soğana elma şekeri süsü vermek
Espri	İnce söz, nükte (Güncel Türkçe Sözlük, 2020). Örnek: - En ihtiyaç duyulan arı? - başARI.
Benzetme/Teşbih	Bir şeyin niteliğini anlatmak için o niteliği eksiksiz taşıyan bir şeyi örnek olarak gösterme işi, benzetme, teşbih (Güncel Türkçe Sözlük, 2020). Örnek: Cennet gibi güzel vatanımız
Bilip de Bilmezlikten Gelme (Tecahül-i Ârif)	Bilinen bir gerçeği, bir nükteye, (espri, ince anlamlı şaka söz) dayanarak bilmiyormuş gibi söyleme sanatıdır (Dilçin, 2009). Örnek: Şakaklarım kar mı yağdı ne var / Benim Allah'ım bu çizgili yüz?
Şive (Aksan)	Söyleyiş özelliği (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Türkçeyi Amerikan aksanıyla konuşmak Çocuklar okulda dilimizi latin alfabesi ile yazıyor. (Türkiye Türkçesi) Uşaqqlar mektebde dilimizi latin elifbası ile yazır. (Azeri Türkçesi)
Ağız	Aynı dil içinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılıklar gösterebilen, belli yerleşim bölgelerine veya sınıflara özgü olan konuşma dili (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: (Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağızları Örneği) Mişmiş: Kayısı, zerdali. Tağa: Pencere. Tike: Parça (kuşbaşı et).
Ses Tonundaki Değişiklikler	Konuşmacının ses tonunda ani değişiklikler yapması Örnek: Ses tonunu inceltme, kalınlaştırma, yükseltme, kısma, çocuk sesine dönüştürme
Konuşma Tarzı	Konuşmacının anlatım tarzı Örnek: Yavaş yavaş konuşma, hızlı konuşma, kelimeleri uzatarak konuşma, kelimeleri vurgulayarak konuşma, kelimeleri/harfleri yutarak konuşma
Kişileştirme Konuşurma	Cansız varlıkları veya hayvanları insanmış gibi gösterme, canlandırma, teşhis (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Kedim dün çok mutluydu... Sordum kedime nedenini Dedi: -Yuvama bahar geldi.
İsimlendirme Ad Uydurma	Metin karakterlerine özgün isimler verme, ad uydurma (Aydoğmuş, 2017) Örnek: "Çıtırıcık bana iki arkadaş geliyor diye sevindi." (Aydoğmuş, 2017)

Sözlü Mizah Unsurları	Tanım ve Örnekler
Yansıma	Doğa seslerine benzer seslerle yapılan kelime, taklidî kelime, onomatope: Gü-rültü, şırıltı, bingıldak, güm güm, vızıldamak vb. (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: "Şarıl şarıl yağın yağmur altında koşmak, oynamak, ısınmak, biriken sulara ayaklarını şap şap vurmak istiyordu." (Aydoğmuş, 2017)
Monolog	Bir oyunda, kişilerden birinin kendi kendine yaptığı konuşma (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Bir kişinin dinleyicilere anlattığı, genellikle güldüren olay (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: "Bu sabah erken erken Haylazca koşa koşa Merdivenden inerken Ayağım gitti boşa Pat diye düştüm yere Ağladım avaz avaz Başım kolum sarıldı Annem babam darıldı Şu halime bir bakın Koşmayın siz de sakın." (Aydoğmuş, 2017)
Ünlem	Türlü duyguları anlatan veya bir doğa sesini yansıtan kelime, nida. Örnek: Ah! oh! şak, çat, ooooo, yaaaa vb.
Yanlış Telaffuz	Kelimeleri, sembolleri, harfleri doğru söylememe Örnek: Çocuklar, bitkiler gündüzleri OKŞİJEN ... -ŞEMŞİYEYİ getir anneciğim.
İkileme/Pekiştirme	İkileme: Anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Pekiştirme: Kök kelimenin belirttiği özelliği çeşitli yollarla yoğunlaştırma (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: "Annemin ayak sesi, şingirt dıgirt kapı açıldı." "Annem beni dört top iple bağlasa öyle tortop olmazdım." (Aydoğmuş, 2017)

Yazılı/Sözlü Mizah Unsurları	Tanım ve Örnekler
Fıkra	Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikayecik. (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Nasrettin Hoca fıkraları, Karadeniz fıkraları...
Hikâye	Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü, öykü. (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Muzaffer İzgü, Ökkeş Serisi
Masal	Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağza, kuşaktan kulağa sürüp gelen, olağanüstü kişilerin başından geçen olağan dışı olayları anlatan öykü türü. (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Ayla Kutlu, Al Takkeli Dev ile Mor Takkeli Dev
Anı	Geçmişte yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü, hatıra (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Halikarnas Balıkcısı, Mavi Sürgün
Şiir	Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebî anlatım biçimi, manzume, nazım, koşuk (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek:
Deyim/Atasözü	Atasözü: Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikteki söz. (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Deyim: Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği. (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Armut piş ağzıma düş Aklını peynir ekmekle yemek
Skeç	Güldürü niteliğinde kısa oyun (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Güldüy Güldüy Show
Tezat/Karşıtlık	Çelişki. Anlatımda birbirine karşıt iki sözü yan yana kullanma (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: "Gül dedem, pamuk dedem, Yüreciği kuş dedem, Dişi dökülmüş ama Benimle yaşıt dedem."(Aydoğmuş, 2017)

Yazılı/Sözlü Mizah Unsurları	Tanım ve Örnekler
Tekerleme Uyaklı Sözcük	Birbiriyle uyumlu hazır söz kalıbı (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Çoğunlukla, mısraların genellikle başında bulunan "Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde." gibi uyaklı giriş veya ara sözler (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: "Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler." (Aydoğmuş, 2017)
Mecaz/Kinaye	Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma, metafor (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Eh, bu hızla gidersek, okula belki yarın sabah varırız.

Görsel Mizah Unsurları	Tanım ve Örnekler
Karikatür/Çıkartma Caps/Emoji/GIF	İnsan ve toplumla ilgili her tür olayı konu alarak abartılı bir biçimde veren, düşündürücü ve güldürücü resim (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek:
Çizim	Çizilerek oluşturulmuş biçim. (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Matematik dersinde öğretmen tahtaya daire çizer ve daireye kocaman kepçe kulaklar yapar.
Animasyon (Canlandırma)	Birkaç resmin arka arkaya hızlı bir şekilde gösterilmesiyle elde edilen hareketli görüntüdür (Vikipedi, 2020) Örnek: Buz Devri
Objeler/Nesneler	Mizahi özellikler içeren objeler/nesneler Örnek:

Görsel Mizah Unsurları	Tanım ve Örnekler	
<p>Bilmece</p>	<p>Bir şeyin adını anmadan niteliklerini üstü kapalı söyleyerek o şeyin ne olduğunu bulmayı dinleyene veya okuyana bırakan oyun, muamma (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Bir tekerlek bir tekerleğe hayat nasıl gidiyor diye sormuş? Tekerlek ne demiş? -Yuvarlanıp gidiyoruz işte</p>	
<p>Bulmaca</p>	<p>Çeşitli biçimlerde düzenlenen, düşündürerek ve aratarak buldurmayı amaç edinen oyun (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: Yedi farkı bulunuz.</p>	<p>Örnek:</p>
<p>Poster</p>	<p>Duvara asılan büyük boy resim (Güncel Türkçe Sözlük, 2020)</p>	<p>Örnek:</p>
<p>Çizgi Film Karakteri</p>	<p>Bir konuyla ilgili olarak hazırlanmış çizgi filmlerdeki karakterler Örnek:</p>	
	<p>Örnek:</p> 	

Düşünsel Mizah Unsurları	Tanım ve Örnekler
<p>Absürtlük (Saçma)</p>	<p>Saçma (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Absürt komedi gündelik mantığı ihlâl edecek müdahaleleri konu alarak mantıksız olduğu aşikâr durum ve davranışlar yaratan mizah türüdür. Yaratılan gerçeküstü durumlar genellikle birbiriyle alakasız iki kavramın bir araya getirilmesini, bariz mantık hatalarını veya saçmalıkların vurgulanmasını içerir (Vikipedi, 2020)</p> <p>Örnek: Leyla ile Mecnun</p>
<p>Abartma</p>	<p>Bir şeyi, bir olayı olduğundan büyük veya çok gösterme, mübalağa (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: "Gözleri ateş parçası. Ben diyeyim üç başlı, siz deyin yedi başlı. Ağızında bir dili varmış ki dışarı çıkardığında en az yirmi metre uzarmış." (Aydoğmuş, 2017)</p>
<p>Sıra Dışı</p>	<p>Örnek:</p> <p>Olağan olmayan, olağanın dışında kalan, üstün nitelikli, olağanüstü</p>
<p>Gerçek Dışı Hayali Durum</p>	<p>Gerçeğin dışında olan, gerçek olmayan, gerçeğe aykırı (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: "Bayanlar ve baylar! Diye başladı dedem. İşte huzurlarınızda 'Görüntülü Kokulu Tıngır Mingır Muhteşem Masal Anlatır'. Battaniyeyi çekti ve makinenin düğmesine bastı. Masal makinesi pır pır ederek çalıştı." (Aydoğmuş, 2017)</p>
<p>Yanlış Anlama</p>	<p>Bir durum hakkındaki düşünülenlerin o durumun aslından farklı olması (Aydoğmuş, 2017) Örnek: "Biraz sonra sokaktan daa dii daa dii diye sesler gelmeye başladı. Anneannem: - Aaa! Hiç de gecenin bu saatinde gelin geldiğini duymamıştım. - Ne gelini anneanne maçı kazandık diye seviniyorlar." (Aydoğmuş, 2017)</p>
<p>İkilem</p>	<p>Kesin olarak kabul veya tercih edilemeyen iki olasılıklı bir çelişki (Vikipedi, 2020) Örnek: Annem bana iki seçenek verdi: bulaşıkları yıkamak veya banyo temizlemek. İkisi de çok eğlenceli değildi. Ne ikilem ama!</p>

Fiziksel Mizah Unsurları	Tanım ve Örnekler
<p>Jest/Mimik</p>	<p>Mimik: Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareket (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Jest: Baş, el, kol, ayak ve bedenin duruşu ile verilen mesajlar</p> <p>Örnek:</p>
<p>Bedensel Hareket (Davranış)</p>	<p>Bedensel-fiziksel tepkiler (Güncel Türkçe Sözlük, 2020, Vikipedi, 2020) Örnek:</p>
<p>Kıyafet</p>	<p>Giysi (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Mizahi özellik içeren kıyafet</p> <p>Örnek:</p>
<p>Kostüm</p>	<p>Günlük hayatta giyilmeyip sadece özel gün, gösteri ve bayramlarda giyilen kıyafet.</p> <p>Örnek:</p>
<p>Taklit</p>	<p>Birinin davranışlarını, konuşmasını tekrarlayarak eğlenme (Güncel Türkçe Sözlük, 2020) Örnek: "Anneanesi Mehmet üzülmesin diye at kılığına girer ve at gibi kişner" (Aydoğmuş, 2017)</p>

MİZAH UNSURLARININ ÖZELLİKLERİ

Bilişsel gelişime uygun olması	Çocuğun bilişsel gelişim döneminde hangi aşamada olduğunun dikkate alınması. Örneğin, 7 yaş grubu somut işlemler dönemindeyken, 9 yaş grubu soyut işlemler dönemindeyken.
Kuşağa (X, Y, Z gibi) uygun olması	Çocukların yaşadığı dönemdeki kelimelerin, kavramların, sembollerin, film karakterlerinin, sloganların, emojielerin kullanılması. Örneğin, seni seçtim Pikaçu Y kuşağı için anlamlı iken X ve Z kuşağı için anlamlı değildir.
Ders konusuna uygun olması	Mizahın işlenen konuyla bağlantılı olması.
Konuyu pekiştirici olması	Kullanılan mizahın konuyu pekiştirmesi.
Motive edici olması	Çocuğu derse katılmaya, dinlemeye, ders için istekli olmaya yönlendirici olması.
Dikkat çekici olması	Öğrencinin konuya odaklanmasını ve meraklanmasını sağlaması.
Yaratıcı (özgün/orijinal) olması	Kullanılan mizahın özgün ve farklı olması.
Eleştirel/esnek düşünmeyi sağlaması	Mizahın çocuğun akıl yürütme, analiz ve değerlendirme gibi zihinsel işlemler yapmasına olanak tanınması.
Problem çözmeye yönlendirmesi	Mizahın problemi görme, tanıma, açıklama, çözüm yolu üretme ve çözüm yollarını değerlendirme gibi problem çözme süreçlerini içermesi.
Çoklu anlam geliştirmesi	Mizahın düşünme, güldürme ve eğitime gibi birden çok işleve sahip olması.
Çocuğu mizah yapmaya yönlendirmesi	Mizahın çocuğun katılımını sağlayarak çocuğun da mizah yapmasını desteklemesi.
Derse katılımı sağlaması	Çocuğun derste aktif olmasını (zihinsel, duyuşsal ve bedensel) sağlaması.
Kültürel unsur içermesi	Çocuğun bulunduğu yöresel ve bölgesel özelliklere, sosyo ekonomik koşullara uygun olması.
Güldürücü olması	Mizahın çocuğu özellikle güldürmesi (tebessüm ve kahkaha da buna dahildir).
Olumsuz mesaj içermemesi	Dini, etnik, ırk, ahlaki unsurları ve çocuğun kişiliğini zedeleyici mesajlar içermemesi
Zamanlamasının uygun olması	Mizahın çocuğun dikkatini çekecek, çocuğu motive edecek, konuya odaklanılmasını sağlayacak şekilde kullanılması.
Estetik ve beğeni içermesi/uyandırması	Mizahın çocuk için hoş ve güzel duygular uyandırması.
Çatışma/karşıtlık içermesi	Çocukta gülmenin yanında merak, endişe ve korku gibi birden fazla duyguya yer vermesi.
Beklenmedik olması Sürpriz içermesi (şaşırtıcı/garipseme)	Mizahın sonucunda ne olacağına çocuk tarafından bilinmemesi. Çocuğun motivasyonunun, dikkatinin dağıldığı ya da konuya tam olarak odaklandığı anda öğrenmenin pekişmesi için mizah unsurunun ortaya çıkması.

KAYNAKLAR

Aydoğmuş, M. (2017). *İlkokul Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarının mizahi öğeler bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dilçin, C. (2009). *Örneklemlerle Türk şiir bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
<https://tr.wikipedia.org>

Martin, R. A. (2007). Introduction to the Psychology of Humor. *Psychology of humor: An integrative approach an integrative approach*, 1-30.

McGhee, P. E. (2002). *Understanding and promoting the development of children's humor: A guide for parents and teachers*. Kendall/Hunt Publishing.

Morrison, M. K. (2008). *Using humor to maximize learning: The links between positive emotions and education*. Rowman and Littlefield Education, UK.

Savaş, S. (2009). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe derslerinde mizah kullanımının öğrenci tutum ve başarısına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak

TDK. (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türk Dil Kurumu (TDK). 2020. *Güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.

Unveren, D. (2020). Türkçe Öğretiminde Mizah: Ders Kitapları Örneği. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (67), 715-735.

Yardımcı, İ. (2010). Mizah kavramı ve sanattaki yeri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 1-4

Mizahla Zenginleştirilmiş Örnek Ders Senaryoları

SINIF: İLKOKUL 1. SINIF

DERS: HAYAT BİLGİSİ

ÜNİTE: EVİMİZDE HAYAT

KONU: KAYNAKLARI DOĞRU KULLANMA

KAZANIM: Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.

AÇIKLAMA: Kazanımın süresi 1 ders saatidir.

MİZAH UNSURLARI: Ünlem, Çizim, Kişiselleştirme, Ses Tonundaki Değişiklikler, Absürtlük, Animasyon

Öğretmen korkmuş gibi yapar. ÜNLEM:)

(Öğretmen elinde büyük bir su şişesinden su içerken ekranda belirir. Çekimin başladığını fark etmemiştir. Fark ettikten sonra şaşırır ve aşağıdaki konuşmayı yapar.)

- **Ayl!** Geldiğinizi fark etmedim. Ben her gün bol bol su içiyorum. Su sağlığımız için çok faydalı. Sizler de su içmeyi seviyor musunuz? İyi ki yeterince suyumuz var. Bu arada kendimi tanıtmayı unuttum. Ben Kübra Öğretmen...
- Bu dersimizde kaynakları verimli kullanmamızın neden önemli olduğunu ve bu kaynaklarımızı verimli kullanmak için neler yapabileceğimizi konuşacağız.
- Evde kullandığımız kaynaklar neler çocuklar? Hani çeşitli ihtiyaçlarımızı karşıladığımız kaynaklar... Örneğin bir kaynağımız var, elimiz yıkıyoruz, banyo yapıyoruz, çamaşırlarımızı yıkıyoruz. Evet su bizim en temel kaynaklarımızdan biri. Diğer bir kaynağımız ne olabilir. Evimizi ne sayesinde aydınlatıyoruz. Televizyon, çamaşır makinesi, buzdolabı gibi evimizdeki birçok alet bu kaynağımız sayesinde çalışıyor. Eeveet, elektrik de önemli bir kaynağımızdır. Bir de temizlik ihtiyacımızı karşıladığımız temizlik malzemeleri var.
- Peki çocuklar bu kaynaklar sınırsız mıdır? İsteddiğimiz kadar kullanabilir miyiz? Bir düşünelim...
- Dünyamızda bir sürü insan yaşıyor ve tüm bu insanların ihtiyaçlarını bir şekilde karşılaması gerekiyor değil mi? Eğer insanlar bu kaynakları ihtiyaçlarından fazla tüketirse, yani israf ederse ne olur.
- Diyelim ki Ayşe ellerini yıkadıktan sonra çeşmeyi açık unuttu.
- Aynı zamanda Ali amcanın evinde su borusu patlamış ve Ali amca tamir ettirmemiş. Aaa bakın dünyamızın bir kısmı kurumaya başladı bile.
- Selçuk da suyu gereksiz kullanmış.
- Dilek de suyu gereksiz kullanmış.
- Belki sadece bir kişinin gereksiz kullandığı su bize az gibi görünebilir. Ama birçok insan suyu gereksiz kullanırsa.... Düşünün dünyamızı nasıl etkiler? Dünyamızdaki su bitebilir. Dünyada bazı bölgelerde yaşayan insanlar, hayvanlar en önemli ihtiyacı

olan suyu bulamayabilir. Ne kadar kötü olur değil mi? Dünya'daki tüm canlıların ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ve yaşaması için kaynaklarımızı nasıl kullanacağımız bilmemiz gerekiyor değil mi? Böylece kaynaklarımızdan verimli bir şekilde yararlanabiliriz.

- Kaynakları verimli kullanabilmek için sizler neler yapıyorsunuz? Biraz düşünün bakalım. Şimdi dersimizde sizinle birlikte bir etkinlik yapacağız.
- Defterinizde boş bir sayfa açın ve sayfaya ekranda görüldüğü gibi 6 tane kutucuk çizin. Her bir kutucuğa altıya kadar bir numara verin. Aynı bu görseldeki gibi yapın. Şimdi önümüzde kalemimiz ve defterimiz hazır beklesin. Derste sizlerden her kutucuğa kaynaklarımızı verimli kullanmak için neler yapabileceğimizin resmini yapacağız. Bunun için dersimizi çok dikkatli bir şekilde dinleyin.
- Burada bir apartman resmi var. Acaba bu apartmanda kaynaklarımız nasıl kullanılıyor? Daireleri tek tek ziyaret edeceğiz. (Cikcikcik... Sesi gelir) Ben Kübra öğretmen, gelebilir miyiz?
- Hımmm, burada hangi kaynağımız verimli kullanılmıyor? Eminim sizler hemen fark ettiniz. Bir sürü ampul var. Elektrik israf ediliyor. Şimdi defterinizde çizdiğiniz birinci kutucuğa elektriği daha verimli kullanabilmesi için amcamızın ne yapması gerektiğini çizin. Bekliyorum. Ekranda yorgun ifadeli ampuller görünür. ÇİZİM :)
- Çizdiniz mi? Aferin size.. Evet bu küçücük odada bu kadar ampüle gerek var mı? Ampüllere de bakın ne kadar yorulmuşlar. “Çok yoruldu. Sana bir faydam olmuyorsa ışığı kapatır mısın lütfen?” der gibi bakıyorlar. Elektriği verimli kullanabilmemiz için fazladan yanan ampülleri kapatmamız gerekiyor. Hadi kapatalım. Öğretmen ses tonunu değiştirerek ampuller konuşuyor gibi söyler. KİŞİSELLEŞTİRME :)
- Tamam böyle daha iyi. Bu büyüklükteki bir odada sadece bir ampulün yanması yeterli değil mi?
- (Dindon.... Sesi gelir.) Ben Kübra Öğretmen gelebilir miyiz?
- Annemiz bulaşıkları, bulaşık makinesine yerleştiriyor. Hahaha, bulaşık makinesinin dili mi var? Tabaklar çok lezzetli olmalı. Peki görselde israf edilen bir şey görüyor musunuz? (Su sesi gelir.) Aaa, su israf ediliyor! Şimdi defterinizde çizdiğiniz ikinci kutucuğa suyu daha verimli kullanabilmek için annemizin ne yapması gerektiğini çizin. Bekliyorum Ekranda dili olan bir bulaşık makinesi görünür. ÇİZİM :)
- Çizdiniz mi? Tabakları suya tuttuğumuzda suyu israf etmiş oluruz bulaşık makinesi zaten onları yıkıyor. Defterlerinize annemizin çesmeyi kapatması gerektiğini çizdiniz değil mi? Aferin size. Hadi biz de çesmeyi kapatalım mı? (Musluk kapatma sesi gelir. Daha sonra damlama sesi gelir.) Offf sanırım tam kapanmadı hala damlıyor. Çesmeyi biraz daha sıkalım. Damlayan çeşmeler de suyun israf olmasına neden oluyor değil mi? (Musluk kapatma sesi gelir)
- Böyle daha iyi oldu. Öğretmen ses tonunu değiştirerek söyler. SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER :)
- (CikCik sesi gelir) Ben Kübra Öğretmen girebilir miyiz?
- Aaa, sessiz olalım, uyuyor! Bu resimde hangi kaynağımız verimli kullanılmıyor? Zeynep abla uyuyor ama televizyon neden açık? İnsan uyurken televizyon izleyemez ki. Üstelik televizyon da elektrik harcıyor. Burada elektrik israf ediliyor değil mi? Evet evet yine aynı etkinliğimizi yapacağız. Defterinizde çizdiğiniz üçüncü kutucuğa

Öğretmen korkmuş gibi yapar.
ÜNLEM :)

elektrik kaynağımızı verimli kullanmak için ne yapılması gerektiğini çizin. Bekliyorum.

- Çizdiniz mi? Aferin sana. Sizler izlemediğimiz zamanlar televizyonu kapatıyorsunuz değil mi? Hadi Zeynep ablamızın da televizyonunu kapatalım.
- Zeynep ablamız şimdi mışıl mışıl uyuyabilir.
- (Duut sesi gelir.) Ayy! Bu nasıl zil..
- Çok sıcak bir odaya geldik. Ebru teyzemiz çok terlemiş görünüyor. Elindeki yelpaze ile serinlemeye çalışıyor. Ama acaba bu oda neden bu kadar sıcak? Bu resimde hangi kaynağımız israf ediliyor? Eveet şuraya bakın... Burada kaç tane ısıtıcı var? 1, 2, 3, 4, off tabi ki sıcak olur. Oysa üşüyorsanız bir tane ısıtıcı yeterli. Bu ısıtıcılar neyle çalışıyor? Elektrikle değil mi? Yani burada elektrik boşa harcanıyor. Şimdide defterinizde çizdiğiniz dördüncü kutucuğa bu kaynağımızı verimli kullanmak için ne yapılması gerektiğini çizin. Bekliyorum.
- Ne çizdiniz? Himm, kapalı bir ısıtıcı çizdin. Evet fazla ısıtıcıları kapatmalıyız. Hadi ısıtıcıları kapatalım.
- Böyle çok daha iyi oldu.
- (Dindindon.. Sesi gelir.) Biz geldiiiiikkk (Öğretmen ses efektini duyduktan sonra sesini zil sesine uydurarak söyler.)
- Ali dişlerini fırçalıyor. Bu resimde hangi kaynağımız israf ediliyor? (Su sesi, sesi gelir) Off yine boşuna su akıyor değil mi? Şimdi de defterinizde çizdiğiniz beşinci kutucuğa suyu kaynağımızı verimli kullanmak için ne yapılması gerektiğini çizin. Bekliyorum.
- Çizdiniz mi? Arkadaşlar bizim dişlerimizi kaç dakika fırçalamamız gerekiyor? En az 2 dakika değil mi? İki dakika boyunca suyu açık bırakırsak bir sürü su israf etmiş oluruz. Yazık değil mi. Hadi çeşmeyi kapatalım (Musluk kapatma sesi ardından damlama su sesi gelir.) Su hala damlıyor mu? Hadi biraz daha çeşmeyi sıkalım (musluk kapama sesi gelir) Ali suyu kullanacağı zaman tekrar açabilir.
- Artık Ali rahat rahat dişlerini fırçalayabilir.
- (Dırdırdarı sesi gelir) Kimse var mı? Ben Kübra Öğretmen gelebilir miyiz? (Kapı gıcirtısı sesi gelir) Sanırım bu kapının yağlanması gerekiyor
- Mert'in yanına geldik. Ellerini yıkayacak sanırım. Ellerimizi yıkamak çok önemli değil mi? Bizim hastalıklardan korunmamızı sağlar. Ellerimizi sık sık yıkmalıyız. Mert burada yanlış bir şey yapıyor galiba...Bu resimde hangi kaynağımız verimli kullanılmıyor? Resmi yeterince incelediniz mi? İsraf edilen bir avuç dolusu sıvı sabun mu? Doğru söylüyorsunuz Mert'in elini yıkaması için o kadar çok sabuna ihtiyacı yok ki. Az alsa da köpürmesi için yeterli olur. Yoksa sıvı sabun israf olur. Şimdi de defterinize çizdiğiniz altıncı kutucuğa Mert'in sıvı sabunu israf etmemesi için sıvı sabunu ne kadar kullanması gerektiğini çizin. Bekliyorum.
- Çizdiniz mi? Kullandığımız temizlik ürünlerini de israf etmemeliyiz değil mi? Haydi birlikte Mert'e sıvı sabunu ne kadar kullanması gerektiğini birlikte gösterelim.
- İşteee bu kadar yeterliiii...
- Artık apartmanımızda yaşayan herkes kaynakları verimli kullanmayı öğrendi. Bence apartmanımız bir rozeti hak etti.

Normalden farklı bir kapı zili çalar. ABSÜRTLÜK :)

Öğretmen ses tonunu değiştirerek söyler.
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

Kapı gıcirtısı sesi gelir. ANİMASYON :)

Kapı gıcirtısı sesi gelir) Sanırım bu kapının yağlanması gerekiyor

- Kaynakları verimli kullanmamız için çok yardımcı oldunuz. Sizlere de kocaman bir alkış....

Sonuç:

- Bu dersimizde neler öğrendik bir tekrar edelim mi?
- Gereksiz yanan lambaları kapatmalıyız.
- Boşa akan suları kapatmalıyız.
- Kullanmadığımız elektronik aletleri kapatmalıyız.
- Temizlik malzemelerini ihtiyacımız olduğu kadar kullanmalıyız.
- Evet çocuklar.... O zaman ne diyoruz.? Kaynaklarımızı ihtiyacımız kadar kullanalım. Geleceğimizi kurtaralım... Artık kaynakları verimli kullanmak için neler yapmamız gerektiğini daha iyi biliyoruz. Görüşmek üzere... Kendinize iyi bakın.

TÜRKÇE DERSİ SENARYOSU

SINIF: İLKOKUL 1. SINIF

DERS: TÜRKÇE

ÜNİTE: Dinleme Metni

KONU: Masal

KAZANIM:

- T.1.1.8. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.
- T.1.3.11. Kelimelerin zıt anlamlılarını tahmin eder.

MİZAH UNSURLARI: Konuşma Tarzı, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler, Animasyon, Espri, Görsel Öge, Müzik, Kukla

Öğretmen derse elindeki kuklayla giriş yapar. Öncelikle kendini tanıtır. Sonra da elindeki kuklaya verdiği bir isimle kuklayı öğrencilere tanıtır. KUKLA:)

-Merhaba çocuklar ben Seda Öğretmen. Bu da (kuklayı göstererek) Tokaç der. (Burada tokaç kıpı kıpır bir şekilde söze girmeye çalışır. Öğretmen, dur bekle tokaç, sana da sıra gelecek, der.) Bu dersimizde Tok-aç bize eşlik edecek. Tokaç bize kendini tanıtır mısın?

- Merhaba çocuklar hepimiz hoş geldiniz, ben de hoş buldum. Benim adım Tokaç. Sabah akşam bulamaç. Zeytin peynir ne gezer? Biri doktor biri ilaç. ← ESPRİ :)

Öğretmen:

Öğretmen ses tonunu değiştirerek.
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)
KONUŞMA TARZI :)

- Çocuklar bugün Türkçe dersinde okuduğunu anlama çalışmasını bir masalla yapacağız. Şimdi sizlere bir masal anlatacağım, Masalımızda kimler var, masalımız nasıl sonuçlanacak? Hep birlikte dinleyelim, der. (Tokaç öğretmene ben de buradayım der gibi bakar.) Sonra kuklaya dönerek onu konuşturur.
 - Anlatacağız.

Öğretmen:

- Çocuklar, bu masalı çok çok dikkatli dinlemenizi istiyorum. Çünkü masalımızın içinde zıt anlamlı kelimeler var. Zıt anlamlı kelimeleri daha önce öğrenmiştiniz. Tok_aç sen de bize zıt anlamlı kelimelerle ilgili bir örnek verir misin?
- Tabiiiii öğretmenim mesela benim adım çok güzel bir örnek Tok-aç. Ayrıca daha birçok zıt anlamlı kelime biliyorum. ← ESPRİ :)
- Evet, sevgili çocuklar şimdi **hepiniz kulaklarınızı ellerinizle tutun ve açın**. Şimdi daha iyi duyuyorsunuz değil mi? Masalın sonunda okuduğunu anlama soruları var. O soruları birlikte cevaplandırmaya çalışacağız. Ardından da masalımızın içinde geçen zıt anlamlı kelimelerle ilgili güzel bir şarkımız var onu da hep birlikte seslendireceğiz.

El kuklası Tokaç masalın giriş formeli (tekerleme) ile masala giriş yapar. Öğretmen masalı anlatmaya **başlar**.

Öğretmen masalı anlatırken beden dilini, ses tonunu etkili kullanır. Masalda geçen çeşitli hayvanları seslendirirken ses tonunu inceltip kalınlaştırır.
BEDENSEL HAREKET:.) SES TONUNDA DEĞİŞİKLİKLER:)

"Az sürdüm, uz sürdüm, dere tepe iz sürdüm. Altı ay bir güz sürdüm. Geri döndüm baktım ki arkadan ekin gövermiş, geçmiş. Bir orak aldım. Yanaştım ekine. Biraz biçtikten sonra belim ağrıdı. Dinleniverdim yorgunluk alametiyle. Sonra rastladım bir Çilli Tavuk'a."

Bu tavuğun beş de yavrusu varmış. Çilli Tavuk yavrularıyla bütün gün yem aramak için çalışır dururmuş. Kış günlerinde hava şartları zor olurmuş. Bu yüzden Çilli Tavuk ve yavruları yem bulmakta zorlanıyorlarmış. Gel zaman git zaman, uzun ve soğuk bir kışın ardından nihayet ilkbahar gelmiş.

SES TONUNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER :)
BEDEN DİLİ :)

Bizim Çilli Tavuk gece yatağında düşünmeye başlamış –her zaman önemli kararları yatağında düşünürmüş- "Şu tarlaya az buğday eksem de kışın yavrularımı kolayca beslesem, demiş. Ama tek başıma bunu yapamam. Ne yapsam acaba? Yavrularım da bana yardım eder. Yok yok olmaz onlar daha çok küçük yapamazlar. Belki tohumları taşımamda yardım ederler. Ama ekme işini yetiştirebilir miyiz? Ben her gün erkenden kalkıp çalışabilirim. Ama sanırım yetiştiremem, diye düşünüp duruyormuş. Gözüne uyku girmemiş. Yok şöyle yapayım...Yok böyle yapayım, diye yatağında dönüp durmuş. Azıcık eksem yeter mi acaba? Şu anda beş yavrum var baharda da yeni yavrular olacak yok yok bu azıcık buğday bize yetişmez." Kümeste uyumayan yavrunun birisi başını kaldırıp;

- Neden komşularımızdan yardım istemiyoruz anne? demiş.

Çilli tavuk;

- Evet, benim de aklıma geldi küçük civciv ama yazın herkesin çok işi olur. Hem bu arada sen neden hala uyumadın? Aslında olabilir ben de onların işlerine yardım edersem hepimizin işi çözülür. Hımmm, sevdim bu fikri. İyi fikir!

Çilli tavuk sabah ilk iş olarak komşularla konuşmaya karar vermiş. İlk önce kazın yanına gelmiş:

-Kaz kardeş, ben ekin ekeceğim ama yardımına ihtiyacım var. Sen bana yardım eder misin? Bu zor işi daha kolay yaparız, demiş.

Kaz:

-İşim çok ama gelmeye çalışırım arkadaşım, demiş.

Çilli Tavuk buna çok sevinmiş, ancak iki kişi bu işin üstesinden gelemeyeceği için bir de tavşana gitmeyi düşünmüş. Kırlarda zıp zıp zıplayan tavşana yetişmesi kolay olmamış. Nefes nefese kalmış ama sonunda ona yetişmiş ve şöyle seslenmiş:

-Tavşan kardeş, tavşan kardeş! Benim yardıma ihtiyacım var. Gel, biraz yardım et. Buğday ekeceğim, demiş.

-Aaa, tabii çilli arkadaşım sana yardım ederim ama benim de havuç toplama zamanım geldi. Ne yapsak acaba? Diye sormuş tavşan.

Çilli tavuk;

- Hep beraber buğdayları ekip havuçları da toplayabiliriz? Nasıl Fikir?

- Hımmmm çok güzel bir fikir. Sevdim bunu...demiş tavşan. Uzun kulaklarını ve kısa kuyruğunu hoplata hoplata çilli tavuğun peşine takılmış.

Tavşanla çilli tavuk yola düşmüşler. Komşuları ördekten yardım istemeye gitmişler. Tabi tavşan her zamanki gibi **ön**de tavuk **ark**ada koşturuyormuş.

-Ördek kardeş, senden yardım istiyoruz. Bugün benim buğdayları ekmemiz lazım.

Tavşan hemen söze girmiş;

-Çilli tavuğun buğdaylarını ekersek sonra da benim havuçları toplayacağız.

Ördek;

-Ama benim de kış için bir sürü yiyecek toplamam lazım.

Çilli Tavuk;

- Tamam, sonra da hep beraber seninkini toplarız. Nasıl Fikir?

- Hıııııı, sevdim bu fikri, demiş ördek.

Çilli tavuk ve arkadaşları **gece**lerini **gündüz**lerine katmış, başlamışlar eşelemeye. Eşelemiş, eşelemiş, buğday ekmişler.

Günler günleri kovalamış... Buğday çıkmış, yeşillenmiş, başak dolmuş. Hasat zamanı gelmiş. Buğdayları biçmek için yine dostları çilli tavuğa yardım etmiş.

Birlikte buğdayları biçmişler. Azar azar alıp taşıyabildikleri kadarını değirmene taşımışlar. Sonra değirmenden aldıkları unla hamur yapıp, pişirmiş, ekmekleri sıra sıra dizmiş ve güzel bir sofraya hazırlamışlar.

Tavşan;

-Şimdi sıra kimde? demiş.

Çilli Tavuk:

- Yarın da senin havuçları toplarız. Nasıl Fikir?

Tavşan;

-Hıııııııı, sevdim bu fikri...demiş. Sonra tavşanın ördeğin ve kazın kışlık yiyecekleri de toplanıp bitmiş.

Çilli tavuk ve arkadaşları oturmuş yağın karı seyredirken hep bir ağızdan;

*Tarlada izi olanın
Harmanda yüzü olur,
Çorbada tuzu olanın
Yemekte sözü olur, demişler.*

Burada elma görseli yukarıdan aşağıya doğru öğretmenin başına düşecek. O sırada tokaç öğretmene dönerek "Hani bana hani bana" der. Öğretmen de "Tamam o zaman tokaç biz de seninle bu elmayı paylaşırız." der.
BEDENSEL HAREKET:

Gökten üç elma düşmüş çocuklar. Biri masalı anlatanın, biri dinleyenlerin bir de bizim çilli tavuk ve dostlarının **başına...**

Çocuklar, masalımızı dinledik. Şimdi gözlerimizi kapatıp dinlediğimiz masalı başından sonuna kadar hatırlamaya çalışalım. Çilli Tavuk'un bir derdi vardı. Bir yardıma ihtiyacı vardı değil mi? Sanra arkadaşlarından yardım istedi. Yardımına karşılık bulabildi mi? En sonunda ne oldu? Hep birlikte bunu öğrendik. Şimdi sorularımızı cevaplandırma zamanı. **(Kuklaya dönerek)** Öyle değil mi Tokaç?

SORU 1: Dinlediğimiz masala bir başlık verecek olsaydınız ne olurdu?

CEVAP:

SORU 2: Masalda hangi kahramanlar vardı? (Tokaç: Yavruları da vardı yavruları da vardı.)

CEVAP:

SORU 3: Çilli Tavuk, komşularından ne için yardım istiyor?

CEVAP:

SORU 4: Çilli Tavuk'un nasıl bir sorunu vardı?

CEVAP:

SORU 5: Peki Çilli Tavuk'a yardım etmeseydi ne olurdu?

CEVAP:

SORU 6: Çocuklar, daha önce sizden de yardım isteyen birileri oldu mu? Tokaç sen söyle bakalım daha önce senden yardım isteyen oldu mu?

"CEVAP: (Seda Öğretmenim oooo hem de çooookk yardım isteyen oldu.

Soru 7: Çocuklar, daha önce sizin yardıma ihtiyacınız olduğu bir durum oldu mu?

ESPRİ:)

(Öğretmen bu soruları sorup cevaplandırırken el kuklası Tokaç çocukların düşünme sürelerinde araya girerek çocuklara ipucu veriyormuş gibi yapar. Öğretmenle tatlı bir şekilde atışır.)

Çocuklar, dersin başında sizlere zıt anlamlı kelimelerle ilgili bir şarkımızın olduğunu söylemiştim. Tokaç da bizlere masalımızın içinde geçen zıt anlamlı kelimelerle ilgili bir şarkı yaptı. Şimdi hazırsanız şarkımızı dinleyebiliriz.

Tarlada izi olanın
Harmanda yüzü olur,
Çorbada tuzu olanın
Yemekte sözü olur

Çilli tavuk çok çalıştı

Buğdayı ekmek yaptı

Komşuları yardım etti

Ekmek herkese yetti

Biri **dolu** bir **boş** tabakları alsana

Biri **uzun** biri **kısa** başaklara baksana

Biri **sıcak** biri **soğuk** çorbaları tatsana

Biri **kolay** biri **zor** şu işleri **yapsana**

Bu şarkı için masal kahramanlarından oluşan animasyonlu bir klip ekranda yansıtılır. ANİMASYON:) MÜZİK:)

Öğretmen:

- Evet, çocuklar şarkımızda ve masalımızda geçen zıt anlamlı kelimelerle ilgili gelin sizlerle ufak bir çalışma yapalım. Ben sizlere bir kelime vereceğim. Siz de bu kelimenin zıt anlamlısını söyleyeceksiniz. Hazırsanız kelimelerimiz gelsin.

• Sıcak	→	Soğuk
• Az	→	Çok
• Var	→	Yok
• Dolu	→	Boş
• Kolay	→	Zor

GÖRSEL ÖGE:)

Öğretmen:

-Evet, çocuklar, bugün sizinle çok güzel zaman geçirdik. Bu masalı siz de sevdiğinize anlatırsanız çok sevinirim. (Tokaç burada öğretmenin kulağına bir şeyler söyler). Çocuklar Tokaç'ın da size söyleyecekleri varmış. Evet, Tokaç'ım şimdi söz sende.

Tokaç:

-Çocuklar, sizinle tanıştığım için çok mutlu oldum. Benim için bugün dinlediğiniz masalın resmini yapar mısınız? Sonra da belki bana yaptığınız resmi gönderirsiniz. Başka bir masalda görüşmek üzere. Hoşça kalın.

HAYAT BİLGİSİ DERSİ SENARYOSU

SINIF: İLKOKUL 2. SINIF

DERS: HAYAT BİLGİSİ

ÜNİTE: SAĞLIKLI HAYAT

KONU: ÖĞÜN LİSTESİ HAZIRLAMA

KAZANIM: Dengeli beslenmeye uygun öğün listesi hazırlar.

MİZAH UNSURLARI: Konuşma Tarzı, Jest ve Mimik, Animasyon, Ünlem, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler.

Öğretmen daha önce hazırlamış olduğu PowerPoint sunumunu açar.

_ Merhaba çocuklar! Ben Seda Öğretmeniniz.

_ Hepiniz kahvaltınızı yaptınız değil mi? Ben yaptım. Yumurta, peynir, zeytin, ekme yedim. Peki, sizler neler yediniz?

_ Domates, salatalık, reçel yediniz, **harika!**

Çocuklar söylemiş gibi yapılır.
Kelimeleri vurgulayarak konuşur.
KONUŞMA TARZI:)

_ Sabah yediğimiz bu kahvaltı öğünü çok önemli, çocuklar. Bugün sizlerle öğün listesi hazırlama konusunu öğreneceğiz.

_ Şimdi size iki fotoğraf göstereceğim ve birlikte inceleyeceğiz. İlk görseldeki çocuk ne yapıyor?

_ Evet, yemek yiyor. Peki, neler yiyor? **Pizza, hamburger, gazlı içecek, tatlı yiyor.**

Şaşkın bir ifade ile bakar. JEST/MİMİK :)

_ Diğer görseldeki çocuk da yemek yiyor, değil mi? O neler yiyor, bakalım.

_ Süt, elma, armut, et gibi besinler yiyor. **Bu iki çocuğun beslenmesini karşılaştıralım. Sizce hangisi sağlıklı besleniyor? Evet, bildiniz, aferin size.**

_ Sağlıklı olmak için dengeli ve düzenli beslenmeliyiz. Dengeli ve düzenli beslenme ne demektir? Biraz düşünelim (Birkaç saniye bekler). Önce dengeli beslenmeyi açıklayalım.

_ Dengeli beslenme için;

**Vücutun büyümesi*

***Vücutun yenilenmesi, güçlü olması*

*** *Gerekli olan enerji ve besin öğelerinin yeterli miktarlarda alınmasıdır.*

(Slayttan parmağı ile gösterir ve gülümser.)
Ses tonunu yükseltir ve gülümser.
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_ Yediğimiz gıdalar sebze ve meyve de olsa yeterli miktarda yemeliyiz. Peki, düzenli beslenme ne demek? (Birkaç saniye bekler).

_Öğünlere göre beslenmektir. Bunun için öğün atlamadan sabah, öğle ve akşam öğünlerine dikkat ederek yemeliyiz.

_Üç ana ve iki ara öğün yemeliyiiiiz.

Sesini aniden yükseltir.
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_ Şimdi kısa bir animasyon izleyeceğiz, izlerken de hem eğleneceğiz hem de düşüneceğiz.

_ Slaytta verilen soruları videoyu izlerken düşünelim.

* Hayvanlar şişman olduklarında hareketlerinde nasıl değişiklikler olmuş?

**Neden şişmanlamış olabilirler?

**Peki, insanlar da dengeli ve düzenli beslenmezse neler yaşayabilir?

Sorular sorulurken ses tonunda yükseltme, kısma yapar.
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

Hayvanlar şişman olsaydı başlıklı bir animasyon izletilir.
ANİMASYON:)

-Öğretmen, videonun izlenmesinden sonra yukarıdaki soruların cevapları hakkında konuşur ve düzenli ve dengeli beslenmenin öneminden bahseder.

_Vücudun yaşaması, gelişmesi ve gereken etkinlikleri yapabilmesi için tüm besin öğelerinin gereken yerde, gereken zamanda ve yeterli ölçüde almalıyız ki dengeli beslenmiş olalım, değil mi?

Kelimeleri vurgulayarak konuşur.
KONUSMA TARZI:)

*Vücuda gerekli tüm öğeler (süt, yumurta, sebze, meyve gibi) gerektiği kadar alınmaz ise dengesiz beslenmiş oluruz.

*Besinler, büyümemizi ve güçlenmemizi sağlar, vücudumuza enerji verir.

Meraklı, heyecanlı bir ses tonu ve yüz ifadesi ile. JEST/MİMİK:)
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_Tüm besin gruplarından yeterli besini almalıyız. Bunlar nelermiş gelin bakalım.

*Baklagiller, et türleri, yumurta hem gelişmemizi hem de hastalıklardan korunmamızı sağlar.

*Süt ve süt ürünleri kemiklerimizin, dişlerimizin gelişimi için gereklidir.

*Sebzeler, meyveler bizi hastalıklardan korur.

*Tahıllardan yapılan ekmek, makarna, pilav gibi besinler bize enerji verir.

Görsellerle birlikte verilir.
Mmmm! Çok lezzetliymiş gibi yapar. ÜNLEM:)

*Kuru yemişler ise hem bize enerji verir hem de zihinsel gelişimimize katkıda bulunur. Dengeli beslenme, vücudumuz için yararlı olan besinlerin hepsinden yeterince yemektir.

_Beslenme, yalnızca iştah duyduğunuz yiyecekleri yemeniz veya açlık hissini gidermeniz değildir, çocuklar. Açlık hissini bir parça simit veya şekerli bir içecek de yatıştırabilirsiniz fakat bu şekilde beslenmiş olmazsınız ancak vücudunuzun besin ihtiyacını geçiştirmiş olursunuz.

Yüz ifadesi ve kısık bir sesle ile yanlış olduğunu belirtir.
JEST/MİMİK: SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_Gün içinde uygun öğünlerde bu besin türlerinden tüketmemiz gerekir. Böylece sağlıklı bir şekilde büyüyüp gelişiriz. Bizim üç ana iki ara öğünümüz vardı. Bu öğünlerde neler yeriz? Hadi birlikte düşünelim.

_Çocuklar dersimizin bu kısmında bir misafirimiz var.

_Öğretmen, Şirin'i çağırır. Öğün listesi hazırlanmasında yardımcı olacağı söylenir.

Seslendirme yapılarak konuşan bir karakter yaratılır ve eklenir.
ANİMASYON:)

_Önce sabah kahvaltısında hangi besinleri tükettiğimizi listeleyelim. Şirin, sen sabah kahvaltısında ne yersin?

-Şirin: Domates, salatalık, zeytin, ekme, yumurta, peynir, badem.

_Süt de içer misin?

Şirin: Evetttt, çok severim.

Kelimeleri vurgulayarak konuşur.
KONUŞMA TARZI:)

_ **Harika.** Şirin tüm besinlerden sabah kahvaltısında alarak dengeli besleniyor. Şimdi defterinize de kahvaltı öğününde neler yediğimizi yazalım.

Karnını gösterir. BEDENSEL HAREKET:)
Mide guruldama sesi. ANİMASYON:)

Şirin: Öğle yemeğinden önce sen de hafif acıkıyor musun Seda öğretmenim?

_ Evet, acıkıyorum (**Karnını göstererek**). İlk ara öğünümü yiyorum. Bazen küçük bir elma, biraz karışık kuruyemiş gibi besinler yiyorum. Defterinize ara öğünde neler yediğimizi de yazalım.

Şirin: Ben de senin gibi yiyorum ama bazen canım başka şeyler **istiyor?**

Çekinerek ve kısık sesle sorar.
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_ Ne **gibi?** ← JEST VE MİMİKLERİ :)
ile merak ederek sorar.

Şirin: Tatlı yiyecekler mesela.

_Şirin'ciğim bazı besinleri sürekli tüketirsek bizim için zararlı olabilir. Ama arada az miktarda tüketilebilirsin. Ama arada ve az, **unutma!**

Ses tonunu ve vurguyu değiştirerek söyler.
ÜNLEM:)
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_Şimdi öğle yemeğine geldi sıra. Öğle yemeğinde neler yeriz?

Şirin: Biraz düşünelim mi hep birlikte arkadaşlar? (Birkaç saniye beklenir)

_ Neler yiyebileceğimizi düşünüp defterimize yazalım. (Birkaç saniye bekler) Yazdık mı? Neler yazdınız bakalım?

Şirin: Aaaa çorba mı, arkadaşlar ben de **çorba içerim.**

Çocuklar söylemiş gibi yaparak sesini yükseltir ve şaşırır.
ÜNLEM:)
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_En sevdiğin çorba nedir?

Şirin: Mercimek çorbasını çok severim. Siz de sever misiniz? **Evet dediğinizi duyar gibiyim. :))**

_ Başka neler yazdınız, çocuklar?

Şirin: **Mmmm! Sebzeli tavuk ve bulgur pilavı.**

Muzip bir ses tonu ile.
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_ Evet, öğle yemeğinde yiyebileceğimiz yemekler, çok güzel gidiyor.

Şirin: Öğretmenim, benim canım tatlı istediğinde meyve yerine bazen sütlaç yiyorum.

_Bazen yiyebilirsin, Şirin'ciğim. Çocuklar hep birlikte öğle yemeği listemizi oluşturduk. Siz de defterinize yazdınız. Besin türleri olarak dengeli bir öğün listesi oldu.

Şirin: Öğretmenim ikinci ara öğünde de ilk ara öğünde olduğu gibi besinler yiyebilir miyim?

(Lezzetli şeyler söylüyormuş gibi yaparak)
ÜNLEM:)
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

_ Evet, ama yeterli miktarda yiyelim olur mu?

Şirin: Tamam, öğretmenim.

_ Akşam yemeğinde de öğle yemeğindeki gibi besinler yiyebilir miyiz sence Şirin?

Şirin: Evet, yiyebiliriz. Mesela, domates çorbası, etli kuru fasulye, pirinç pilavı ve cacık olsa keşke, **hepsini yerim.**

Kelimeleri vurgulayarak konuşur.
KONUŞMA TARZI:)

_ Akşam yemeğin de çok lezzetli... Ben de çok severim. Hem de vücudumuz için doğru besin türleri de var. Siz de akşam öğününde neler yiyebileceğiniz yazın, çocuklar.

_ Çocuklar, dengeli beslenirseniz sağlıklı, güçlü ve hareketli olabilirsiniz. Düşünsenize izlediğimiz videodaki gibi şişman olursak hem istediğimiz gibi hareket edemeyiz hem de sık hastalanırız. Tam tersi de olabilir çok zayıf olursak da çabuk yoruluruz ve yine sık hastalanırız, değil mi? Bu durum başarınızı da etkiler, unutmayın. Şirin'ciğim sen ne düşünüyorsun?

Şirin: Evet, arkadaşlar unutmayın; sağlıklı olmak, hastalanmamak ve başarılı olmak için dengeli ve düzenli beslenmeli, öğünleri atlamamalıyız.

_ Özet: Bugün derste neler öğrendik, çocuklar?

Slayt 10 açılır ve yönerge okunur. Her ifade öğretmen tarafından okunur, birkaç saniye beklenir. İfade doğru ise alkış efekti eklenir, yanlış ise kaba bir ses efekti eklenir.
ANİMASYON:)

_ Evet, öğün listesi hazırlamayı öğrendik.

_ **Şimdi son etkinliğimize bakalım.**

1. Sağlıklı olmak için dengeli ve düzenli beslenmeliyiz. (Doğru)
2. Günde 4 ana öğün yemek yersek düzenli beslenmiş oluruz. (Yanlış)

Öğretmen, doğru bilgiyi hatırlatır.

3. Süt ve süt ürünleri kemiklerimizin, dişlerimizin gelişimi için gereklidir. (Doğru)
4. Dengeli beslenme, vücudumuz için yararlı olan besinlerin hepsinden fazla fazla yemektir. (Yanlış)

Öğretmen, doğru bilgiyi hatırlatır.

5. Sabah kahvaltı yapmak sağlıklı olmak için önemli bir öğündür. (Doğru)

_ Çocuklar şimdi kitabınızı açın ve sayfa 100'deki etkinliği dikkatlice inceleyin. Hafta boyunca ana öğünlerde tüketebileceğiniz listeler oluşturup tabloya yazın. Bugünlük dersimiz bu kadar, bir sonraki derste görüşmek üzere, hoşça kalın.

Şirin: Hoşça kalın, arkadaşlar!

MATEMATİK DERSİ SENARYOSU

SINIF: İLKOKUL 2. SINIF

DERS: MATEMATİK

ÜNİTE: Sayılar ve İşlemler

KONU: Doğal sayılarla bölme işlemi

KAZANIM: M.2.1.5.1. Bölme işleminde gruplama ve paylaşırma anlamlarını kullanır.

- Gerçek nesnelerin kullanımına yer verilir.
- 20 içinde doğal sayılarla kalansız işlem yapılır.
- Bölme işleminin sembolik gösterimine geçmeden önce, bölme işlemini ardışık çıkarma olarak modeller

MİZAH UNSURLARI: Beklenmeyen Durum (Sürpriz), Konuşma Tarzı, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler, Obje (Robot Karakter), Espri, Fıkra Gibi Olay, Anı, Absürtlük, Kinaye

OBJE :) SÜRPRİZ:)

Robot BÜGÜ B ile temsil edilmiştir. Öğretmenin adı Sedanur'dur ve Sedanur Öğretmen konuşurken S temsili kullanılmıştır.

B: Merhaba sevgili öğrenciler. Öğretmeniniz nerede acaba! Bugün değişiklik yapıp dersimizi birlikte işleyelim mi ne dersiniz?

BEDENSEL HAREKET:)

S: Merhabaaaa... Sevgili Bügü, ben yokken neler bahsettin arkadaşlarıma. Merhaba çocuklar ben Seda Öğretmen. Bugün sizlerle matematik dersi işleyeceğiz. Ben buraya gelirken çok heyecanlıydım ve aşırı da mutluyum, sizinle birlikte olduğum için. Umarım sizde benim kadar mutlu ve heyecanlısınızdır. Bu da arkadaşım Bügü, bugün bize derste yardımcı olacak. Bügücüğüm bize biraz kendini tanıtır mısın?

B: Merhaba herkese ben Bügü, her şeyi bilen. Bugün görevim Seda Öğretmenimize yardım etmek.

Görsel 1 (Görsel gösterilirken Seda Öğretmen konuşmaya devam eder.)

S: Eeeeet, çocuklar buraya gelirken bir tane kitap okudum, kapağı çok dikkatimi çekti ve sizlere de göstermek istedim. Görsele baktığımız zaman bir tane ayı, bir tane gelincik, bir masa ve masanın üzerinde üç mantar görüyoruz. Kitabı okurken şöyle bir cümle gördüm diyor ki: “-Al bakalım gelincik bir mantar sana bir mantar bana bir mantar daha bana, çünkü ben büyüğüm ya çok yiyeceğim.” diyor. Eee gelincik de üzülüyor buna haliyle. Sizce ayı burada doğru bir paylaşım yapmış olabilir mi? İki tane kendisine aldı bir tane gelinciğe verdi, ben olsam üzülürdüm buna değil mi? Çünkü, adil bir paylaşım olmadı.

SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:)

S: Çocuklar bir de iki kardeş olduğunuzu düşünün. Bir arabanız var ve bu arabayı paylaşmak istiyorsunuz. Ama nasıl paylaşacağımızı bilmiyoruz. Nasıl paylaşabiliriz bu arabayı? Hımmmm...Mesela arabayı satıp parasını paylaşabiliriz. **Hııı, başka başka başka...**Bir de ne yapmışlar biliyor musunuz çocuklar? **Arabayı ortadan ikiye bölmüşler.** Ve **bu gerçekten olmuş Türkiye’de.** Şimdi bunu birlikte izleyelim ve arkasından değerlendirelim sizinle birlikte.

Video 1(Fıkra)

FIKRA GİBİ OLAY:)

ÜNLEM:)

ANI:)

Olayın hikayesi de tıpkı bu araç gibi ilginç bir o kadar da komik, **“Babam 71 yılında bunu Almanya’dan getirdi ama epey bir süre kullandık bunu benden büyük olan Haydar Abim, o biraz inat ve despot bir adamdı, ne derse o olacak ben de inatla dedim ki kardeşim bu araba ben senden küçüğüm, babam beni senden daha çok sever, bana vermiştir bunu. Yok, verirdi vermezdi. Son olarak dedik ne sana kalacak ne bana, bunu yarısından böleceğiz, yarısı senin yarısı benim.**

S: Çocuklar izlediğimiz videodan yola çıkarak, pekiii, araba değil bir evimiz olsaydı, bu evi nasıl paylaşırdık? Yine ortadan ikiye mi bölerdik? Paylaşmak güzel şey çocuklar ama nasıl paylaşacağız?

İKİLEM:)

S: **Mesela bir kendime bir Bögü’ye iki de size versem, nasıl olur? Ya da bir kendime bir size ve bir Bögü’ye versem. Aa aklıma bir de şey geldi, iki size iki kendime ve iki de Bögü’ye versem. Sence hangisi daha adaletli bir dağıtım olur, Bögücüğüm.**

B: **Üç bana verip bir sen alsan olmaz mı?**

ABSÜRTLÜK:)

S: Ama öyle eşit olmaz ki Bögü. Bir kendim alıp üç sana verirsem onun yerine, iki sana iki kendime versem, bence daha adil bir paylaşım olur.

S: Çocuklar şimdi bir tane görselimiz var. Görseli dikkatlice izleyelim, bakalım. Eeeveet sizce görselimizde kaç kişi var çocuklar. Hemen sayalım, bir iki üç dört beş, beş tane çocuk var, değil mi? Bakalım iki tane de yetişkin var. O zaman beşin üzerine sayalım altı yedi. Yedi tane kişi var. Ortada da bir tane pasta var. Peki çocuklar biz bu pastayı yedi kişiye nasıl paylaşacağız sizce? Hadi gelin bunu gösterelim.

Video 2 (Doğum günü pastası)

S: Evet çocuklar bu gördüğünüz Hazar’ın doğum günü pastası. Şimdi biz bu pastayı Hazar ve arkadaşlarına paylaşalım. Şimdi pastamızı yedi kişi olduğu için yedi eşit dilime paylaştırdım. Şimdi bunları dağıtacağım.

Bir dilimini Can’a veriyorum.

Yedi dilimden bir tane Can’a verdiğim için altı dilim kalıyor.

Sonra bir dilimimi de Selin’e veriyorum.

Altı dilimimden bir tanesini Selin’e verdiğim için beş dilimim kaldı, çocuklar devam ediyorum.

Beş dilimimden bir tanesini Emre'ye verdim. Geriye beş dilimimden bir tanesini verdiğim için dört dilimim kaldı, çocuklar devam ediyorum.

Dört dilimimden bir tanesini de Deniz'e verdim. Dört dilimden bir tanesini Deniz'e verdiğim için üç dilimim kaldı. Evet, diğer dilimimi de doğum günü çocuğu olan Hazar'a veriyorum. Bu sefer üç dilimden bir tane verdiğim için iki dilimim kaldı geriye kalan bu iki dilimden bir tanesini annemize veriyoruz, iki dilimden bir tanesini annemize verdiğimiz için, bir dilimimiz kalıyor ve son dilimimizi de babamıza veriyoruz. Tabaka baktığımız zaman hiç pasta dilimi kalmadığını gördük çocuklar.

Video 3 (Çamaşır asma)

S: Çocuklar az önce Hazar'ın pastasını dağıtmasına yardım etmiştik. Hadi gelin şimdi annem çamaşır yıkamış onları asmaya yardım edelim. Toplamda on iki mandalım var, çamaşırılarımı asarken iki mandal kullanmam gerekiyor, uçmasınlar sonra. İlk çamaşırımı aldım, iki mandalımı taktım, on iki mandalımdan iki mandalımı kullandığım için geriye on mandalım kaldı. Devam ediyorum, bir çamaşır daha asıyorum, on mandaldan iki mandal daha çıkardığım için sekiz mandal kaldı. Devam ediyorum, on mandalımdan bir çamaşır daha astım, iki mandal aldım, on mandaldan iki mandal çıkardığım için sekiz mandal kaldı. Devam ediyorum çocuklar, 8 mandalımdan bir çamaşır daha asarken iki mandal daha kullandım, geriye sekiz mandaldan iki mandal kullandığım için altı mandalım kaldı. Diğer çamaşırda iki mandal daha kullandım, altı mandalım vardı iki tane daha kullanınca, dört mandalım kaldı. Dört mandalımdan bir çamaşır daha astım, iki mandal aldım, dört mandalımdan iki mandal aldım, geriye iki mandalım kaldı. Ve son çamaşırımı da kalan iki mandalla astım, çocuklar. Gördüğünüz gibi on iki mandalla tamı tamına altı tane çamaşır astım.

S: Çocuklar benim şimdi iki tane arkadaşım var. On tane de oyuncakları var ve bunları nasıl paylaşacaklarını bilmiyorlar. Şimdi bir de onlara yardım edelim mi? Hadi gelin edelim.

Video 4 (Oyuncak)

Şimdi oyuncaklarımızı görüyorsunuz. Bunları gruplandırarak arkadaşlarımıza paylaştıracamız. Birinci arkadaşımıza paylaşıyorum bir iki üç dört ve beş oyuncak. Diğer kalanları da diğer arkadaşımıza vereceğim. Bir iki üç dört ve beş oyuncak. Gördüğünüz gibi iki arkadaşımıza gruplandırarak dağıttım.

S: Çocuklar geçen gün arkadaşlarımla birlikte dedemin bahçesine gitmiştik. Dedemin çok güzel elma ağaçları vardı, o ağaçlardan elma topladık. Ama topladığımız elmaları aramızda nasıl paylaşacağımız aramızda karar veremedik. O yüzden ben de elmaları getirdim, belki siz bana yardımcı olursunuz.

S: Şimdi biz dört arkadaşız ve toplamda on iki elmamız var, hani gelin bunları paylaşalım. Evet gördüğünüz gibi on iki elmadan üç tane kendime alıyorum, on iki elmadan üç çıktığı zaman 9 elma kalıyor. Kalan dokuz elmamdan üç tanesini diğer arkadaşımıza veriyorum. Kalan dokuz elmamdan üç tanesini diğer arkadaşımıza verdiğimde altı elmam kalıyor. Diğer arkadaşımıza da kalan altı elmamdan üç tanesini veriyorum, Altı elmamdan üç tanesini

çıkardığım zaman üç elmam kalıyor ve kalan üç elmamı da son arkadaşşıma veriyorum. Gördünüz mü şimdi bütün elmaları arkadaşşımla paylaşabildim.

B: Peki ya dört kişi değil de altı kardeş olsaydınız, kalemleri aranızda nasıl paylaşırđınız?

Video 5 (Elma)

S: Çocuklar geçen gün arkadaşşımla birlikte dedemin bahçesine gitmiştik. Dedemin çok güzel elma ağaçları vardır, o ağaçlardan elma topladık. Ama topladığımız elmaları aramızda nasıl paylaşırcağıımıza karar veremedik. O yüzden ben de elmaları getirdim belki siz bana yardımcı olursunuz. Şimdi biz dört arkadaşşı ve toplamda on iki tane elmamız var. Hadi gelin bunları paylaşırđalım. Evet on iki elmadan üç tane kendime alıyorum, on iki elmadan üç çıkardığım zaman geriye dokuz elma kalıyor. Kalan dokuz elmamdan üç tanesini diğer arkadaşşıma veriyorum, dokuz elmamdan üç tanesini diğer arkadaşşıma verdiğimden altı elmam kalıyor. Diğer arkadaşşıma da kalan altı elmadan üç tanesini veriyorum, altı elmamdan üç tanesini çıkardığıımda üç elmam kalıyor ve kalan üç elmayı da son arkadaşşıma veriyorum. Gördünüz mü şimdi bütün elmalarımı arkadaşşımla paylaşabildim.

B: Peki 4 arkadaş değil de 3 arkadaş olsaydınız her birinize düşen elma sayısı kaç olurdu?

S: Çocuklar geçen gün kardeşlerime kuru boya aldım. Kuru boyalarını resim yapmak için kullanacakları zaman nasıl paylaşacaklarını bilemediler. Ben de onlara paylaşırđmaları için yardımcı oldum. Hadi gelin, bakalım onlara nasıl yardımcı olduğumuzu görelim.

Video 6 (Kalem)

S: Evet, bir düzine kalemim vardı. Bir düzine ne kadardı çocuklar? Evet on iki tane. On iki kalemi iki kardeşime paylaşırcağıım. Nasıl paylaşırđdığını hemen gösteriyorum. Bir, iki, üç, dört, beş, altı, altı kalemi bir kardeşime, bir, iki, üç, dört, beş, altı, altı kalemi de diğer kardeşime verdim. Evet çocuklar, on iki tane kalemi iki kardeşime altı birine altı birine vererek, paylaşırđırdım.

B: Altı kardeş olsaydık her birimize kaç kalem düşerdi?

Video 7 (Baklava)

S: Çocuklar arkadaşşımla bana Gaziantep'ten baklava göndermiş, bugünde benim misafirlerim var. Şimdi ben bu baklavaları nasıl dağıtacağımı düşündüm, taşındım sonra da dedim ki bir de öğrencilerime danışayım. Hadi gelin hep birlikte bunu paylaşırđalım. On altı dilim baklavam var. Dört tane olacak şekilde gruplandırıyorum. Dört tanesini koydum on altı baklavamdan dört tane çıkınca on iki baklavam kaldı. Sonra on iki baklavamdan dört tane daha aldım, on iki baklavamdan dört tane daha alınca sekiz baklavam kaldı. Daha sonra sekiz dilim baklavamdan dört dilim daha aldım, sekiz dilim baklavamdan dört tane alınca dört tane kaldı. Daha sonra çocuklar kalan dört baklavamı da bir misafirime ikram ettim ve böylece bütün baklava dilimlerini eşit şekilde paylaşırđmış oldum. Bu sayede tam tamına dört misafirime baklava dilimi ikram edebildim. Çocuklar hadi gelin bir de Bugü'ye soralım bakalım bugün neler öğrenmiş. Bugücüğüm bugün derste neler öğrendin?

KİNAYE:)

B: Seda Öğretmenim sen gelmeseydin de öğrenci arkadaşlarımla birlikte biz dersi işleyebilirdik. Ama, sayende eşit paylaşmayı ve gruplandırmaı öğrendim, teşekkür ederim.

S: Rica ederim Bögücügüm. Evet çocuklar, hadi gelin şimdi birlikte neler öğrendiğimizi kısaca hatırlayalım. Birer birer paylaşmayı öğrendik. İkişer ikişer paylaşmayı öğrendik. Üçer üçer paylaşmayı öğrendik. Dörder dörder paylaşmayı öğrendik. Beşer beşer paylaşmayı öğrendik. Ve altışar altışar paylaşmayı öğrendik. Evet çocuklar şimdi size son olarak kısa bir ödev vermek istiyorum. Önce görselimize bakalım.

Görsel 2 (Özlu söz)

S: "Eğer tadını bilerseniz ekmeği paylaşmak ekmekten daha lezzetlidir." Çocuklar bu sözle ilgili neler anladığımızı ufak bir kâğıda resim çizerek gönderirseniz çok sevinirim. Biz bugün sizinle birlikte ders işlediğimizden dolayı çok mutluyuz. Siz de umarım benim kadar mutlu olmuşsunuzdur. Bir sonraki matematik dersinde görüşmek üzere biz Bögü'yle yine buradayız. Hoşça kalın.

Video bitiminde Bögü: Sizlerle birlikte olmak çok güzeldi, Seda Öğretmen olmadığında da görüşmek üzere, hoşça kalın.

KİNAYE:)

MATEMATİK DERSİ SENARYOSU

SINIF: İLKOKUL 3. SINIF

DERS: MATEMATİK DERSİ

ÖĞRENME ALANI: SAYILAR VE İŞLEMLER

KONU: Zihinden Çarpma İşlemi

KAZANIM: M.3.1.4.4. En çok üç basamaklı doğal sayıları 10 ve 100 ile kısa yoldan çarpma işlemi yapar.

*En çok üç basamaklı doğal sayıları 1000 ile zihinden çarpma işlemi yapar.

AÇIKLAMA: Kazanımın toplam süresi 2 ders saatidir. En çok üç basamaklı sayılarla zihinden çarpma yapılacaktır.

MİZAH UNSURLARI: Konuşma Tarzı, Ünlem, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler, Animasyon, Espri, Çizim.

_Merhaba çocuklar, Ben öğretmeniniz İzel. $5 \times 10 = 50$, $7 \times 10 = 70$, $9 \times 10 = 90$, sizce bugün hangi konuyu öğreneceğiz?

_Evet, bugün sizlerle zihinden çarpma işlemi yapmayı öğreneceğiz.

Dersimize kısa bir öykü ile başlamak istiyorum.

Öğretmen, hikâyeyi ses tonu ve vurgulamaları yaparak, jest ve mimiklerini kullanarak anlatır. Çarpma işleminin sonucunu hemen söyler.

_Çocuklar, Birgül çarpma işlemi çok hızlı ve zihinden yaptı değil mi?

_Sizler de Birgül gibi zihinden kolay çarpma işlemi yapmak ister misiniz?

_Tamam o zaman hazır değil mi herkes? Harika! Başlayalım.

1.Kuralımız: 1.Kuralımız geliyoorrrrrrr.
KONUŞMA TARZI:)

_Çocuklar, bir doğal sayı ile 10'u zihinden çarparken çarptığımız sayının sonuna bir tane sıfır (0) eklememiz yeterlidir.

1. Bir öğretmenin masa örtüsü 15 TL'dir. 10 sınıfı bulunan bir okulun tüm sınıflarına masa örtüsü alınırsa ödenmesi gereken para miktarını bulalım.

$$15 \times 10 = ? \quad 15 \times 10 = ? \quad 15 \times 10 = 150 \text{ TL ödenmelidir.}$$

Öğretmen, işlemi sesli olarak anlatır.

_Şimdi alıştırma yapalım.

Mine: Yaşasınnnnn! Çok güzel olacak sınıfımız. Öyküyü okurken ses yükselip kısılır, vurgu yapılır. KONUŞMA TARZI:) SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER:) ÜNLEM:)

Öğretmen, bu cümleleri söylerken gülümseyerek ve heyecanlı bir ses tonu ve vurgulamaları yaparak, jest ve mimiklerini kullanarak söyler. KONUŞMA TARZI:) SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER :) ÜNLEM:)

-Öğretmen, her işlemde bir saniye kadar bekler ve cevabı yazarak devam eder. Aferin, harika gibi sözler söyler. En son $520 \times 10 = ?$ işlemini yaparken bilerek 0'ın birini yazmaz. "Sizce burada bir hata var mı?" diye sorar. Sonra gülererek "Aaa, bir 0'ı yazmayı unutmuşum." der.

Alıştırmalar

- $7 \times 10 = ?$
- $13 \times 10 = ?$
- $27 \times 10 = ?$
- $90 \times 10 = ?$
- $145 \times 10 = ?$
- $239 \times 10 = ?$
- $520 \times 10 = ?$

Slayta sonuçlar efektle gelir.
ÇİZİM:
ANİMASYON:)

Sonra gülererek "Aaa, bir 0'ı yazmayı unutmuşum." der.
ESPRİ:
Uçan bir sıfır gelir, slaytta.

2.Kuralımız:

Slayt açılır.
Kelimeye vurgu yapar.
KONUŞMA TARZI:)

_Şimdi sıra diğer kuralımızda. Bir doğal sayı ile 100'ü zihinden çarparken çarptığımız sayının sonuna iki tane sıfır (00) eklememiz yeterlidir.

1. Her sorunun 100 puan değerinde olduğu bilgi yarışmasında, 23 doğru cevabı olan kişinin kazandığı puanı hesaplayalım.

$23 \times 100 = ?$ $23 \times 100 = ?$ $23 \times 100 = 2300$ puan kazanılmıştır.

2300'deki iki sıfıra
gülen yüz çizir :=) :=)
ÇİZİM:)

-Öğretmen, işlemi sesli olarak anlatır.

_ Şimdi sıra alıştırmaları yapmaya geldi. Öğretmen, her işlemde bir saniye kadar bekler ve cevabı yazarak devam eder. Aferin, harika gibi sözler söyler. En son $900 \times 100 = ?$ işlemini yaparken gülümseyerek "Yok yok, bu kez unutmadım." der.

Alıştırmalar

- $3 \times 100 = ?$
- $17 \times 100 = ?$
- $45 \times 100 = ?$
- $70 \times 100 = ?$
- $325 \times 100 = ?$
- $402 \times 100 = ?$
- $900 \times 100 = ?$ 000000 dur dur dur yeter bu kadar sıfır 😊

Gülümseyerek
unutmadığını söyler.
ESPRİ:)

Öğretmen, heyecanla
sesinin tonunu
değiştirir. Eliyle dur
işareti yapar.
ESPRİ:)
SES TONUNDAKİ
DEĞİŞİKLİKLER:)
BEDENSEL
HAREKET:)

3.Kuralımız:

Kelimeye vurgu yapar.
KONUŞMA TARZI:)

_Şimdi sıra **son kuralımızda**, bir doğal sayı ile 1000'i zihinden çarparken çarptığımız sayının sonuna üç tane sıfır (000) eklememiz yeterlidir.

2. Bir bağda toplanan 1000 kg üzümü 3 TL'den satan bağcının elde edeceği kazancı inceleyelim.

$$3 \times 1000 = ? \quad 3 \times 1000 = ? \quad 3 \times 1000 = 3000 \text{ TL kazanmıştır.}$$

Öğretmen, işlemi sesli olarak anlatır.

_Şimdi sıra alıştırmaları yapmaya geldi.

_En son işlemi yaparken yine gülümseyerek "Yok yok, bu kez de unutmadım. Ama çok güzel bir sayı çıktı değil mi? **888000.** der.

Alıştırmalar

- $9 \times 1000 = ?$
- $37 \times 1000 = ?$
- $55 \times 1000 = ?$
- $92 \times 1000 = ?$
- $526 \times 1000 = ?$
- $700 \times 1000 = ?$
- $888 \times 1000 = ?$

Öğretmen
gülümseyerek işlemi
yapar.
ESPRİ:)

Kelimeye vurgu yapar ve ses tonunu yükseltir.
SES TONUNDAKİ
DEĞİŞİKLİKLER:)
KONUŞMA TARZI:)

_Özet: Bugün derste neler öğrendik, çocuklar?

_Evet, 10, 100 ve 1000 ile zihinden çarpmayı öğrendik.

_Şimdi son etkinliğimize geldik. Birgül Mine adlı bir arkadaşımız sizler için bir şarkı yazdı ve söyledi. Şimdi birlikte bu şarkıyı dinleyelim ve söyleyelim. **Hazır mıyızzzzzzz? Başlayalım.**

Slayt 9 açılır ve şarkı **söylenir.**

Şarkı sözleri görselleştirilir. Eş sesli kelimelerle espri yapılır.
(iki tane insan yüzü çarpıştırılacak)
(at üstünde biri efektle eklenecek)
ANİMASYON:)
ESPRİ:)

Çarpmanın Yüzü

İki tane yüzü çarpıştıralım hadi yoyoyoyo (iki tane insan yüzü çarpıştırılacak)

Zihinden mi işlem yapsak yoksa kağıtta mı

Kağıtta da olsa zihinde de olsa kolay olan yolu uygulayalım hadi yoyoyoyo

İlk yüzü yazalım sağına iki sıfır atalım

Oldu sana on bin atın üstüne bin yoyoyoyo (at üstünde biri efektle eklenecek)

Şimdi sıra sizde

Altmışla bini çarpalım hadi yoyoyoyo

Altmış yazalım sağına üç sıfır atalım

Oldu sana altmış bin haydi attan in yooooo

Birgül Mine Uygun

-Öğretmen, şarkıdan sonra işlemleri yazarak da gösterebilir.

-Öğretmen aşağıdaki etkinliği vererek dersi bitirir.

Kitabınızda bulunan sayfa 90'daki etkinliği yapınız. Slayt açılır ve öğretmen kısaca ne yapmaları gerektiğini anlatır.

_ Bugünlük dersimiz bu kadar, diğer derste görüşmek üzere, hoşça kalın.

TÜRKÇE DERSİ SENARYOSU

SINIF: İLKOKUL 3. SINIF

DERS: TÜRKÇE

KONU: "TELEFONUN İCADI" Metni

KAZANIM: T.3.1.7. Dinlediklerine izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

T.3.3.3. Vurgu, tonlama ve telaffuza dikkat ederek okur.

MİZAH UNSURLARI: Animasyon, Espri, Caps, Görsel Materyal

-Merhaba sevgili öğrenciler, ben İzel Öğretmen. Çocuklar yüzyıllar boyunca insanlar nasıl haberleşmiştir? Sizce insanlar ilk nasıl birbirleri ile konuşmaya başlamıştır? Peki telefon hep bugünkü gibi miydi? ← Ekranda duman olacak.
ANİMASYON :)

-Sevgili çocuklar, bugün sizlerle birlikte "Telefonun İcadi" metnini işleyeceğiz. Hazır mıyız? Bu dersimizde dinlediklerinize yönelik sorulara cevap verme, vurgu tonlama ve telaffuza dikkat ederek okuma, büyük harf ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanma konularını işleyeceğiz.

TELEFONUN İCADI

İcat daha önce bulunmayan bir şeyin insan çabasıyla geliştirilmesidir. İcatların çoğu daha önce var olan teknolojinin yeni ve benzersiz biçimde bir araya getirilmesinin sonucudur. İcadi yapan kişiye mucit denir. Yüzyıllar boyunca insanlar uzak yerlerle haberleşmeyi sağlayacak işaretler gönderme yollarını aradılar. Mesaj iletme için başvurulan ilk yöntemler, açık havada yakılan ateşler ve parlayan aynalardı. Fransız Claude Chappe (*Kulod Şap*) Bin Yedi Yüz Doksan Üç'te icat ettiği mesaj iletme makinesine, "uzaktan yazan" anlamına gelen "telgraf" adını verdi. Sonraki kırk yıl içinde elektrikli telgraf geliştirildi. Bin Sekiz Yüz Yetmiş Altı'da Alexander Graham Bell (*Giraham Bel*) ilk kez konuşmayı teller aracılığıyla iletmeyi sağlayan telefonu icat etti. Sağırarla ilgili çalışmaları, Bell'i seslerin havadaki titreşimlerle nasıl oluştuğunu merak etmeye yöneltmiş. Telefonla ilgili çalışmalarının dayandığı *ilke de* buydu. İlk telefon kablolarında camla kaplanmış bakır teller kullanılırdı. Telefon konuşmaları santrallerde çalışan görevliler aracılığıyla yapılıyordu. Günümüzde ise artık telefonlar ile konuşmanın dışında birçok şey yapılmaktadır: İnternete girmek, mesaj göndermek, fotoğraf çekmek, video kaydetmek, müzik dinlemek görüntülü görüşme yapmak bunlardan bazılarıdır. Artık telefon sadece telefon değildir.

Lionel BENDER (Lionel BENDER

Çeviren: Nurettin ELHÜSEYNİ (Kısaltılmıştır.)

Metin ekrandan akarken
metinle ilgili görseller de
ekranda yansıtılacak.
GÖRSEL MATERYAL:)

-Evet çocuklar metni dinledik, birlikte okuduk ve şimdi metinle ilgili sorularımızı cevaplamaya hazır mıyız?

1. ETKİNLİK: Soruları metne göre cevaplayınız.

1. Mesaj iletme makinesini kim icat etmiştir?

Fransız Claude Chappe (Kulod Şap) icat etmiştir.

2. İcat nedir?

İcat daha önce bulunmayan bir şeyin insan çabasıyla geliştirilmesidir.

(Evet, sevgili çocuklar kim bana hemen bir icat örneği verecek? Evet, çok doğru Bunlar dünyayı değiştiren icatlar. Gazoz açacağı mı? Evet, bu da güzel bir icat)

3. Telefonu kim icat etmiştir?

Telefonu, Alexander Graham Bell (Graham Bel) icat etmiştir.

4. Günümüzde telefonla neler yapılabilir?

İnternete girilebilir, mesaj gönderilebilir, fotoğraf ve video çekilebilir, müzik dinlenebilir ve görüntülü görüşme yapılabilir.

Öğretmenin burada telefonu çalar. Çocuklar bir saniye telefonuma bakayım acaba kim anıyor? Arayan Graham Bell'dir.

Bell: Merhaba Öğretmen. Merhaba sevgili çocuklar. Duydum ki bugün telefonun nasıl icat edildiğiyle ilgili bir metin işlemiştir. Bu çılgın icadımın nasıl ortaya çıktığını sizlere bir de ben anlatmak istedim. Sevgili çocuklar, aslında ben telefonu icat edeyim diye yola çıkmadım. Tek amacım işitme engellilerin sessizliğini ortadan kaldırmaya çalışmaktı. Çünkü eşim ve annem işitme engelliydi. Bunu başaramadım ama her gün yeni bir özelliğe kavuşan telefonla birbirinden kilometrelerce uzaktaki insanların birbirlerini duymalarını sağlamış oldum. İlk kez 1875 yılında asistanım Watson ile tarihi görüşmeyi gerçekleştirdim ve telefon hızlı bir şekilde hem değişti hem de dünyanın dört bir yanında yayılmaya başladı. Sevgili çocuklar, belki bir gün siz de dünyaca ünlü bir mucit olursunuz.

Dünya tarihi için çok önemli buluşlardan biri olan bu icadım o kadar o kadar çok sevildi ki şimdilerde duyduğuma göre benimle ve icadıyla ilgili çok komik capsler dolaşıyor telefonlarda. Bunlardan bazılarını görmek ister misiniz? Eminim siz de bunları görünce benim gibi çok güleceksiniz.

Çocuklar, bu capslerde bir şeyler eksik galiba. Kim tahmin edecek neyin eksik olduğunu? Evet, çok doğru noktalama işaretleri yok. Hadi gelin bu yazıları daha anlaşılır hale getirelim. Gelsin noktalama işaretleri...

Gülümseyen noktalama işareti görseli kullanılır.
GÖRSEL MATERYAL:)

-Peki, çocuklar, günümüzdeki akıllı telefonlar dumanla haberleşen ve teknolojiden uzak olan Kızılderililerin eline geçseydi onlar iletişim için bu cihazları nasıl kullanırlardı? Hiç merak ettiniz mi? Bununla ilgili eğlenceli bir videomuz var. Hadi hep birlikte izleyelim.

<https://www.youtube.com/watch?v=gF13P69rQpc>

Sevgili çocuklar, acaba günümüzdeki telefonlara başka hangi özellikler eklenebilir? Fikirlerinizi benimle paylaşırsanız çok sevinirim? Sizlerden gelecek fikirleri heyecanla bekliyorum.

Hoşça kalın.

SINIF: İLKOKUL 4. SINIF

DERS: FEN BİLİMLERİ

ÜNİTE: MADDENİN ÖZELLİKLERİ

KONU: SAF MADDE, KARIŞIM, ELEME, SÜZME ve MIKNATISLA AYIRMA YÖNTEMLERİ

KAZANIM: FB.4.4.5.2. Günlük yaşamda karşılaştığı karışımların ayrılmasında kullanılacak yöntemlerden uygun olanı seçer.

AÇIKLAMA: Konunun toplam süresi 6 ders saati olup, belirtilen kazanımın ilk basamağı olan "Eleme, süzme ve mıknatısla ayırma yöntemleri" bölümü 1 ders saatinde işlenecektir. Eleme, süzme ve mıknatısla ayırma yöntemleri üzerinde durulur.

MİZAH UNSURLARI: Bedensel Hareket, Espri, Kıyafet, Absürtlük, Abartma, Mimik, Şaka, Sıra Dışılık

Öğretmenin kıyafeti ve makyajı mizah unsuru içermektedir. KIYAFET :)
İsim de mizah unsuru içeriyor. ESPRİ :)

Öğretmen bugün derste bir konukları olduğunu söyler. Gelin birlikte neden dersimize katılmak istediğini öğrenelim der. Şehriye Hanım dersimize hoş geldiniz. Bugün dersimiz karışımların ayrılması ile ilgili olacak.

(Konuk sakar bir kişidir. Yaptığı işleri sakarlığı ön plana çıkacaktır ve sakarlığı sonucundaki işleri çözmek için pratik çözümler üretebilecektir.)

BEDENSEL HAREKET :)

Konuk gelirken takılır ancak düşmez.

-Merhaba sevgili çocuklar, bugün birlikte mutfakta biraz zaman geçireceğiz bakalım kimler mutfak işlerini seviyor?

ESPRİ :)

-Ben çok severim mesela geçen gün menemen yaptım. Gerçi yandı ama yanmasaydı iyi olacaktı.... (Gibi çeşitli örneklerle sakar biri olduğunu öğrencilere belli eder.) Konuk elindeki kâğıda bakarak "Hımm, bugün makarna var yemekte" der.

-Sizler de benimle mutfak işi yaparak aç kalmamanın yollarını göreceksiniz. Gelin önce yapacağımız yemeğin tarifini şuraya asıp nasıl yapacağımızı adım adım görelim.

BEDENSEL HAREKET :)

Sonra elindeki makarna tarifini panoya asmaya karar verir ve bu sırada sakarlık yapar. Toplu iğneleri makarnanın bulunduğu kabin içerisine döker. İğneli makarna yapamayacağına karar verir ve nasıl makarnadan iğneleri kolay çıkaracağını düşünür. Tek tek toplamaya çalışır ve vazgeçer. Mıknatısla iğneleri toplayabileceğini düşünür. Mıknatıs ile ayırma aklına gelir. Ayırma işleminden sonra eline iğne batırır.

ABSÜRTLÜK :)

-"Neyse bu iğne işinden sıyrıldık hadi başlayalım artık" der. 'Güzel bir yöntem buldunuz gerçekten. İğneli makarna yemeği istemeyiz. Tüm iğnelerden kurtulduk' der.

Tarifi okur. Makarnaları tencereye koy. Üzerine tuz koymayı unutma.

BEDENSEL HAREKET:)

Makarnaları tencereye koyar ve fazla miktarda tuz makarnaya dökülür. Çok olduğuna karar verip bir kısmını ayırmak ister. Ancak tuz makarnaların arasına da sıkışmıştır ve bunlarında tuzun miktarının ayarlanması için ayrılması gerekmektedir.

ESPİRİ :)

Konuk: -Keşke tuz miktatısı da olsaydı değil mi çocuklar?

Aklına kum ve taşı kumdan kale yaparken nasıl ayırdığı gelir. (Bu resim şeklinde arka planda görülür.) Eleme ile ayırmaya karar verir. İki farklı büyüklükteki katı madde eleme ile ayrılabilir.

Animasyon ve sesle bir lamba yanar arka planda. Lamba resmi beyinle karışık bir resim ve şaka içermektedir. ANİMASYON :)

Makarna ve tuzu eleme yöntemi ile ayırır.

Konuk-Şehriye Hanım: -Makarnalarımızı suya ekleyip pişireceğiz. Sıcak suya makarnaları koyar ve haşlar. Sudan ayırması gerekir, nasıl yapacağını düşünür ve süzer. Süzme katı sıvı karışımların ayrılmasında kullanılır.

Makarnalar pişerken yorulduğu için öğretmen bir çay getirir. Konuk çayı içerken yanlışlıkla çay tanesi boğazına kaçar. (Abartılı şekilde öksürür)

Öğrencilere nasıl ayrılabileceğini sorar. Çay süzgeci ile çay tanelerini ayırır.

Süzme yanıtı tekrarlanır.

Makarnalar pişince süzülür.

Öğretmen tekrar derse katılır. Konuşuna teşekkür eder.

Hazırlanan power point sunum ile öğretmen konu üzerinden geçer.

Öğretmen: Karışımlar ile ilgili bilgi verir.

Önce miktatısla ayırma yöntemini açıklar. Arka planda birebir görüntülerle Şehriye Hanım'ın yaptıkları zaman zaman gelecektir. Miktatısla ayırma için sunum içerisinde bulunan görseller mizah unsuru içermektedir.

BEDENSEL HAREKET:)
ABARTMA:)
MİMİK:)

KARİKATÜR:)
SIRA DIŞI:)

Daha sonra öğretmen sırasıyla diğer ayırma yöntemlerini açıklar. Arka planda birebir görüntülerle Şehriye Hanım'ın yaptıkları zaman zaman gelecektir.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ SENARYOSU

SINIF: İLKOKUL 4. SINIF

DERS: SOSYAL BİLGİLER

ÜNİTE: BİLİM, TEKNOLOJİ ve TOPLUM

KONU: ZARAR VERMEDEN KULLANALIM

KAZANIM: SB.4.4.5.Teknolojik ürünleri kendisine, başkasına ve doğaya zarar vermeden kullanır.

AÇIKLAMA: Kazanımın toplam süresi 3 ders saati olup, kazanımın ilk basamağı olan "Teknolojik ürünleri kendisine zarar vermeden kullanır." bölümü 1 ders saatinde işlenecektir.

MİZAH UNSURLARI: Konuşma Tarzı, Bedensel Hareket, Ses Tonundaki Değişiklikler, Animasyon, Espri, Çizim, Skeç, Ağız

_Merhaba sevgili çocuklarım;

_Ben öğretmeniniz Mihriban. Bugün nasılsınız? İyi olduğunuzu duymak ne kadar güzel.

_Ama eveet haklısınız çok özledik büyüklerimizi. Peki sen, senden uzakta yaşayan büyüklerinle ya da diğer akrabalarla nasıl iletişim kuruyorsun?

_Tek tek cevaplarınızı duyar gibiyim. Duyuyorum. Yaşar, Şermin, Bülent daha yüksek sesle...Eveeet, Telefonla iletişim kuruyorsunuz.

_Çocuklar bildiğiniz gibi telefonun günlük hayatımızda birçok yararı vardır. Örneğin, telefon sayesinde...

*İletişim kurabiliriz, akrabalarımızla görüntülü konuşabiliriz

**Acil durumlarda yardım isteyebiliriz

***İnternet kullanarak merak ettiğimiz, öğrenmek istediğimiz şeyleri bulabiliriz.

_Peki, sizler neleri araştırıyorsunuzuuuu? Bu arkadaşımız kutup ayılarının yaşamlarını, gökyüzündeki yıldızları ve gezegenleri, denizde yaşayan balıkların türlerini, dinazorları, sesin nasıl yayıldığını merak ettiği zaman bilgisayar kullanıyor olmalı. Mesela benim annem de farklı yemekleri merak ediyor ve bilgisayardan internete girerek öğrendiği yemekleri bizlere yapıyor.

_Bilgisayar sayesinde ayrıcaaaa

*uzakta olsalar da arkadaşlarımızla oyun oynayabiliyoruz

*derslerimizi şimdi olduğu gibi uzaktan öğrenebiliyoruz

Nazlı bir ifadeyle.
KONUŞMA TARZI :)

Kulağını kabartır.
BEDENSEL HAREKET :)

Elini kulağına götürür, duymaya çalışır. BEDENSEL HAREKET :)

Sessizce fısıldar gibi söylenir...
SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER :)

_Peki çocuklar evlerimizde bilgisayar ve telefon dışında başka hangi teknolojik ürünler var?

_Evet. "Televizyon, ütü, elektrik süpürgesi, mikrodalga fırın..." başka, başka başkkaa Cevaplarınızı duyuyorum.

_Evet evettt birçok teknolojik araç var. Saymakla bitmez. Durun ve dikkat edin.

(Arkasından tehlike işareti gelir.)

-Bu işaretin anlamını biliyoruz. Tehlike var diyor.

Teknolojik araçların bize zararı neler?

_O halde, şimdiiii tahmin zamanı. Sence bugün hangi konu hakkında bilgi öğreneceğiz? Kapa gözlerini ve düşün. Açma gözlerini. **Şu an düşünüyoruz?**

Öğretmen devam eder:

Öğretmen gözlerini kapatır. Tek gözünü açar ve konuşur. BEDENSEL HAREKET :)

_--Hı hıı, cevaplarınızı duyuyorum tahminleriniz ne kadar da güçlü.

Öğretmen güler ve kolunda güçlü işareti yapar. BEDENSEL HAREKET:)

Bu gün teknolojik ürünleri bize zarar vermeden nasıl kullanılacağımız konusunu işleyeceğiz.

-- Teknolojik ürünlerle günlük yaşamımızda sürekli karşı karşıyayız Bugün işleyeceğimiz konuyu anlarsaaaaak teknolojik ürünleri bize zarar vermeden kullanabiliriz.

_Çocuklar şimdi sosyal bilgiler defterlerinize büyüüük bir daire çiziyorsunuz.

Öğretmen eliyle yuvarlak çizer.

_Bu yuvarlağı dersimizin bitimine kadar doldurmuş olacağız.

_Şimdi yuvarlağın içini 4 eşit parçaya bölelim.

Öğretmen eliyle dairenin içini 4 eşit parçaya böler.

Eliyle dairenin sol üst köşesini gösterir.

-Şu an yuvarlağın sol üst köşesindeyiz. Bu köşenin adını "Bildiklerim". Burası teknolojik ürünlerin bize verdiği zarar var mı? Varsa nedir? İstedığınız kadar yazabilirsiniz. Yazıyoruz. Bekliyorummm...

Öğretmen eliyle yuvarlağın sağ üst köşesini gösterir.

-Çocuklar şu an yuvarlağın sağ üst köşesindeyiz. Bu köşenin adını ise "Merak Ettiklerim".

-Evetttt teknolojik araçların bize zararları ile ilgili merak ettiğiniz, öğrenmek istediğiniz nedir? Yazıyoruz. Bekliyorummmmm... **Çocuklar ne kadar da meraklısınız?**

Ekrana yuvarlağın diğer parçaları gelir...

Öğretmen burada güler... kahkaha atar. SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER :)

-Yuvarlağın diğer kısımları var. "Öğrendiklerim" ve "Hissettiklerim". Dersimizi dinliyoruz ve dersimizin bitiminde öğrendiklerimizi ve neler hissettiğimizi buraya yazacağız. Kağıdımızı kenara koyalım. Bekliyorummm

-Evettttttt öğrenme başlasın. Size göstereceğim görüntülerde teknolojinin zararları ile ilgili ipuçları var. İpuçlarına dikkat edersek teknolojik ürünlerin zararlarını yakalayalım...

Öğrenme başlıyorrrrrr...ta ta taaaammm

Din don sesi gelir.
Ekranı ta ta taaaaam yazılır.
ANİMASYON :)

Esprili bir şekilde sorar. ESPRİ :)

Gelsin Görüntü 1

_(Ardından Fotoğraf gelir) Evet ilk görüntü geldi...İğğğğğ bu adama bir şey olmuş. Bu teknolojik ürün adama ne yapmış? Ne yakaladınnnn? Sence bu genç adam saçlarını dikleştirmek için jöle yerine elektriği tercih etmiş olabilir mi acaba?

Elektrik çarpması sesi gelir (Cızzzzz gibi bir ses) ANİMASYON :)

(Gülerek) _Tabii ki hayır! Hepinizin de tahmin ettiği gibi bir şeyler ters gitmiş olmalı...Peki, ne olmuş olabilir?

_Evveeeet, elleri ıslakken düğmeye dokunmuş olabilir, hıhıııı düğme bozulmuş olabilir...Evet, bunlara dikkat edilmediği için elektrik çarpabilir, tıbbi yaralanmalara neden olabilir.

Hipnoz sesi eklenir.
ANİMASYON :)

Gelsin Görüntü 2

_(Ardından Fotoğraf gelir) Peki, bu Görüntüdeki kişide bir tuhaflık var mı? Oturuşuna dikkat edelim.(bekleme) Peki ya gözleri (bekleme). Çok mu yorgun görünüyor (bekleme)

_Evet, arkadaşımız belli ki saatlerdir bilgisayarın başında oturuyor olmalı. Çünkü vücudunun fiziksel şekli değişmiş, gözleri kızarmış ve uykusuz kalmış gibi duruyor. Demek ki uzun süre bilgisayar başında oturmak bizlerin

bedensel şeklini değiştirebiliyor (Fotoğraf gelir)

gözlerimizi bozabiliyor (Fotoğraf gelir)

yorgunluk yapabiliyor (Fotoğraf gelir)

ve sinirlilik yapabiliyor (Fotoğraf gelir)

Ekranı oturan adamın üstünde düşünme bolanları çıkar. ANİMASYON:)
Kambur birinin resmi, büyük merceklili gözlük takmış bir adamın resmi, yorulmuş bir çocuğun resmi, sinirli bir çocuğun resmi gelir. ÇİZİM :)

Gelsin Görüntü 3

-(Ardından Fotoğraf gelir) Evet bu adam fırında bir şey pişiriyor ama bir şeylere dikkat etmemiş. Sonuç hüsrana. Yakaladık mı? Evet, yakaladınız. Bu adam fırını yanlış kullandığı için sanırım bir yangına sebep olmak üzere.

Gelsin Görüntü 4

_(Ardından Fotoğraf gelir)

Seslendirme yapılır. Sırasıyla "arkadaş, anne, babaanne" konuşması gelecek SKEÇ :) AĞIZ :)

Ali Mertttttt seni bekliyorum buraya gel oyun oynayalmmmm, Ali Mertttttt yemek hazır yavrummmmm, Ali Mertttttt babaannen seni çok özledi hadi gel gadasını aldığım gibi ses efektleri gelecek.

Bu genç arkadaşımız ne yapıyor? Yakaldıııık mıııı? Peki neden ekrandan ayrılmak istemiyor? Ekranda mıknaıtıs mı var? Arkadaşlarının yanına, ailesinin yanına gitmezse onlarla

Esprili bir şekilde...
ESPRİ :)

konuşmazsa, iletişim kurmazsa, oyun oynamazsa zamanla neler olabilir? Evet, haklısınız sosyal ilişkileri zayıflayabilir.

Gelsin Görüntü 5

(Fotoğraf gelir) Çocuklar, bu ev neden karanlıkta? Ve ardından (Fotoğraf) gelir. **Prize fazla mı yüklenmişler?** ← ESPRİ:)

Gelsin Görüntü 6

(Fotoğraf gelir) ütü yaparken yangın çıkmış galiba yakaladık mı? Eeveet sanırım ütüyü masanın üzerinde unutmuşlar. Sanırım tüm evi ütölemeye çalışmışlar.

Gelsin Görüntü 7

← ANİMASYON:)

_(Ardından Fotoğraf gelir). Görüntü değişir. Televizyonun karşısında oturmak şişmanlatır mı? Peki neden? Tabi ki hiç hareket etmeden uzun süre oturduğumuz içinnnnnn.

Gelsin Görüntü 8

↓ Korkmuş bir ifadeyle... BEDENSEL HAREKET :) SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER :)

-(Ardından Fotoğraf gelir) **Ayyyyy** bu çocuk ne yapıyor? Offf off...aman dikkat! Fön makinesi oyuncak mı? Bu çocuk oynarken neler olabilir acaba? yakaladık mı?

Gelsin Görüntü 9

↓ Bir yere sıkışıp girmeye çalışma kıpırdanma, gıcır gıcır gibi bir ses verilir. Öğretmen ses tonunu yükselterek konuşur. Hayret eder ve güler. SES TONUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER :) ANİMASYON :) BEDENSEL HAREKET :)

_(Ardından Fotoğraf gelir)Bu görüntüdeki tuhaflık nedir sence? Çocuk gözünü ekrandan ayıramıyor. **Ekranın içine mi girmeye çalışıyor, ekranı mı yemeye çalışıyor?** Yakaladık mımm? Eeveeeet yakaladık...biraz uzun süre televizyonun, bilgisayarın başında oturursak ve telefonu elimizden bırakmazsak bağımlı olabiliriz.

Gelsin Görüntü 10

↓ BEDENSEL HAREKET:)

(Fotoğraf gelir) burada ne dikkatinizi çekti çocuklar? Burada neler oluyor. Eeveeeet yakaladık. Sen de böyle bir an yaşadın mı? ...**Offff, ne kadar yüksek ses.** Sanırım arkadaşımızın kulakları acıyor olmalı. Evett, haklısınız yüksek sesle müzik dinlemek işitme kaybına neden olabilir.

-Çocuklar pekiiii evimizde başka hangi teknolojik ürünler var? Ardından,

_Kullandığımız teknolojik ürünlerin zararlarını biliyoruz. Ama bilmediğimiz bir sürü araç var. Bu araçların bize zarar vermeden nasıl kullanmamız gerektiğini nasıl bilebiliriz?

(Fotoğraf gelsin) Eeveeeet her teknolojik aracın kullanma kılavuzu var. Bu kılavuzda araçları bize zarar vermeden nasıl kullanacağımızı anlatıyorlar. Ya da annemiz, babamız bir cep telefonu alıyor. Onun içinde de kılavuz var. Kullanma kılavuzlarını okuyarak teknolojik araçları nasıl emniyetli ve doğru kullanabileceğimizi öğrenebilirizzz.

_Pekiii çocuklar şimdi, buraya kadar öğrendiklerimizi not almamız gerekiyor.

_Öğretmen, eliyle daha önce çizdiği daireyi tekrar çizer.

Eliyle sağ alt köşeyi gösterir.

-Çocuklar şu an dairenin sağ alt köşesindeyiz. Bu köşenin adını ise "Öğrendiklerim".

_Şimdiye kadar teknolojik ürünleri kuralına uygun kullanmadığımızda bizlere ne gibi zararlar verebileceğini gördün. Öğrendiklerim köşesine şu ana kadar dersimizde öğrendiklerini yazıyorsun. Bekliyorummm...

_Özet: Evet tekrar edelim...çocuklar teknolojik ürünleri dikkatli kullanmadığımız zaman tıbbi yaralanmalara, görme ve işitme kayıplarına, uykusuzluk problemlerine, sosyal ilişkilerimizin zayıflamasına, yangınlara neden olabiliyor.

_Hepinize bravo.

_Öğretmen, eliyle daha önce çizdiği daireyi tekrar çizer.

Eliyle sol alt köşeyi gösterir.

-Şu an dairenin sol alt köşesindeyiz. İşlediğimiz dersle ilgili neler hissettiğini, duygularını yazıyorsun. Bekliyorummmmm...

_Sevgili çocuklar, teknolojik ürünlerin hayatımızı kolaylaştırdığını ve sağlığımız için de dikkatli kullanmamız gerektiğini artık biliyoruz. Bunlar için kullanma kılavuzlarından bilgi edinebileceğimizi öğrendik. Bundan sonra senin de teknolojik ürünleri kullanma kılavuzlarındaki önerileri dikkate alarak kullanacağın için mutluyum.

_Bir sonraki dersimizde görüşmek üzere.

Sevgilerrrr

www.hku.edu.tr

Havalimanı Yolu Üzeri 8. km 27410 Şahinbey/GAZİANTEP

T: +90 (342) 211 80 80 **F:** +90 (342) 211 80 81

    [hkunv](https://www.youtube.com/hkunv) | info@hku.edu.tr

EK-3

MEB OKUL LİSTESİ

İL	İLÇE	OKUL ADI
GAZİANTEP	OĞUZELİ	BÜYÜKŞAHİNBEY İLKOKULU
GAZİANTEP	OĞUZELİ	İNKİLAP İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	DAYI AHMET AĞA İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	GAZİ MUSTAFA KEMAL İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	30 AĞUSTOS İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	ASİYE ZİYLAN İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	AYŞE MUSTAFA SEVCAN İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	SENA BÜYÜKKONUK İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	HAYDAR ALİYEV İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	KARATAŞ İMKB İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	ŞEHİT ÂDEM YAVUZ İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	MEHMET ERDEMOĞLU İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	MEHMET TUNCAY AYKAÇ İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	KIBRIS İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	MEHMET ALİ ERSULU İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	EMPATİ İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	HASAN CELAL GÜZEL İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	İNAL AYDINOĞLU İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	HAYRİ KÜPELİ İLKOKULU

Başkan

GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	LİONS İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	BEHİYE REŞAT KALEOĞLU İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	ABDULLAH KEPKEP İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	NEFİSE-NECİP TEYMUR İLKOKULU
GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	NİLGÜN İSMET AKINALAN İLKOKULU

Başkan

EK 3- Proje Tanıtım Toplantısına Katılan Öğretmen Listesi

Ad-Soyad	TC Kimlik	Okul	Cep Tel	E-Mail Adresi	Ünvanı	Devre	Kıdem	Yaş	Mezun Olduğu Üniversite	Bölüm	Okuldaki Görev Süresi	Okutulan Sınıf Seviyesi	Lisans Üstü Eğitim Durumu (YL, Doktora vb.)
Nursel Fenci	-	Asiye Ziyilan İ.	5538066206	-	Öğretmen	-	-	-	-	Sınıf	-	-	-
Arzu Güven	58168476588	Asiye Ziyilan İ.	5065020285	arzuguvenc280186@gmail.com	Öğretmen	Sabah	12	34	Gaziantep Üniversitesi Adıyaman Eğitim Fakültesi	Sınıf	6	2	-
Ayşegül Gökçe	57931547258	Asiye Ziyilan İ.	5536158262	asglhnygt41@gmail.com	Öğretmen	Sabah	10	31	Amasya Eğitim Fakültesi	Sınıf	5	1	-
Songül Esendemir	-	Mehmet Tuncay Aykaç	5055016121	gunesen18@gmail.com	Öğretmen	Tam Gün	-	-	-	-	-	-	-
İmam Hüseyin Akbağ	-	Mehmet Tuncay Aykaç	5055781703	huseyinakbag27@gmail.com	Öğretmen	Sabah	19	42	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Sınıf	3	3	-
Ali Karademir	-	Mehmet Tuncay Aykaç	5336996969	-	Öğretmen	Tam Gün	-	-	-	Müdür	-	-	-
Ramazan Yüksel	-	Mehmet Tuncay Aykaç	5053913228	ramazan_yksl@hotmail.com	Öğretmen	Tam Gün	33	52	Denizli Eğitim Yüksekokulu	Sınıf	11	4	-
Ahmet Altunbaş	44029179422	Empati İ.Ö.O.	5058368150	aaltunbas27@gmail.com	Müdür Yrd.	Tam Gün	35	55	Trakya Üniversitesi Çanakkale Eğitim Yüksekokulu	Sınıf	1,5	-	-
Halil Yıldırım	49009009966	Empati İ.Ö.O.	5059387889	halilemr@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	21	42	Atatürk Üniversitesi Ağrı Eğitim Fakültesi	Sınıf	6	3	-
Hülya Hasgöl	16187079234	Empati İ.Ö.O.	5057725995	hulya.hasgul@hotmail.com	Öğretmen	Öğle	24	55	Yıldız Üniversitesi Mühendislik Fakültesi/Gaün	Mühendis/ Formasyon	5	2	-
Kazım Dağ	23483423302	Empati İ.Ö.O.	5053740240	kzmdgnrhk@gmail.com	Öğretmen	Öğle	19	41	Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	5	2	Doktora/İşletme
Mehmet Ayhan	57016514830	Empati İ.Ö.O.	5069293427	ayhan0027@gmail.com	Rehberlik	Tam Gün	13	34	Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Rehberlik	3	rehberlik	YL GAÜN
Serpil Memiş	29206242120	Empati İ.Ö.O.	5053989214	serpilmem@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	24	49	Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Formasyon-Ankara Üni	Sınıf	5	3	-
Sevilay Karasu	41422238466	Empati İ.Ö.O.	5056842472	-	Öğretmen	Öğle	-	-	-	Sınıf	-	-	-
Derviş ÖZMEN	-	Nefise-Necip Teymur	5432314055	dervis33@hotmail.com	Öğretmen	Tam Gün	15	36	Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	5	4	-
Ferda Arslan	-	Nefise-Necip Teymur	5052760416	-	Öğretmen	-	-	-	-	Sınıf	-	-	-
Süreyya BAYDAR	-	Nefise-Necip Teymur	5058762185	-	Öğretmen	-	-	-	-	Sınıf	-	-	-
Sevgi KAYA	-	Nefise-Necip Teymur	5057323837	kayasevgi_02@hotmail.com	Rehberlik	Tam Gün	21	45	Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Rehberlik	2 ay	rehberlik	-
Enes Elbay	-	30 Ağustos İ.	5053965974	enelbay@hotmail.com	Okul Müdürü	Tam Gün	19	40	Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	2	müdür	YL Eğitim Yönetimi ve Eğitimi Maraş Sütçü İmam Üniversitesi
Hatice Dilek Yıldız	-	30 Ağustos İ.	5325432783	dilek.yildiz76@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	19	43	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	7	4	-

EK 3- Proje Tanıtım Toplantısına Katılan Öğretmen Listesi

Yasemin Yıldırım	-	Mehmet Ali Eruslu	5057300736	yaseminyildirin766@gmail.com	Öğretmen	Sabah	24	44	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	9	2	-
Evrım AKSOY	13211509620	Haydar Aliyev İlkokulu	5533092824	evrimaksoycan@gmail.com	Öğretmen	Sabah	4	28	Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	5	3	GAÜN-sınıf öğretmenliği ilköğretim matematik- devam ediyor.
Hanifi TOLU	13181202200	Haydar Aliyev İlkokulu	5056979959	h_tolu027@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	17 yıl	40	Dokuz Eylül Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği	Sınıf	11	3	-
Gözde TÜRKMEN	42097789994	Haydar Aliyev İlkokulu	5309582964	gozde_89@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	8. yıl	31	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	Sınıf	4	4	-
Mehmet Fatih Yiğit	24451820208	Büyükşahinbey İlkokulu	5323085053	mehmetfatih.27@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	10	34	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Sınıf	4	4	yüksek lisans
Cennet Arslan	31562144680	Büyükşahinbey İlkokulu	5424977037	cennet.arslan@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	3	26	Düzce Üniversitesi	Sınıf	3	3	-
Kübra Eryiğit	29414279468	Büyükşahinbey İlkokulu	5447340051	kubraeryigit@gmail.com	Öğretmen	Sabah	3	24	Hacettepe Üniversitesi	Sınıf	2	2	yüksek lisans devam ediyor
Mustafa Yıldırım	39847318610	Büyükşahinbey İlkokulu	5062952942	-	Öğretmen	Sabah	-	-	-	Sınıf	-	-	-
Alper Göl	30806501654	Dayı Ahmey Ağa İlkokulu	5058257437	alpergol80@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	22	44	Mustafa Kemal Üniv. Eğitim Fak.	Sınıf	13	4	-
Gökhan Şahin	17893117692	Dayı Ahmey Ağa İlkokulu	5055864042	01gokhansahin@gmail.com	Öğretmen	Sabah	17	40	Çukurova Üniv. Eğitim Fak.	Sınıf	6	3	-
Yusuf Kenan Bekaroğlu	65992330030	Dayı Ahmey Ağa İlkokulu	5055980309	y.kenan80@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	20	42	Mustafa Kemal Üniv. Eğitim Fak.	Sınıf	7	3	-
Mehmet YAŞARCAN	17999033674	Behiye Reşat Kaleoğlu İlkokulu	5054873630	yasarcanmhm@gmail.com	Öğretmen	sabah	35	57	Çukurova Üniversitesi	Sınıf – Sosyal B.	10	3	-
Leyla KISACIKOĞLU	19285999732	Behiye Reşat Kaleoğlu İlkokulu	5514197384	leylakisacikoglu@outlook.com	Öğretmen	sabah	15	37	Siirt Üniversitesi	Sınıf	1	3	-
MEHMET YOKAK	46594081018	Behiye Reşat Kaleoğlu İlkokulu	5417473000	memo8519@hotmail.com	Öğretmen	sabah	14	34	Dicle Üniversitesi	Sınıf	5	2	-
Tuğçe BİLİR	26672268166	İnkılap ilkokulu	5075123107	blr.tugce97@gmail.com	Öğretmen	sabah	1	23	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sınıf	1	3	-
Numan İlhan	-	Hasan Celal Güzel İlkokulu	5055662508	nurullahilhan02@hotmail.com	Öğretmen	tam gün	-	-	-	Müdür	-	-	-

EK 4- Odak Grup Görüşmelerinin Yapıldığı Öğretmen Listesi

ÖN ODAK GRUP GÖRÜŞMESİNE KATILAN ÖĞRETMEN LİSTESİ

No	Ad-Soyad	Okul	Numara	
1.	Nursel Fenci	Asiye Ziyilan İ.	553806 62 06	1.grup
2.	Arzu Güven	Asiye Ziyilan İ.	506502 02 85	5.grup
3.	Ayşegül Gökçe	Asiye Ziyilan İ.	553615 82 62	1.grup
4.	İmam Hüseyin Akbağ	Mehmet Tuncay Aykaç	5055781703	1.grup
5.	Ali Karademir	Mehmet Tuncay Aykaç	5336996969	4.grup
6.	Tuğçe Bilir	İnkılap İlkokulu	5075123107	1.grup
7.	Ahmet Altunbaş	Empati İ.Ö.O.	5058368150	2.grup
8.	Halil Yıldırım	Empati İ.Ö.O.	5059387889	2.grup
9.	Kazım Dağ	Empati İ.Ö.O.	5053740240	5.grup
10.	Mehmet Ayhan	Empati İ.Ö.O.	5069293427	2.grup
11.	Serpil Memiş	Empati İ.Ö.O.	5053989214	2.grup
12.	Sevilay Karasu	Empati İ.Ö.O.	5056842472	2.grup
13.	Enes Elbay	30 Ağustos İ.	5053965974	3.grup
14.	Hatice Dilek Yıldız	30 Ağustos İ.	5325432783	5.grup
15.	Derviş Özmen	Nefise-Necip Teymur	5432314055	3.grup
16.	Ferda Arslan	Nefise-Necip Teymur	5052760416	3.grup
17.	Süreyya Baydar	Nefise-Necip Teymur	5058762185	3.grup
18.	Yasemin Yıldırım	Mehmet Ali Eruslu	05057300736	3.grup
19.	Evrin Aksoy	Haydar Aliyev İlkokulu	5533092824	3.grup
20.	Gözde Türkmen	Haydar Aliyev İlkokulu	5309582964	3.grup
21.	Mehmet Fatih Yiğit	Büyükşahinbey İlkokulu	5323085053	6.grup
22.	Cennet Arslan	Büyükşahinbey İlkokulu	5424977037	4.grup
23.	Kübra Eryiğit	Büyükşahinbey İlkokulu	5447340051	4.grup
24.	Gökhan Şahin	Dayı Ahmey Ağa İlkokulu	5055864042	4.grup
25.	Yusuf Kenan Bekaroğlu	Dayı Ahmey Ağa İlkokulu	5055980309	4.grup
26.	Mehmet Yaşarcan	Behiye Reşat Kaleoğlu İlkokulu	5054873630	4.grup
27.	Leyla Kısacıköğlu	Behiye Reşat Kaleoğlu İlkokulu	5514197384	4.grup
28.	Mehmet Yokak	Behiye Reşat Kaleoğlu İlkokulu	5417473000	4.grup
29.	Müge Özerden	Nesibe Aydın İlkokulu	5395052138	5.grup
30.	Açelya Özcan	Nesibe Aydın İlkokulu	5317268307	5.grup
31.	Sedanur Aydoğanlı	Nesibe Aydın	5448471989	6.grup

EK 4- Odak Grup Görüşmelerinin Yapıldığı Öğretmen Listesi

32.	Ayşen Atalay	Erdem Koleji	5343180876	5.grup
33.	Melek Damla Bircan	Bahçeşehir Koleji	5353543569	6.grup

EK 5- Eğitimde Mizah Projesi Seminerlere Katılan Öğretmen Listesi

Ad-Soyad	TC Kimlik	Okul	Cep Tel	E-Mail Adresi	Ünvanı	Devre	Kıdem	Yaş	Mezun Olduğu Üniversite	Bölüm	Okuldaki Görev Süresi	Okutulmuş Sınıf Seviyesi	Lisans Üstü Eğitim Durumu (YL, Doktora vb.)
Ahmet Altunbaş	44029179422	Empati İ.Ö.O.	5058368150	aaltunbas27@gmail.com	Müdür Yrd.	Tam Gün	35	55	Trakya Üniversitesi Çanakkale Eğitim Yüksekokulu	Sınıf	1,5	-	-
Halil Yıldırım	49009009966	Empati İ.Ö.O.	5059387889	halilemr@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	21	42	Atatürk Üniversitesi Ağrı Eğitim Fakültesi	Sınıf	6	3	-
Hülya Hasgöl	16187079234	Empati İ.Ö.O.	5057725995	hulya.hasgul@hotmail.com	Öğretmen	Öğle	24	55	Yıldız Üniversitesi Mühendislik Fakültesi/Gatın	Mühendis/Formasyon	5	2	-
Kazım Dağ	23483423302	Empati İ.Ö.O.	5053740240	kzmdgnrhk@gmail.com	Öğretmen	Öğle	19	41	Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	5	2	Doktora/İşletme
Mehmet Ayhan	57016514830	Empati İ.Ö.O.	5069293427	ayhan0027@gmail.com	Rehberlik	Tam Gün	13	34	Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Rehberlik	3	rehberlik	YL GAÜN
Serpil Memiş	29206242120	Empati İ.Ö.O.	5053989214	serpilmem@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	24	49	Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi/Formasyon-Ankara Üni	Sınıf	5	3	-
Sevilay Karasu	41422238466	Empati İ.Ö.O.	5056842472	-	Öğretmen	Öğle				Sınıf			
Derviş ÖZMEN	-	Nefise-Necip Teymur	5432314055	dervis33@hotmail.com	Öğretmen	Tam Gün	15	36	Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	5	4	-
Ferda Arslan	-	Nefise-Necip Teymur	5052760416	-	Öğretmen	-	-	-	-	Sınıf	-	-	-
Süreyya BAYDAR	-	Nefise-Necip Teymur	5058762185	-	Öğretmen	-	-	-	-	Sınıf	-	-	-
Sevgi KAYA	-	Nefise-Necip Teymur	5057323837	kayasevgi_02@hotmail.com	Rehberlik	Tam Gün	21	45	Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Rehberlik	2 ay	rehberlik	-
Enes Elbay	-	30 Ağustos İ.	5053965974	enelbay@hotmail.com	Okul Müdürü	Tam Gün	19	40	Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	2	müdür	YL Eğitim Yönetimi ve Eğitimi Maraş Sütçü İmam Üniversitesi
Hatice Dilek Yıldız	-	30 Ağustos İ.	5325432783	dilek.yildiz76@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	19	43	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	7	4	-
Yasemin Yıldırım	-	Mehmet Ali Eruslu	5057300736	yaseminyildirin766@gmail.com	Öğretmen	Sabah	24	44	Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	9	2	-
Evrin AKSOY	13211509620	Haydar Aliyev İlkokulu	5533092824	evrimaksoycan@gmail.com	Öğretmen	Sabah	4	28	Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Sınıf	5	3	GAÜN-sınıf öğretmenliği ilköğretim matematik-devam ediyor.
Hanifi TOLU	13181202200	Haydar Aliyev İlkokulu	5056979959	H_tolu027@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	17 yıl	40	Dokuz Eylül Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği	Sınıf	11	3	-
Gözde TÜRKMEN	42097789994	Haydar Aliyev İlkokulu	5309582964	gozde_89@hotmail.com	Öğretmen	Sabah	8. yıl	31	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	Sınıf	4	4	-

TÜBİTAK
PROJE ÖZET BİLGİ FORMU

Proje Yürütücüsü:	Dr. Öğr. Üyesi BURCU GÜRKAN
Proje No:	120K271
Proje Başlığı:	Pandemi Sürecinde Uygulanan İlkokul Uzaktan Eğitim Program İçeriklerinin Mizahi Açından İncelenmesi Ve Zenginleştirilmesi
Proje Türü:	1001 - Araştırma
Proje Süresi:	6
Araştırmacılar:	ÖZGE KELLEÇİ, NEŞE UYGUN, ŞERMIN METİN, NURİ CAN AKSOY, GÜLFEM MUŞLU KAYGISIZ, ÖZLEM ÜZÜMCÜ
Danışmanlar:	YAŞAR ÖZBAY, BÜLENT BAHRİ KÜÇÜKERDOĞAN
Projenin Yürütüldüğü Kuruluş ve Adresi:	HASAN KALYONCU Ü.
Projenin Başlangıç ve Bitiş Tarihleri:	01/07/2020 - 31/12/2020
Onaylanan Bütçe:	43410.0
Harcanan Bütçe:	0.0
Öz:	<p>Bu projenin amacı, pandemi süresince uygulanmakta olan ilkökul uzaktan eğitim derslerinin mizah unsurları açısından incelenmesi ve mizahla zenginleştirilmiş öğretim videolarını içeren e-içeriklerin oluşturulmasıdır. Ayrıca, yüz yüze eğitim yapan öğretmenlerin tasarlanan e-içerikleri kullanarak kendi öğretimlerini mizahla zenginleştirmeleri ve deneyimlerini paylaşmaları hedeflenmiştir. Söz konusu e-içerikler EBA TV ya da EBA'ya entegre edilebilecektir. Böylece araştırma kapsamında geliştirilen e-içeriklerin kullanılmakta olan ilkökul uzaktan eğitim dersleri için örnek teşkil edeceğine ve salgın vb. durumların tekrar yaşanması halinde çocukların iyi olma hallerine olumlu etkiler sağlayacağına inanılmaktadır. Bu çalışma araştırma yöntemlerinden tasarım ve geliştirme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Öncelikle mevcut durumun tespit edilmesi amacıyla pandemi sürecinde ilkökullara yönelik uygulanan 36 adet uzaktan eğitim ders videosu mizah unsurları açısından incelenerek eksiklikleri belirlenmiştir. Sonrasında her sınıf düzeyi için sınıf öğretmenleri ve alan uzmanlarının iş birliğiyle mizahla zenginleştirilmiş toplam 8 ders videosu içeriği hazırlanarak sanal sınıf ortamlarında çekimleri yapılmıştır. Çekimleri yapılan ders içerikleri Gaziantep ilindeki Şahinbey, Şehitkamil ilçelerinde bulunan farklı sosyo-ekonomik durumdaki ilkökullar ve bu okullarda görev yapan her sınıf seviyesinden sınıf öğretmenleri tarafından incelenmiş ve kendi ders içeriklerini oluşturmaları ve uygulamaları sağlanmıştır. Öğretmenlerden uygulama süreci ve sonrasında yansıtıcı yazılar, odak grup görüşmeleri aracılığıyla mizahla zenginleştirilmiş öğretim içeriğinin etkilerine yönelik görüşleri alınmıştır. Ayrıca uygulama yapılan sınıflardaki öğrencilerle odak grup görüşmeleri yapılarak öğretim sürecinin etkilerine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Böylece mizahla zenginleştirilmiş öğretim etkinliklerinin çocukların duygusal, sosyal, bilişsel ihtiyaçları üzerindeki etkileri belirlenmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Mizah, Eğitimde Mizah, Öğretim Tasarımı
Fikri Ürün Bildirim Formu Sunuldu Mu?:	Hayır